

04
2025

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelna: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktorka prowadząca: Anna Młynarczyk

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

dr Monika Ged

Anna Gołębiowska

dr Grzegorz Kamieński

dr Joanna Szachta

dr Mateusz Sztandur

Agnieszka Żelazna

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

czytelnia.currenda.pl

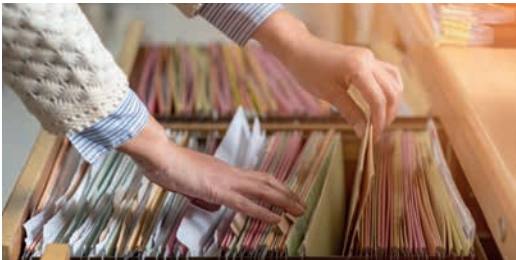
© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

SPIIS TREŚCI

Od redakcji	6	ORZECZNICTWO	
AKTUALNOŚCI		DR MATEUSZ SZTANDUR	
Napisali o egzekucji.....	9	Przegląd orzecznictwa	39
PRAKTYKA KOMORNIKA		ANNA GOŁĘBOWSKA	
DR MATEUSZ SZTANDUR		Okiem praktyka orzecznika	49
Sprawozdanie z działalności komorników		BEATA ŁĄTKA	
sądowych za lata 2023–2024. Analiza		Co słyhać w egzekucji?	61
statystyczna i wnioski <i>de lege ferenda</i>	13	SZKOLENIA, KONFERENCJE	
AGNIESZKA ŻELAZNA		DR MATEUSZ SZTANDUR	
Odmowa przeniesienia na stanowisko		Sprawozdanie z seminarium naukowego	
komornika. Glosa do stanowiska NSA ...	19	„Proponowane zmiany przepisów	
TEMAT NUMERU		Kodeksu postępowania cywilnego	
DR GRZEGORZ KAMIĘŃSKI		o postępowaniu egzekucyjnym”	
Nowelizacja art. 31 i 32 u.k.k.		Toruń, 4 kwietnia 2025 r.....	73
Ocena wprowadzonych rozwiązań.....	26	ANNA MŁYNARCZYK	
		LubLaw Day w Lublinie – integracja	
		środowiska prawniczego i refleksja	
		nad nowymi technologiami	83
		Z KART HISTORII	
		DR MONIKA DZIEWULSKA	
		Nadzór nad czynnościami organu	
		egzekucyjnego na ziemiach polskich	
		w okresie zaborów	85

Szanowni Państwo!

Przegląd nowości w zakresie zagadnień egzekucyjnych pokazuje, jak wiele się dzieje – nawet mimo zbliżającej się majówki. Jak zwykle w rubryce *Napisali o egzekucji* zebraliśmy najciekawsze i najbardziej aktualne tematy dotyczące postępowania egzekucyjnego. Wśród nich znalazły się między innymi następujące kwestie: uchylenie przez Sąd Najwyższy nakazu zapłaty, na mocy którego osobie niebędącej stroną umowy przypisano odpowiedzialność za zobowiązania spółki i wystawiono wobec niej tytuł egzekucyjny, zapowiedzi dotyczące egzekucji z konta Revolut czy rewolucja w systemie alimentacyjnym planowana na 2025 r., obejmująca wprowadzenie tabel alimentacyjnych, centralnego rejestru dłużników, rozszerzenie uprawnień komorników oraz propozycję objęcia 85% minimalnego wynagrodzenia ochroną przed egzekucją. Projekt ustawy o usprawnieniu odzyskiwania wiarytelności trafił już do Ministerstwa Sprawiedliwości.

Nie ulega wątpliwości, że efektywna ochrona prawna wymaga istnienia odpowiednich instrumentów na każdym etapie postępowania – również egzekucyjnego – w celu realnego wykonania orzeczenia. Skuteczność egzekucji jest ściśle związana z prawidłowym funkcjonowaniem systemu prawnego i stanowi gwarancję rzeczywistego uzyskania ochrony prawnej. Dlatego dr Mateusz Sztandur przygotował *Sprawozdanie z działalności komorników sądowych za lata 2023–2024. Analiza statystyczna i wnioski de lege ferenda*. W opracowaniu analizuje stan egzekucji sądowej w Polsce w latach 2023–2024, opierając się na danych statystycznych pochodzących ze sprawozdań MS-Kom23. Autor zwrócił uwagę na zmiany w zakresie liczby i rodzajów spraw egzekucyjnych, efektywności działań komorników, struktury zakończeń postępowań, a także poziomu wyegzekwowanych świadczeń.

Kwestia kosztów postępowania egzekucyjnego nadal bywa źródłem pytań. Przykładem jest zagadnienie prawne III CZP 45/24: czy pojęcie „spełnienie świadczenia przez dłużnika”, użyte w art. 29 ust. 1 Ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 377; dalej: u.k.k.), dotyczy także sytuacji, w której do spełnienia świadczenia dochodzi wskutek zachowania podmiotu trzeciego niebędącego stroną postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko dłużnikowi? W dniu 3 kwietnia 2025 r. Sąd Najwyższy postanowił odmówić podjęcia uchwały w tej sprawie.

Dr Grzegorz Kamieński, adiunkt w Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, przedstawia nowelizację art. 31 i 32 u.k.k., oceniając wprowadzone rozwiązania. Przepisy te, dotyczące opłat w sprawach o wykonanie zabezpieczenia, zostały zmienione na mocy art. 14 pkt 1 Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Nowelizacja weszła w życie 15 kwietnia 2023 r.

Foto by @melanifotografia

Agnieszka Żelazna, radczyni prawna, omawia odmowę przeniesienia na stanowisko komornika. W głosie do postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego analizuje stanowisko, zgodnie z którym decyzja o przeniesieniu komornika – za jego zgodą lub na jego wniosek – na inne stanowisko w obrębie innego rewiru komorniczego ma charakter uznaniowy.

W stałych rubrykach dr Mateusz Sztandur przedstawia najnowsze orzecznictwo. Tym razem dwa rozstrzygnięcia – jedno dotyczące apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku, gdzie sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok, przyznając powódce różne kwoty tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, której jest współwłaścicielką. Drugie dotyczy rozpatrzenia skargi wierzyciela na postanowienie komornika, w której wierzyciel domagał się uchylenia wydanego orzeczenia oraz obciążenia komornika kosztami postępowania. Sąd ustalił, że komornik miał wiedzę o śmierci dłużnika, co powinno skutkować odmową wszczęcia egzekucji na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

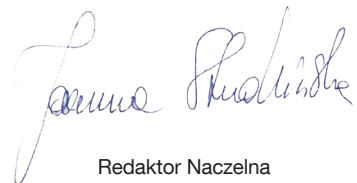
Anna Gołębiowska, referendarz sądowy, w cyklu *Okiem praktyka orzecznika* omawia orzeczenie dotyczące pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego powyżej wartości stanu czynnego spadku jako podstawy umorzenia postępowania egzekucyjnego i rozstrzygnięcia o celowości wszczęcia egzekucji.

Beata Łątka, starszy referendarz sądowy, w dziale *Co słychać w egzekucji?* przedstawia wciąż popularny temat obciążenia wierzyciela opłatą z art. 30 u.k.k. w egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego z ograniczeniem do stanu czynnego spadku. Drugim poruszonym problemem jest wykazanie upadku zabezpieczenia wobec zaspokojenia należności wierzycieli hipotecznych w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji.

Jak zawsze staramy się relacjonować dla Państwa ciekawe wydarzenia. Dr Mateusz Sztandur przedstawia zatem sprawozdanie z seminarium naukowego *Proponowane zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym*, które odbyło się 4 kwietnia 2025 r. w gmachu Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. To ogólnopolskie wydarzenie poświęcone projektowanym zmianom przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania egzekucyjnego zostało zorganizowane przez WPiA UMK oraz Ośrodek Szkoleniowo-Naukowy przy Krajowej Radzie Komorniczej, przy współudziale Rady Izby Komorniczej w Gdańsku i zgromadziło liczne grono przedstawicieli środowiska naukowego, sędziowskiego i komorniczego. Anna Młynarczyk, redaktorka prowadząca, relacjonuje zaś konferencję LubLaw Day w Lublinie, która odbyła się 11 kwietnia 2025 r. w Collegium Iuridicum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Tegoroczna edycja wydarzenia skupiła się na integracji środowiska prawniczego i refleksji nad nowymi technologiami w prawie. Organizowana przez Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL konferencja ma ambicję stać się forum wymiany doświadczeń oraz dyskusji nad aktualnymi wyzwaniami w dziedzinie prawa.

Z kolei dr Monika Dziewulska przenosi nas w czasy historyczne, przedstawiając tym razem temat nadzoru nad czynnościami organu egzekucyjnego na ziemiach polskich w okresie zaborów.

Życzymy przyjemnej lektury!

Redaktor Naczelna

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Sytuacja małżonka dłużnika w sądowej egzekucji świadczeń pieniężnych

Maciej Kaczmarzyk

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

NAPISALI O EGZEKUCJI

Kwiecień

2025

Sąd Najwyższy uchyla nakaz zapłaty wobec osoby postronnej – uwzględniono skargę nadzwyczajną Prokuratora Generalnego

Sąd Najwyższy (sygn. II NSNc 262/23) uwzględnił skargę nadzwyczajną wniesioną przez Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty, na mocy którego osobie niebędącej stroną umowy przypisano odpowiedzialność za zobowiązania spółki, a następnie stworzono wobec niej tytuł egzekucyjny.

Sprawa dotyczyła pozwu złożonego przez spółkę paliwową przeciwko innemu podmiotowi gospodarczemu. Po bezskutecznej egzekucji spółka wystąpiła z roszczeniem wobec osoby fizycznej, wskazując, że według danych z KRS pełniła ona funkcję prezesa zarządu dłużnej spółki. Na tej podstawie wydano wobec niej nakaz zapłaty. Osoba ta dowiedziała się o sprawie dopiero na etapie egzekucji komorniczej i niezwłocznie podjęła działania prawne, wnosząc sprzeciw i żądając przywrócenia terminu.

Sąd Rejonowy utrzymał klauzulę wykonalności, jednak Sąd Najwyższy ostatecznie przyznał rację skarżącemu, wskazując na rażące naruszenie prawa procesowego oraz zasad odpowiedzialności majątkowej. Sprawa ta podkreśla znaczenie należytej identyfikacji stron w postępowaniu sądowym.

Źródło: *Komunikaty o sprawach, Sąd Najwyższy*, dostęp online: www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Komunikaty_o_sprawach.aspx?ItemSID=698-b6b3e804-2752-4c7d-bcb4-7586782a1315&ListName=Komunikaty_o_sprawach [dostęp: 18.04.2025 r.].

4 miliony użytkowników Revoluta w Polsce – wkrótce bez ochrony przed egzekucją?

Revolut, z którego w Polsce korzysta już 4 mln użytkowników, od lat uchodzi za „bezpieczną przystań” dla osób zadłużonych, chroniąc ich przed egzekucją komorniczą dzięki braku integracji z polskim systemem OGNIVO. Aplikacja, choć oferuje polskie numery IBAN, formalnie funkcjonuje jako instytucja zarejestrowana na Litwie i nie podlega krajowym przepisom egzekucyjnym.

Obecnie trwają prace legislacyjne mające na celu zrównanie statusu rachunków wirtualnych z kontami tradycyjnymi. Zgodnie z zapowiedziami ekspertów planowane przepisy umożliwią komornikom dostęp do kont Revolut, co znacząco zwiększy skuteczność egzekucji. Zmiany te są częścią unijnych działań związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i mogą wejść w życie w perspektywie 2–3 lat.

Dla organów egzekucyjnych oznacza to otwarcie nowych możliwości, ale dla dłużników – koniec możliwości ukrywania środków na tego typu kontaktach.

Źródło: *Koniec ukrywania pieniędzy przed komornikiem? Revolut pod lupą prawników*, Bankier.pl, dostęp online: www.bankier.pl/wiadomosc/Koniec-ukrywania-pieniedzy-przed-komornikiem-Revolut-pod-lupa-prawnikow-8905397.html?utm_source=RSS&utm_medium=RSS&utm_campaign=Wiadomosci [dostęp: 18.04.2025 r.].

Rewolucja w systemie alimentacyjnym 2025: Tabele alimentacyjne, centralny rejestr dłużników i rozszerzone uprawnienia komorników

Ministerstwo Sprawiedliwości planuje w 2025 r. wprowadzić kompleksowe zmiany w systemie alimentacyjnym w Polsce. Najważniejszą propozycją jest wdrożenie tabel alimentacyjnych, które określą minimalne i maksymalne kwoty alimentów w zależności od dochodów rodzica i liczby dzieci. To rozwiązanie ma zwiększyć przewidywalność i jednolitość ustalania alimentów, eliminując zależność od decyzji indywidualnego sędziego.

Projekt zakłada również zaostrzenie sankcji wobec dłużników alimentacyjnych, w tym: automatyczne potrącenia z wynagrodzenia i innych świadczeń (podobnie jak przy egzekucji zaległych podatków), blokadę dostępu do usług finansowych oraz zastąpienie kary więzienia obowiązkowymi pracami społecznymi w skrajnych przypadkach.

Planowane jest utworzenie centralnego rejestru dłużników alimentacyjnych dostępnego dla pracodawców i instytucji finansowych, co ma ułatwić monitorowanie zobowiązanych. Komornicy otrzymają rozszerzone uprawnienia umożliwiające szybsze zajmowanie majątku dłużników, a nowoczesne systemy teleinformatyczne pozwolą na bieżąco śledzić ich dochody.

Istotną zmianą będzie wprowadzenie obowiązkowej mediacji przed rozpoczęciem procesu sądowego w sprawach o alimenty. Ma to zmniejszyć liczbę sporów sądowych i umożliwić rodzicom osiągnięcie porozumienia, czyniąc proces krótszym, mniej kosztownym i efektywniejszym.

Wszystkie te zmiany mają na celu uproszczenie procedur związanych z alimentami, poprawę skuteczności ich egzekwowania oraz zwiększenie przewidywalności całego procesu.

Źródło: M. Kielbiowska, *Plan na alimenty w 2025 r. Możliwe tabele alimentacyjne i nowe sposoby ścigania dłużników*, „DGP Gazeta Prawna” 28 marca 2025 r., dostęp online: prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/9765911,plan-na-alimenty-w-2025-r-mozliwe-tabele-alimentacyjne-i-nowe-sposoby.html [dostęp: 18.04.2025 r.].

Ruszyły wiosenne egzaminy zawodowe prawników – 90 aplikantów przystąpiło do egzaminu komorniczego

Jak informuje portal Prawo.pl, w kwietniu 2025 r. rozpoczęły się egzaminy zawodowe dla przyszłych adwokatów, radców prawnych i komorników. Do egzaminu adwokackiego przystąpiło 1568 osób (w tym 1326 aplikantów), do radcowskiego 2079 osób (w tym 1771 aplikantów), a do komorniczego – 90 aplikantów.

Zadania na wszystkie egzaminy przygotowały zespoły złożone z przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości oraz odpowiednio: Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych i Krajowej Rady Komorniczej.

Egzamin komorniczy, trwający trzy dni, został przeprowadzony przez komisje w Katowicach i Warszawie. Pierwszego i drugiego dnia egzamin trwał po 6 godzin, a trzeciego dnia – 8 godzin.

W artykule przywołano dyskusję dotyczącą potencjalnych zmian w formule egzaminów zawodowych. Bartosz Tiutiunik, wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej, postuluje powiązanie reform egzaminu zawodowego ze zmianami w egzaminie wstępnym na aplikację, który obecnie ma formę wyłącznie testową. Jego zdaniem, format testowy wymusza jedynie pamięciowe opanowanie przepisów, nie weryfikując umiejętności analitycznych ani praktycznego stosowania prawa. Sugeruje wprowadzenie części pisemnej z kazusami, podobnej do tej stosowanej przy naborze do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Przedstawiciele samorządów prawniczych rozważają wprowadzenie części ustnej, która pozwoliłaby ocenić umiejętności argumentacji, sposób formułowania wypowiedzi oraz radzenie sobie w sytuacjach stresowych – kompetencje kluczowe dla prawników. Choć takie zmiany wiązałyby się z wyzwaniem organizacyjnymi i logistycznymi, wiceprezes Tiutiunik podkreśla, że nie powinny one stanowić przeszkody w wypracowaniu modelu, który lepiej weryfikowałby przydatność do zawodu przy zachowaniu obiektywizmu i transparentności procesu egzaminacyjnego.

Źródło: P. Rojek-Socha, *Walka z czasem i stresem – ruszają egzaminy adwokacji, radcowskiej i komorniczej*, Prawo.pl, 1 kwietnia 2025 r., dostęp online: www.prawo.pl/prawnicy-sady/egzaminy-adwokacki-radcowski-i-komorniczy-statystyki-propozycja-zmian-w-egzaminie,532271.html [dostęp: 18.04.2025 r.].

85% minimalnej pensji wolne od egzekucji? Projekt ustawy o usprawnieniu odzyskiwania wierzytelności trafił do Ministerstwa Sprawiedliwości

Konfederacja Lewiatan przekazała do Ministerstwa Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia odzyskiwania i zarządzania wierzytelnościami. Przedsiębiorcy proponują szereg rozwiązań, które mają zwiększyć efektywność odzyskiwania należności, obecnie oscylującą na poziomie 23–26% w przypadku egzekucji komorniczej.

Wśród kluczowych propozycji znalazło się obniżenie ochrony wynagrodzenia przed egzekucją komorniczą do poziomu 85% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Obecnie kwota wolna od potrąceń jest wyższa, co ogranicza możliwości egzekucyjne.

Projekt zakłada także poszerzenie dostępu biur informacji gospodarczej do różnych baz danych oraz przyspieszenie przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużników. Ma to wzmocnić prewencję w walce z zatorami płatniczymi poprzez szybszą weryfikację kontrahentów.

Źródło: A. Pantak, *Przedsiębiorcy chcą poprawić system odzyskiwania wierzytelności*, „DGP Gazeta Prawna” 2 kwietnia 2025 r., dostęp online: www.gazetaprawna.pl/firma-i-prawo/artykuly/9769262,przedsiębiorcy-chca-poprawic-system-odzyskiwania-wierzytelnosci.html#gazetaprawna-no-paylock [dostęp: 18.04.2025 r.].

Asesor komorniczy oskarżony o nadużycia

Rada Izby Komorniczej w Szczecinie zawiadomiła prokuraturę o możliwości popełnienia przestępstwa przez byłego asesora Łukasza G., który miał wykorzystać ciężką chorobę nowotworową komornika sądowego, sfałszować dokumenty i w nielegalny sposób pobrać znaczne kwoty z kont dużych korporacji.

Według informacji przekazanych przez Izbę, działania asesora zostały ujawnione po skargach wierzycieli, co skłoniło władze Izby do przeprowadzenia nadzwyczajnej lustracji w kancelarii komorniczej. W jej wyniku wyznaczono zastępcę komornika, który odzyskał dostęp do rachunku bankowego kancelarii i zablokował go dotychczasowym użytkownikom.

Konsekwencją wykrytych nieprawidłowości było odwołanie asesora i złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w prokuraturze. Decyzją Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie Łukasz G. został usunięty z listy asesorów komorniczych.

Piotr Lebiada, rzecznik prasowy Izby Komorniczej w Szczecinie, wyraził oburzenie wobec faktu, że asesor wykorzystał chorobę komornika i jego nieobecność do popełnienia przestępstwa. Izba podkreśliła również, że kancelaria komornika przeszła kilka kontroli sądu w 2024 r., które nie wykazały nieprawidłowości.

Samorząd zawodowy komorników zaapelował do wszystkich osób mogących posiadać informacje w tej sprawie o zgłaszanie się do organów ścigania lub do Izby Komorniczej w Szczecinie.

Źródło: *Asesor wykorzystał ciężką chorobę komornika. Z kont dużych korporacji zniknęły pieniądze*, RP.pl 7 kwietnia 2025 r., dostęp online: www.rp.pl/prawo-karne/art42077191-asesor-wykorzystal-ciezka-chorobe-komornika-z-kont-duzych-korporacji-zniknely-pieniadze#rp-has-paylock [dostęp: 18.04.2025 r.].

Opracowała: Anna Młynarczyk

Sprawozdanie z działalności komorników sądowych za lata 2023–2024

Analiza statystyczna i wnioski *de lege ferenda*

DR MATEUSZ SZTANDUR
Doktor nauk prawnych

Wprowadzenie

W opracowaniu prezentujemy analizę funkcjonowania egzekucji sądowej w Polsce w latach 2023–2024 opracowaną na podstawie danych statystycznych pochodzących ze sprawozdań MS-Kom23. Przedstawiamy zmiany w zakresie liczby i rodzajów spraw egzekucyjnych, efektywności działań komorników, struktury zakończeń postępowań, a także poziomu wyegzekwowanych świadczeń. Z uwagi na obszerność materiału, analiza skoncentrowano na najistotniejszych kategoriach spraw: Km (egzekucja świadczeń pieniężnych), Kms (grzywny i koszty), Kmp (alimenty i inne świadczenia powtarzające się) oraz GKm (sprawy wybrane przez wierzyciela w trybie art. 10 Ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych¹). Zestawienie danych z dwóch kolejnych lat pozwoliło na zidentyfikowanie trendów oraz ocenę skuteczności i wydolności obecnego modelu egzekucji sądowej, a także sformułowanie postulatów *de lege ferenda*.

Ewolucja liczby spraw i ich charakterystyka

W latach 2023 i 2024 utrzymywała się wysoka dynamika napływu spraw egzekucyjnych. W 2023 r. do komorników trafiło łącznie ponad 4,5 mln nowych spraw (bez uwzględnienia pozostałości z poprzednich lat), zaś w 2024 r. liczba ta wzrosła do ponad 4,9 mln. Największy udział w tej liczbie miały sprawy oznaczone symbolem Km, dotyczące egzekucji świadczeń pieniężnych, tj. 3.570.126 w 2023 roku oraz 3.865.746 w 2024 roku.

Sprawy Km – fundament egzekucji

Sprawy z repertorium Km pozostają trzonem działalności komorników. W 2023 r. ich liczba wyniosła ponad 7 mln, a rok później przekroczyła 7,28 mln. To właśnie w tej kategorii następuje największe obciążenie systemu egzekucyjnego. Warto zwrócić uwagę, że mimo wzrostu liczby spraw, liczba zakończeń ostatecznych uległa niewielkiemu spadkowi – z 3,30 mln w 2023 r. do 3,19 mln w 2024 r., co może świadczyć o przeciążeniu systemu lub rosnących trudnościach w prowadzeniu skutecznej egzekucji.

Sprawy Kms – grzywny, koszty sądowe i inne

Repertorium Kms obejmuje między innymi grzywny karne, koszty postępowania oraz inne należności.

W 2024 r. ich liczba przekroczyła 293 tys. (wpływ), podczas gdy rok wcześniej – 287 tys. W strukturze zakończeń wyraźnie zaznacza się wzrost liczby umorzeń – głównie z uwagi na bezskuteczność egzekucji, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie spraw umorzonych na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego² – blisko 72 tys. w 2024 r., czy też na podstawie żądania wierzyiciela – ponad 114 tys. w 2024 r.

Sprawy Kmp – alimentacyjne i inne powtarzające się

Problematyka alimentacyjna stanowi odrębny obszar egzekucji. W analizowanych latach wpłynęło blisko 85 tys. tego typu spraw – 44 027 w 2023 r. oraz 40 787 w 2024 r. Większość z nich dotyczyła świadczeń alimentacyjnych wynikających z wyroków sądowych lub wypłat z funduszu alimentacyjnego. Skuteczność tej kategorii spraw pozostaje niska – dominuje długotrwałość i częste zawieszenia, a odsetek spraw zakończonych skutecznie rzadko przekracza 25%. Zjawisko to wskazuje na potrzebę reformy i systemowego wsparcia egzekucji alimentów.

Sprawy z wyboru wybór wierzyciela (art. 10)

Wierzyciele coraz chętniej korzystają z możliwości wyboru komornika zgodnie z art. 10 u.k.s. W 2023 r. spraw tego typu było 1,09 mln, w 2024 r. zaś – 1,04 mln. Praktyka ta świadczy o rosnącej mobilności wierzycieli, którzy kierują sprawy do kancelarii o wyższej skuteczności lub sprawniejszej obsłudze. W tej grupie obserwujemy wyższą skuteczność, co sugeruje, że selekcja spraw przez wierzyciela sprzyja efektywności postępowań.

Sprawy GKm – egzekucje z sądów gospodarczych

Sprawy oznaczone symbolem GKm pochodzą zasadniczo z sądów gospodarczych i często dotyczą należności powstałych między przedsiębiorcami. W latach 2023–

2024 zaobserwowano wyraźny wzrost liczby spraw tego typu. W 2023 r. ogólna liczba nowych spraw wyniosła 193 201, a w 2024 r. – 200 770. Sprawy te charakteryzują się dużą wartością roszczeń, wyższym stopniem skomplikowania, a zarazem większą dynamiką – częściej niż w innych repertoriach pojawia się konieczność zabezpieczenia roszczeń, a także egzekucji z nietypowych składników majątkowych, takich jak prawa majątkowe czy użytkowanie wieczyste.

Zauważalna jest również relatywnie wyższa skuteczność egzekucji w sprawach GKm. W 2024 r. skuteczne wyegzekwowanie świadczenia miało miejsce w 53 253 przypadkach, co stanowi ponad 30% zakończonych spraw. Warto zauważyć, że ów wskaźnik jest wyższy niż w sprawach z repertorium Km. Przekłada się to również na wyższe wskaźniki wyegzekwowanych kwot. Sprawy GKm wymagają od komorników szerszej wiedzy prawno-ekonomicznej oraz większego zaangażowania technicznego, dlatego powinny zostać objęte specjalistycznym traktowaniem w przyszłych regulacjach.

Egzekucja w sprawach z EPU – wyzwania postępowania elektronicznego

Elektroniczne postępowanie upominawcze (EPU) generuje znaczną część spraw egzekucyjnych. W 2023 r. sprawy, w których podstawą było orzeczenie wydane w EPU, stanowiły 2,16 mln z ogólnej liczby spraw Km, a w 2024 r. liczba ta wzrosła do ponad 2,36 mln. Choć EPU miało na celu przyspieszenie obrotu sądowego i uproszczenie dochodzenia roszczeń, w praktyce wiele z tych spraw trafia do egzekucji bez wystarczającego rozpoznania sytuacji majątkowej dłużnika. Cechą charakterystyczną egzekucji prowadzonych na podstawie tytułów elektronicznych jest duża liczba spraw umarzanych z uwagi na bezskuteczność – co wynika często z braku realnego kontaktu z dłużnikiem lub zbyt

ogólnikowego opisu roszczenia w pozwie. Sprawy z EPU są także najczęściej przenoszone między kancelariami, co potwierdza ich masowy i transgraniczny charakter. W 2024 r. tylko w tej kategorii przekazano między kancelariami ponad 500 tys. spraw. Z perspektywy komorników EPU stanowią istotne wyzwanie organizacyjne – wymagają szybkiej reakcji, automatyzacji czynności, a jednocześnie często nie kończą się sukcesem. Niezbędna jest zatem dyskusja nad modyfikacją modelu EPU lub wprowadzeniem dodatkowego etapu weryfikacyjnego przed wydaniem tytułu wykonawczego.

Zakończenia postępowań egzekucyjnych – skuteczność i bariery

Analiza sposobów zakończenia postępowań egzekucyjnych pokazuje przewagę umorzeń nad skuteczną egzekucją. W 2023 r. z powodu bezskuteczności umorzono ponad 1,13 mln spraw, a w 2024 r. liczba ta wzrosła do 1,18 mln. Dodatkowo, co roku niemal 2 mln postępowań kończy się umorzeniem na wniosek wierzyciela, co rodzi pytania o jakość składanych wniosków egzekucyjnych oraz o realną ocenę szans na odzyskanie należności. Skuteczna egzekucja ma miejsce jedynie w około 28% spraw, co unaocznia ograniczenia obecnie funkcjonującego modelu. Problem ten jest szczególnie widoczny w sprawach alimentacyjnych i dotyczących grzywien, gdzie brak skutecznych narzędzi egzekucyjnych przekłada się na niską efektywność postępowań.

Opróżnienie lokali mieszkalnych

Sprawy o opróżnienie lokali mieszkalnych służących zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika należą do najbardziej wrażliwych społecznie. W obu analizowanych latach liczba tych spraw utrzymywała się na poziomie ok. 4,6 tys. Zdecydowana większość dotyczy-

ła eksmisji bez prawa do lokalu socjalnego lub do tymczasowego pomieszczenia. Wskazuje to na systemowe braki w zasobie mieszkaniowym jednostek samorządu terytorialnego.

Usunięcie osoby stosującej przemoc

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła nowy rodzaj egzekucji – usunięcie osoby stosującej przemoc ze wspólnie zajmowanego lokalu. W 2024 r. przeprowadzono 21 takich spraw, z których większość załatwiono w terminie poniżej sześciu miesięcy.

Inne świadczenia niepieniężne

W zakresie egzekucji innych świadczeń niepieniężnych (takich jak np. wydanie rzeczy ruchomej) odnotowano w 2024 r. 1611 załatwionych spraw, przy wpływie wynoszącym 1959. W 2023 r. tych spraw załatwiono ostatecznie 1750 przy wpływie na poziomie 1858. Wysoka skuteczność tego rodzaju egzekucji zależy nie tylko od odpowiednio podjętych przez komornika czynności, ale również od woli dłużnika oraz możliwości zastosowania środków przymusu. Skuteczne załatwienia (667 w 2023 r. oraz 555 w 2024 r.) dominują nad pozostałymi sposobami zakończenia tych spraw, jak na przykład bezskuteczność (362 w 2023 r. oraz 431 w 2024 r.).

Czynności komorników i efektywność egzekucji

Wskaźniki aktywności kancelarii komorniczych świadczą o bardzo dużej intensywności działań. W 2024 r. komornicy dokonali:

- 1) 9,51 mln zajęć rachunków bankowych,
- 2) 1,66 mln zajęć wynagrodzeń,
- 3) ponad 48 tys. zajęć ruchomości i 125 tys. zajęć nieruchomości.

Liczba przeprowadzonych dochodzeń z urzędu (głównie alimenty) przekroczyła 16,6 mln, co świadczy o dużym zaangażowaniu komorników w działania informacyjne i ustalenia majątkowe.

Skuteczność finansowa egzekucji

Wyegzekwowane kwoty wzrosły z 12,76 mld zł (2023 r.) do 13,70 mld zł (2024 r.). Jednakże przy równoczesnym wzroście kwot zgłoszonych do egzekucji (z 57,7 do 69,9 mld zł) wskaźnik skuteczności spadł z 22,1% do 19,6%. Dane te potwierdzają strukturalne trudności w egzekwowaniu należności.

Wydolność systemu i obciążenie administracyjne kancelarii

Z danych sprawozdawczych wynika, że system egzekucji sądowej w Polsce działa na granicy swojej wydolności. Tylko w 2023 roku łączny czas poświęcony na przygotowanie danych do formularza MS-Kom23 przekroczył 3,5 miliona minut. Do tego należy doliczyć ponad 160 tysięcy minut przeznaczonych na samo wypełnienie formularza przez kancelarie. Takie liczby obrazują skalę obciążenia administracyjnego, które spoczywa na pracownikach kancelarii komorniczych. W dobie powszechnej informatyzacji administracji publicznej zasadne wydaje się wprowadzenie zautomatyzowanych rozwiązań sprawozdawczych, opartych na bezpośrednim eksporcie danych z systemów kancelaryjnych. Duża liczba prowadzonych spraw przy jednocześnie ograniczonym personelu przekłada się również na wydłużający się czas prowadzenia spraw. Choć większość kończy się w terminie poniżej dwóch lat, istotny odsetek – zwłaszcza w kategoriach alimentacyjnych – trwa ponad pięć lat. Zjawisko to prowadzi do erozji zaufania społecznego do skuteczności egzekucji i osłabia jej prewencyjny charakter.

Analiza regionalna i zróżnicowanie skuteczności egzekucji

Choć sprawozdania MS-Kom nie zawierają bezpośrednich danych regionalnych, ogólne trendy wskazują na znaczne zróżnicowanie skuteczności egzekucji między poszczególnymi rejonami. Zjawisko to może być pochodną różnic w poziomie uprzemysłowienia, struktury zatrudnienia, a także praktyki orzeczniczej lokalnych sądów. Komornicy działający w dużych miastach – zwłaszcza w Warszawie, Wrocławiu czy Krakowie – otrzymują znaczną liczbę spraw z wyboru wierzyciela, co potwierdza ich postrzeganie ich jako skutecznych. Z drugiej strony, obciążenie najbardziej efektywnych kancelarii może prowadzić do pogorszenia obsługi i spadku efektywności. Brak ustawowego limitu spraw z art. 10 u.k.s. dla jednej kancelarii może w przyszłości wymagać rewizji w celu ochrony jakości postępowań egzekucyjnych.

Egzekucja z nieruchomości i licytacje – potencjał i ograniczenia

Egzekucja z nieruchomości pozostaje jednym z najbardziej złożonych i kosztownych sposobów zaspokojenia wierzyciela. W 2024 r. komornicy dokonali ponad 125 tys. zajęć nieruchomości oraz zorganizowali ponad 6 tys. licytacji, z czego 1 763 miało formę elektroniczną. Z kolei pozalicytacyjna sprzedaż nieruchomości była rzadkością (148 przypadków). Pomimo znacznej liczby zajęć, skuteczność egzekucji z nieruchomości pozostaje ograniczona. Dość często dochodzi do przejęcia nieruchomości przez wierzyciela lub braku ofert kupna. Wprowadzenie i dalsze rozwijanie instytucji sprzedaży elektronicznej wydaje się koniecznym kierunkiem rozwoju – może bowiem zwiększyć przejrzystość, dostępność i szybkość postępowań.

Dane liczbowe

Ogólna liczba spraw egzekucyjnych

W 2023 r. wpłynęło 4 583 330 spraw, a w 2024 r. – 4 918 809 spraw, co oznacza wzrost o 7,3%. Liczba spraw załatwionych ostatecznie wzrosła z 4 278 972 (2023 r.) do 4 183 676 (2024 r.), co może sugerować niewielkie spowolnienie w efektywności załatwiania spraw. Po zostało na okres następny: 8 611 506 z 2023 r.) wobec 9 315 429 z roku 2024 – wzrost o 8,2%*, co wskazuje na rosnące obciążenie systemu.

Rodzaje spraw egzekucyjnych

- 1) Grzywny: w 2023 r. załatwiono 178 983 spraw, a w 2024 r. – 171 213, co oznacza spadek o 4,3%. Większość to grzywny karne (ok. 80%).
- 2) Alimenty: w 2023 r. załatwiono 47 687 spraw, a w 2024 r. – 46 599. Mimo spadku o 2,3%, wciąż stanowią znaczną część spraw (ok. 1,1% wszystkich).
- 3) Egzekucja świadczeń pieniężnych: dominujący rodzaj spraw – 3 292 586 w 2023 r. i 3 178 797 w 2024 r. Mimo spadku o 3,5%, wciąż stanowią ponad 75% wszystkich spraw.

Terminowość załatwiania spraw

- 1) Większość spraw (ok. 55–60%) jest załatwiana w ciągu sześciu miesięcy od wpływu.
- 2) Sprawy alimentacyjne często zajmują więcej czasu: w 2023 r. 29 085 spraw (ok. 60%) trwa ponad pięć lat, w 2024 r. – 29 942 spraw (ok. 64%).
- 3) Sprawy dotyczące usunięcia osób stosujących przemoc domową (nowe w 2023 r.) są załatwiane szybciej – większość w ciągu 30 dni.

Skuteczność egzekucji

- 1) W 2023 r. wyegzekwowano 12 786 mln zł, a w 2024 – 13 704 mln zł (wzrost o 7,2%).

- 2) Najwięcej środków pochodzi z:
 - a) rachunków bankowych: 2,860 mld zł (2024 r.),
 - b) wynagrodzeń za pracę: 2,231 mld zł (2024 r.),
 - c) emerytur i rent: 2,981 mld zł (2024 r.),
 - d) egzekucja z nieruchomości przyniosła 1,204 mld zł (2024 r.), co stanowi 8,8% całości.

Potrzeba całościowej reformy egzekucji

Sprawozdania z lat 2023–2024 stanowią obszerną diagnozę kondycji egzekucji sądowej w Polsce. System działa w warunkach rosnącego obciążenia, ograniczonych zasobów kadrowych i technologicznych, przy jednoczesnej presji społecznej naciskającej na skuteczność. Wobec dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych dalsze funkcjonowanie tego modelu bez reform grozi trwałą utratą skuteczności instytucji egzekucji sądowej. Potrzebne są nie tylko punktowe zmiany legislacyjne, ale także reforma systemowa, obejmująca zarówno strukturę organizacyjną, jak i instrumentarium prawne oraz technologiczne. Ostatecznym celem powinno być zapewnienie skutecznej egzekucji w rozsądnym terminie, przy zachowaniu zasad proporcjonalności i ochrony praw obywatelskich wszystkich uczestników postępowania.

Źródło:

MS-Kom23 za 2023 (Ogółem Polska – z wyłączeniem 9 kancelarii)

MS-Kom23 za 2024 (Ogółem Polska – z wyłączeniem 11 kancelarii)

Przypisy końcowe

1 Dz.U. z 2018 r., poz. 771; dalej: u.k.s.

2 Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296; dalej: k.p.c.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Ograniczenia egzekucji sądowej w sprawach cywilnych

Monika Ged

PRACTICA

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Odmowa przeniesienia na stanowisko komornika

Glosa do stanowiska NSA

Jak wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny¹, decyzja o przeniesieniu komornika, za jego zgodą lub na jego wniosek, na stanowisko komornika w innym rewirze komorniczym ma charakter decyzji uznaniowej.

AGNIESZKA ŻELAZNA
Radczyni prawna

Decyzja Ministra Sprawiedliwości

Decyzją wydaną w sprawie Minister Sprawiedliwości, działając między innymi na podstawie art. 15b Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji² i art. 289 Ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych³, odmówił przeniesienia na stanowisko komornika sądowego przy oznaczonym w decyzji sądzie rejonowym trzech komorników sądowych.

Mimo złożonego wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, decyzją wydaną na skutek rozpoznania tegoż wniosku Minister Sprawiedliwości utrzymał w mocy swoją pierwotną decyzję.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego

Złożona do właściwego miejscowo Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego przez jednego ze skarżących komorników skarga została oddalona wyrokiem⁴.

W uzasadnieniu wydanego orzeczenia WSA podniósł, że decyzje Ministra Sprawiedliwości wydane

w sprawie były poprawne, stan faktyczny został ustalony prawidłowo, a organ nie przekroczył granic uznania administracyjnego, które uzasadniałyby uwzględnienie skargi. Należało zwrócić przy tym uwagę, iż przedmiot sądowej kontroli w rozpoznawanej sprawie stanowiła decyzja, której wydaniu towarzyszyło korzystanie przez organ administracji z instytucji uznania administracyjnego.

W tym miejscu należy przypomnieć, że na podstawie art. 15b ust. 1 (poprzednio obowiązującej) ustawy o komornikach sądowych i egzekucji Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej oraz prezesa właściwego sądu apelacyjnego, mógł przenieść komornika, za jego zgodą lub na jego wniosek, na stanowisko komornika w innym rewirze komorniczym, jeżeli przemawiały za tym potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa było w art. 2 u.k.s.e., lub uzasadniony interes komornika.

Przysługująca w rozpoznawanej sprawie władza organu administracji polegała zatem na dokonaniu wyboru rozstrzygnięcia w przedmiocie kolidujących ze sobą trzech wniosków o przeniesienie na to samo stanowisko w innym rewirze. Mogło ono więc polegać na

przeniesieniu jednego z konkurujących komorników, albo żadnego z nich. Granice uznania w tym przypadku wytyczone zostały zaś przez przesłanki uregulowane w art. 15b ust. 1 u.k.s.e., czyli potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności egzekucyjnych lub uzasadniony interes komornika. W ocenie WSA Minister Sprawiedliwości przed wydaniem zaskarżonej decyzji prawidłowo rozważył wszystkie okoliczności, w tym wziął pod uwagę uzasadnienie wniosku skarżącego komornika w zakresie jego indywidualnego interesu, jak i okoliczności co do zapewnienia prawidłowego oraz sprawnego biegu postępowań egzekucyjnych.

Przekonujący – w ocenie WSA – był w szczególności wywód organu, iż na przeszkodzie przeniesienia skarżącego komornika stała potrzeba sprawnego i prawidłowego prowadzenia czynności egzekucyjnych. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, w tym przywołanych danych statystycznych, wynikało bowiem, że kancelaria skarżącego komornika wykazywała niż-

szą skuteczność niż średnia z jego rewiru. Z danych statystycznych wynikało, iż do kancelarii skarżącego w 2018 r. wpłynęło 1000 spraw, przy czym żadna z wyboru wierzyciela. Ostatecznie załatwiono 1069 spraw, w tym 194 poprzez wyegzekwowanie świadczenia. Z powodu bezskuteczności umorzono 381 spraw, na wnioski wierzyciela – 340 spraw. Na następny okres pozostało do załatwienia 1159 spraw. W kancelarii skarżącego komornika wskaźnik opanowania wpływu wyniósł 106,9%, skuteczność 19,4% – przy średniej dla komorników z jego rewiru odpowiednio 115,5% i 23,5%. Z powyższych ustaleń, w zakresie wyników pracy, skarżący komornik – ubiegający się o przeniesienie – był zatem mniej skuteczny w prowadzeniu spraw. Dlatego, w ocenie sądu administracyjnego I instancji, nie sposób było uznać za nietrafną poczynioną przez Ministra Sprawiedliwości ocenę, że uwzględnienie wniosku o przeniesienie w praktyce mogło doprowadzić do niemożności znalezienia następcy w drodze konkursu

i w konsekwencji prowadzić do likwidacji dotychczasowej kancelarii komorniczej skarżącego komornika.

Także przeprowadzona przez Ministra Sprawiedliwości analiza stanu faktycznego w zakresie sytuacji osobistej komornika i wnioski z niej płynące były – zdaniem WSA – logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Organ uwzględnił bowiem zarówno sytuację życiową skarżącego komornika z okresu, gdy został powołany na dotychczasowe stanowisko, jak też jego sytuację życiową z daty złożenia wniosku o przeniesienie (w szczególności powiększenie rodziny), i doszedł słusznie do przekonania, że skarżący komornik nie przedstawił takich nadzwyczajnych okoliczności, których nie mógł przewidzieć i na które nie miał wpływu.

Jak zwrócił dalej uwagę WSA, rozważona została także inna okoliczność, nazwana przez organ „niepewną i hipotetyczną”. Mianowicie w przypadku ewentualnej odmowy przeniesienia skarżącego komornika oraz powołania nowego komornika, osoba nowo powołana po odwołanym komorniku naraża się, w przypadku odmowy przyjęcia pracowników z obejmowanej kancelarii, na powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy. Wojewódzki Sąd Administracyjny, podziеляjąc stanowisko Ministra Sprawiedliwości, wskazał, że nie sposób z góry zakładać, iż nowy komornik nie będzie przestrzegał przepisów prawa pracy. W przypadku objęcia stanowiska przez komornika powołanego na opuszczone stanowisko i przejęcia przez niego kancelarii nastąpiłyby bowiem skutki określone wprost w Kodeksie pracy i to na tym komorniku spoczywałyby (autonomiczne) decyzje kadrowe.

Z uwzględnieniem wszystkich powołanych wyżej okoliczności, w ocenie sądu administracyjnego I instancji za odmową przeniesienia skarżącego na stanowisko komornika sądowego po odwołanym komorniku przemawiało niewykazanie uzasadnionego interesu,

podczas gdy dane statystyczne nie przemawiały za pozytywnym jego rozpoznaniem.

Skarga kasacyjna

Od przedmiotowego wyroku komornik wniósł skargę kasacyjną, zaskarżając orzeczenie w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania – ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji Ministra Sprawiedliwości utrzymującej w mocy uprzednią decyzję tego organu.

PRZYSŁUGUJĄCA
W ROZPOZNAWANEJ SPRAWIE
WŁADZA ORGANU ADMINISTRACJI
POLEGAŁA ZATEM NA DOKONANIU
WYBORU ROZSTRZYGNIECIA
W PRZEDMIOCIE KOLIDUJĄCYCH
ZE SOBĄ TRZECH WNIOSKÓW
O PRZENIESIENIE NA TO SAMO
STANOWISKO W INNYM REWIRZE.

Stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego

Po rozpoznaniu wniesionej skargi kasacyjnej NSA oddalił ją w całości, nie znajdując dla niej uzasadnionych podstaw prawnych.

Odnosząc się przy tym do postawionego w skardze zarzutu naruszenia art. 15b u.k.s.e., NSA wyjaśnił, iż przepis ten, dodany Ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych⁵, wprowadził możliwość obsadzenia wolnego stanowiska komorniczego w drodze przeniesienia komornika. Stosownie

do poprzedniego obowiązującego art. 15b ust. 1 u.k.s.e. przeniesienie na wolne stanowisko komornika uzasadniać mogły względy organizacyjne (potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności egzekucyjnych) lub osobiste (uzasadniony interes komornika). Przy tym według zasad logiki prawniczej użycie spójnika „lub” – właściwego dla alternatywy zwykłej (nierozłącznej) – powodowało, że do zastosowania normy prawnej zawartej w tym przepisie wystarczyło, by spełniona została choć jedna ze wskazanych wyżej przesłanek.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynikało, że kontrolowana decyzja została wydana prawidłowo, ponieważ Minister Sprawiedliwości dokonał właściwej wykładni art. 15b ust. 1 u.k.s.e. poprzez dokonanie całościowej i wszechstronnej oceny okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Ze stanowiskiem WSA w tym zakresie zgodził się również NSA, wskazując, że po pierwsze z przywołanych danych statystycznych wynikało niezbicie, że kancelaria skarżącego komornika wykazywała niższą skuteczność niż średnia z jego rewiru. Wobec tego decyzja o przeniesieniu komornika na inne stanowisko służbowe wiązać by się mogła z koniecznością obsadzenia kancelarii po przeniesionym komorniku. Uwzględnienie wniosku skarżącego o przeniesienie w praktyce mogłoby zaś (jak słusznie zauważył

to WSA) doprowadzić do niemożliwości znalezienia następcy w drodze konkursu i w konsekwencji skutkować likwidacją dotychczasowej kancelarii komorniczej skarżącego.

Po drugie prawidłowo dokonano analizy sytuacji osobistej skarżącego komornika. Uwzględniono zarówno sytuację życiową skarżącego z daty, kiedy został powołany na stanowisko komornika sądowego, jak i późniejszej. W chwili złożenia wniosku o powołanie na stanowisko komornika skarżący komornik był już zaś ojcem małego dziecka, a ubiegając się o stanowisko komornika w innej miejscowości, powinien liczyć się z niedogodnościami związanymi z wykonywaniem przyszłej pracy w miejscu oddalonym o ok. 30 km od miejsca zamieszkania. Co istotne – jak podkreślił to WSA – Minister Sprawiedliwości porównał również sytuację życiową skarżącego komornika z okresu złożenia wniosku o przeniesienie (w szczególności: powiększenie rodziny) i doszedł do przekonania, że skarżący komornik nie przedstawił takich nadzwyczajnych okoliczności, których nie mógł przewidzieć i na które nie miał wpływu. Wojewódzki Sąd Administracyjny zwrócił przy tym uwagę za organem, że partnerka i matka dzieci skarżącego komornika pracowała w miejscowości, gdzie aktualnie znajdowała się kancelaria tego komornika. Również dzieci skarżącego uczęszczały do szkoły i przedszkola w tej samej miejscowości. Powoływanie się zatem na prowadzenie części swojego życia w innej miejscowości niż miejscowość wykonywania zawodu i prowadzenia kancelarii komorniczej, oddalonej o 30 km, nie stanowiło w okolicznościach rozpoznawanej sprawy tak poważnej i nowej sytuacji w życiu skarżącego, by uzasadnić jego przeniesienie.

Należało przy tym zwrócić uwagę, iż zaskarżona decyzja została wydana w warunkach uznania administracyjnego. Zabieg legislacyjny w postaci zastosowania

Fot. @gettyimagespro

klauzul generalnych w art. 15 ust. 1 u.k.s.e. zapewniał tej regulacji niezbędny poziom elastyczności, umożliwiając jej stosowanie w różnych stanach faktycznych, które nie mogły być *a priori* zdefiniowane czy uszeregowane według ściśle określonej i niezmiennej hierarchii ważności wartości i interesów. Wydawanie decyzji opartych na uznaniu administracyjnym nie może oczywiście oznaczać woluntaryzmu, dowolności czy arbitralności. Jak każde władcze rozstrzygnięcie organu administracji wymaga wszechstronnej oceny okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz wnikliwego i logicznego uzasadnienia. Dyrektywy te nabierają szczególnego znaczenia, w kontekście dystrybuowania przez organ administracji dobra rzadkiego, którego dostępność nie jest w stanie pokryć potrzeb. Sytuacja taka występowała zaś niewątpliwie w rozpatrywanej sprawie – o przeniesienie na jedno wolne stanowisko ubiegało się bowiem trzech komorników. Ze względu na zasadę równości obywateli wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP) i równego traktowania przez władze publiczne, Minister Sprawiedliwości zobligowany był do gruntownej analizy sytuacji każdego z wnioskodawców, ich porównania i określenia decydującego kryterium.

Organ ten więc w stosunku do każdego wnioskodawcy uwzględnił jednakowe kryteria, w szczególności tą samą miarę przyłożył do problemu wywołanego zwolnieniem dotychczas zajmowanego stanowiska, jak i sytuacji osobistej. Powołał się przy tym zwłaszcza na doświadczenie zawodowe, w tym statystyki dotychczasowego funkcjonowania kancelarii komorniczych oraz podanych danych dotyczących sytuacji osobistej.

Wobec powyższego, zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, przy wydawaniu decyzji nie naruszono przepisów prawa materialnego, a decyzja została wydana na podstawie wnikliwie i rzetelnie ocenionego materiału dowodowego w kontekście przesłanek z art. 15b

ust. 1 u.k.s.e., z uwzględnieniem zasady równego traktowania, o której mowa w przepisach proceduralnych.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, NSA orzekł jak na wstępie. Orzeczenie jest prawomocne.

JAK KAŻDE WŁADCZE ROZSTRZYGNIECIE ORGANU ADMINISTRACJI WYMAGA WSZECHSTRONNEJ OCENY OKOLICZNOŚCI FAKTYCZNYCH ISTOTNYCH DLA ROZSTRZYGNIECIA SPRAWY ORAZ WNIKLIWEGO I LOGICZNEGO UZASADNIENIA.

Stanowisko NSA a obowiązujące przepisy

Na wstępie należy zauważyć, iż będący przedmiotem oceny – co do podstaw prawnych wydanej w sprawie decyzji przez Ministra Sprawiedliwości – art. 15b u.k.s.e. znalazł swoje częściowe powtórzenie w aktualnie obowiązującym art. 23 u.k.s., który stanowi wyraźne, że Minister Sprawiedliwości może przenieść komornika, na jego wniosek, na stanowisko komornika do innego rewiru, jeżeli przemawiają za tym potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa w art. 3 u.k.s., lub uzasadniony interes komornika. Przeniesienie oznacza prawo utworzenia nowej kancelarii lub objęcia kancelarii po komorniku odwołanym, przeniesionym lub takim, którego powołanie wygasło z mocy prawa, o ile ogłoszenie o zwolnionym stanowisku, o którym mowa w art. 12 ust. 3 u.k.s., okazało się w tych przypadkach bezskuteczne.

Jak wyjaśnia się w doktrynie⁶, przepis art. 23 u.k.s. odbiega jednak treścią od swojego poprzednika. Artykuł 15b u.k.s.e. pozwalał bowiem przede wszystkim na przeniesienie komornika na stanowisko w innej, funkcjonującej, a prowadzonej przez zastępcę kancelarii. Rozwiązanie to powodowało, że dość często kancelarie komornicze o ustabilizowanej pozycji rynkowej nie były przedmiotem obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości o wolnym stanowisku komornika (były natomiast, np. zaraz po śmierci komornika, „przechwytywane” przez innych komorników). Działo się tak wówczas, gdy przed skierowaniem zwolnionego stanowiska do opublikowania w Monitorze Polskim, natychmiast po zwolnieniu stanowiska, wpływał do Ministra Sprawiedliwości wniosek komornika z innego rewiru o przeniesienie na to stanowisko. Mimo że podstawą takiego wniosku powinny być względy związane z interesem publicznym czy usprawiedliwionym interesem osobistym komornika, to ana-

liza tego rodzaju żądań wykazywała, że motywem były względy ekonomiczne. Powoływanie się zaś na stan zdrowia wnioskodawcy i istotnej dla niego oraz jego rodziny bliskości kancelarii po zmarłym od miejsca zamieszkania wnioskodawcy miało charakter tylko usprawiedliwienia roszczenia skierowanego do opuszczonej kancelarii.

Niezależnie od powyższej oceny praktyki stosowanej na kanwie art. 15b u.k.s.e., tak obecnie, jak i poprzednio, przesłankami przeniesienia komornika obok uzasadnionego interesu komornika, był (i nadal pozostaje) też interes publiczny – odczytany jako „potrzeba prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności” komorniczych. Aktualnie, oceniając istnienie tej przesłanki, Minister Sprawiedliwości zobligowany jest posiłkować się treścią art. 12 ust. 2 u.k.s. odnośnie do celowości przeniesienia.

Tak też, w doktrynie⁷ podziela się pogląd wyrażony w cytowanym wyżej wyroku NSA, zgodnie z którym interes publiczny (rozumiany jako взгляд na potrzeby

prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności komorniczych) może być pogodzony właściwie jedynie z przeniesieniem dobrego, skutecznego i rzetelnego komornika do wnioskowanego przez niego rewiru, o ile skuteczność pracujących tam dotychczas komorników jest niska, a poziom zaległości wysoki. Organ musi mieć również na względzie, że decyzja o przeniesieniu komornika na inne stanowisko służbowe będzie się wiązać z koniecznością obsadzenia kancelarii po przeniesionym, dlatego też, jeżeli komornik wnioskujący o przeniesienie był „mało skuteczny” i/lub „opieszali” w prowadzeniu spraw, uwzględnienie jego wniosku w praktyce mogłoby doprowadzić do niemożliwości znalezienia następcy w drodze konkursu i w konsekwencji prowadzić do likwidacji kancelarii.

Co przy tym jednak rozsądzać, decyzja wydawana przez Ministra Sprawiedliwości – tak na podstawie poprzednio obowiązującego art. 15b u.k.s.e., jak i aktualnie art. 23 u.k.s. – ma charakter decyzji uznaniowej. Ta wydawana jest zaś na podstawie takiego przepisu, w którym określone przesłanki nie są w żaden sposób zdefiniowane lub są niedookreślone. Ustalenie wystąpienia tychże przesłanek musi więc zostać dopiero ustalone w konkretnej sprawie, gdzie muszą one uzyskać zindywidualizowaną treść, wynikającą ze stanu faktycznego i prawnego sprawy. Decyzje uznaniowe to zaś decyzje, w których organ ma możliwość swobody decyzyjnej w orzekaniu. Nie oznacza to jednak w żadnym razie dowolności. Kategoria uznania administracyjnego oznacza bowiem jedynie przyznanie organowi administracji publicznej przepisem prawa materialnego pewnego luzu decyzyjnego, polegającego na możliwości wyboru kierunku rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej. Zawsze jednak działanie organu korzystającego z możliwości podjęcia decyzji w ramach uznania administracyjnego musi mieścić się w granicach zakreślonych przepisami proceduralnymi, w tym

dążeniem do wyjaśnienia prawdy obiektywnej i obowiązkiem załatwienia sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu strony. Rozstrzygnięcie podejmowane w ramach tej instytucji nie może więc cechować się arbitralnością lub opierać się na przyjęciu niedozwolonych kryteriów⁸.

W pewnym uproszczeniu, z decyzjami takimi mamy do czynienia tam, gdzie ustawodawca, formułując przepis stanowiący podstawę prawną do wydania decyzji, użył wyrażenia „organ może”⁹. Tak skonstruowane zostało zaś uprawnienie organu do wydania decyzji w sprawie określonej w art. 15b u.k.s.e. (aktualnie art. 23 u.k.s.). Decyzja wydawana w ramach uznania administracyjnego powinna cechować się zatem szczególnie starannym uzasadnieniem prawnym i faktycznym, umożliwiającym jej właściwą kontrolę, bazującym na wyniku wszechstronnego i obiektywnego rozważenia okoliczności faktycznych sprawy¹⁰. Powyższych cech nie można zaś pozbawić postępowania przeprowadzonego i decyzji wydanej przez Ministra Sprawiedliwości w sprawie rozpoznanej ostatecznie przez NSA.

Przypisy końcowe

- 1 Por. sygn. akt II GSK 1590/21.
- 2 Tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 1309 ze zm.; dalej: u.k.s.e.
- 3 Tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1458 ze zm.; dalej: u.k.s.
- 4 Por. wyrok WSA w Warszawie z 9 grudnia 2020 r., sygn. akt VI SA/Wa 567/20.
- 5 Dz.U. z 2007 r. Nr 112, poz. 769.
- 6 R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz* [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2021.
- 7 *Ibidem*.
- 8 Por. wyrok WSA w Opolu z 19 stycznia 2023 r., sygn. akt II SA//Op 250/22.
- 9 Por. wyrok WSA we Wrocławiu z 29 stycznia 2025 r., sygn. akt II SA/Wr 666/24.
- 10 Por. wyrok NSA z 27 lutego 2014 r., sygn. akt I OSK 1786/12.

Nowelizacja art. 31 i 32 u.k.k. Ocena wprowadzonych rozwiązań

DR GRZEGORZ KAMIŃSKI

Radca prawny,
adiunkt w Akademii Nauk
Stosowanych Angelusa
Silesiusa w Wałbrzychu

Wprowadzenie

Przepis art. 31 ust. 1 Ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych stanowi, iż opłata stała od wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym wynosi 300,00 zł. Stosownie do ust. 2 tego artykułu w razie wykonania zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym komornik pobiera od wnioskodawcy opłatę stosunkową w wysokości 10% wartości mienia objętego zabezpieczeniem. Opłata ta podlega zmniejszeniu o wysokość opłaty pobranej na podstawie ust. 1. Jeżeli ustalenie wartości mienia objętego zabezpieczeniem wymaga opinii biegłego, komornik wzywa uprawnionego do uiszczenia zaliczki na związane z tym wydatki. W razie jej nieuiszczenia, termin umorzenia postępowania, o którym mowa

w art. 824 § 1 pkt 4 Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹, wynosi miesiąc. W przypadku umorzenia postępowania o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym – zarówno na wniosek uprawnionego, jak i na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. – uprawnionego obciąża opłata stosunkowa w wysokości 5% wartości świadczenia, które miało podlegać zabezpieczeniu. Jeżeli jednak uprawniony wykaże, że przyczyna umorzenia postępowania wiąże się ze spełnieniem świadczenia przez obowiązwanego, obciąży go opłata w wysokości 2% świadczenia, które miało podlegać zabezpieczeniu (art. 31 ust. 2a u.k.k.). W myśl art. 31 ust. 3 u.k.k., jeżeli zabezpieczenie roszczenia pieniężnego polega na zobowiązaniu do zapłaty na rzecz uprawnionego, stosuje się odpowiednio przepisy art. 27–30.

Artykuł 32 u.k.k. określa, że jeżeli przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego w sprawie o świadczenie pieniężne komornik wykonał zabezpieczenie roszczenia pieniężnego lub europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym o to samo świadczenie, na poczet opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 27 lub art. 29,

zalicza się pobrane od wierzyciela opłaty za wykonanie zabezpieczenia. Jeżeli wysokość opłat pobranych za wykonanie zabezpieczenia roszczenia jest wyższa niż opłata egzekucyjna, różnica nie podlega zwrotowi.

Bzmienie powyższych przepisów zostało zmienione przez art. 14 pkt 1 Ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i oraz niektórych innych ustaw³ z dniem 15 kwietnia 2023 r.

Oplaty komornicze

Rozdział 3 u.k.k. podaje zamknięty katalog opłat komorniczych. Stosownie do przepisu art. 18 ust. 1 u.k.k. opłaty komornicze obejmują:

- 1) opłaty egzekucyjne za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wykonanie zabezpieczenia roszczenia lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym albo wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu środka dowodowego lub nakazującego wydanie środka dowodowego w sprawach własności intelektualnej,
- 2) opłaty za przeprowadzenie innego postępowania albo dokonanie innych czynności.

”
WYRAŹNIE TRZEBA PODKREŚLIĆ,
ŻE OPŁATY EGZEKUCYJNE NIE
SĄ PRZYCHODEM KOMORNIKA
SĄDOWEGO I STANOWIĄ
NALEŻNOŚĆ BUDŻETOWĄ.

Ustawodawca wyróżnia więc wśród opłat egzekucyjnych takie za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wykonanie zabezpieczenia roszczenia lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku

bankowym albo wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu środka dowodowego lub nakazującego wydanie środka dowodowego w sprawach własności intelektualnej. Powyższe opłaty egzekucyjne stanowią należność publicznoprawną. Natomiast pod pojęciem „innych opłat” należy rozumieć opłaty za przeprowadzenie innego postępowania albo dokonanie innej czynności. Nie są należnościami budżetowymi, a dochody z tychże opłat w całości przypadają komornikowi.

W piśmiennictwie podniesiono, że art. 18 ust. 1 pkt 1 u.k.k. wprowadził nowy termin, który ma *notabene* swoją korelację z art. 149 ust. 1 Ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji⁴ wskazujący, że opłaty egzekucyjne stanowią niepodatkowaną należność budżetową o charakterze publicznoprawnym pobieraną za czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1–2a Ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych⁵, na zasadach określonych w tejże ustawie⁶. Do wyżej wymienionych czynności określonych w art. 3 ust. 3 pkt 1–2a u.k.s. należą:

- 1) wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz zabezpieczenie roszczeń, w tym europejskich nakazów zabezpieczenia na rachunku bankowym, z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego,
- 2) wykonywanie innych tytułów wykonawczych oraz tytułów egzekucyjnych, które podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej bez zaopatrywania ich w klauzulę wykonalności,
- 3) wykonywanie postanowień o zabezpieczeniu środka dowodowego oraz postanowień nakazujących wydanie środka dowodowego w postępowaniu w sprawach własności intelektualnej.

„W związku z powyższym należy uznać jednoznacznie, że opłaty egzekucyjne wymienione w tychże

artykułach odnoszą się do tego samego pojęcia i są jednoznaczne, oraz że występują w powiązanych ze sobą ściśle ustawach, to jest ustawy o kosztach komorniczych i ustawy o komornikach sądowych. Wyraźnie trzeba podkreślić, że opłaty egzekucyjne nie są przychodem komornika sądowego i stanowią należność budżetową. Do przychodów komornika sądowego należeć będzie zaś wynagrodzenie prowizyjne za pełnioną służbę funkcjonariusza publicznego, które uzależnione jest od wysokości uzyskany opłat egzekucyjnych oraz pozostałych opłat komorniczych określonych w art. 152 ust. 2 u.k.s. Dochodem komornika sądowego będzie zaś nadwyżka osiągniętego przychodu nad kosztami działalności egzekucyjnej⁷.

W postanowieniu Sądu Rejonowego w Lubinie z 12 grudnia 2022 r., I Sk ref. 31/22 15, niepubl., wskazano, że „opłata za wykonanie zabezpieczenia roszczenia jest kwalifikowana przez ustawodawcę jako opłata egzekucyjna. (...) W świetle regulacji zwartej w art. 18 ust. 1 pkt 1 oraz art. 31, a ponadto mając na względzie

to, że opłata stosunkowa od wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym oraz wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego polegające na zobowiązaniu do zapłaty na rzecz uprawnionego, zostały unormowane w rozdziale 3, oddziale 2 ustawy – Opłaty egzekucyjne w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych, nie ma wątpliwości, że przepis dotyczy również obniżenia opłaty egzekucyjnej od wymienionych wyżej wniosków”.

Jak podnosił już po wejściu w życie ustawy o kosztach komorniczych I. Kunicki, określenie „opłaty egzekucyjne” może być mylące, skoro zawiera w swoim zakresie pojęciowym również opłaty za przeprowadzenie postępowania zabezpieczającego⁸. W ocenie tego autora „systematyka rozdziału trzeciego komentowanej ustawy nie nawiązuje do systematyki opłat komorniczych zawartej w art. 18 ust. 1 u.k.k. Według bowiem art. 18 ust. 1 u.k.k. opłaty komornicze podzielono na dwie grupy: 1) opłaty egzekucyjne (za przeprowadzenie

postępowania egzekucyjnego, wykonanie zabezpieczenia roszczenia lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym) oraz 2) opłaty za przeprowadzenie innego postępowania albo dokonanie innych czynności. Natomiast systematyka rozdziału 3 daje podstawę do wyróżnienia opłat: 1) egzekucyjnych w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych (oddział 2); 2) egzekucyjnych w sprawach o egzekucję świadczeń niepieniężnych (oddział 3) i 3) pozostałych opłat (oddział 4). Problematyka opłat egzekucyjnych została zatem podzielona w przepisach szczegółowych na dwie grupy (opłaty za egzekucję świadczeń pieniężnych i za egzekucję świadczeń niepieniężnych), natomiast opłaty za przeprowadzenie innego postępowania oraz opłaty za inne czynności zostały ujęte jako jedna grupa opłat (pozostałe opłaty)”⁹.

W POSTANOWIENIU SĄDU
REJONOWEGO W LUBINIE
Z 12 GRUDNIA 2022 R., I SK REF.
31/22 15, NIEPUBL., WSKAZANO,
ŻE „OPŁATA ZA WYKONANIE
ZABEZPIECZENIA ROSZCZENIA
JEST KWALIFIKOWANA
PRZEZ USTAWODAWCĘ JAKO
OPŁATA EGZEKUCYJNA.

Odmienny pogląd prezentuje M. Generowicz, który przyjmuje, że ustawa o kosztach komorniczych w art. 48 odnosi się *ad litteram* do zbliżonego, choć brzmieniowo odmiennego pojęcia, a więc opłat egzekucyjnych za egzekucję świadczeń pieniężnych, co wydaje się być niekonsekwencją ustawodawcy w po-

ślugiwaniu się określeniami ustawowymi¹⁰. W ocenie M. Generowicza zakresowo pojęcia te należy stosować zamiennie, a następstwem tego będzie jednoznaczna implikacja wskazująca, że opłata od wykonania zabezpieczenia roszczenia pieniężnego również jest opłatą egzekucyjną w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych¹¹. „Pozorna nieścisłość językowa traci na znaczeniu w świetle art. 743 § 1 k.p.c., zgodnie z którym postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia podlega wykonaniu w drodze egzekucji, a do wykonania tego postanowienia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym. Innymi słowy, sformułowanie »opłaty egzekucyjne w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych« należy rozkodować jako opłaty egzekucyjne pobierane w sprawach, których przedmiotem są świadczenia pieniężne wykonywane w drodze egzekucji. Innymi słowy, ustawodawca nie zawęża katalogu przedmiotu miarkowania jedynie do opłat pobieranych w postępowaniu egzekucyjnym. Istotne jest bowiem właściwe pojmowanie dystynkcji pomiędzy pojęciami »egzekucja« i »postępowanie egzekucyjne« pozwalającej na wysnucie jednoznacznego wniosku, że ustawodawca w treści art. 48 u.k.k. odnosi się do egzekucji rozumianej jako zastosowanie przez powołane do tego organy egzekucyjne przewidzianych prawem środków przymusu w celu uzyskania (względnie – zabezpieczenia) od dłużnika należnego wierzytelności świadczenia ustalonego w odpowiednim akcie”¹².

Z powyższym poglądem nie sposób się zgodzić. Relatywizacja błędów pojęciowych, jakie są umieszczane w tekście aktów prawnych nie ma racji bytu. Idąc tym tokiem myślenia, do katalogu „opłat sądowych” można by zaliczyć opłatę za parkowanie na terenie należącym do danego sądu. Jest to bowiem również opłata „sądowa”. Zagadnienie to było wielokrotnie przedmiotem krytyki ze strony doktryny¹³.

Cel wprowadzonych zmian

W uzasadnieniu projektu ustawy z 2023 r. wskazano, że „na gruncie uchylonego art. 45 ust. 1 u.k.s.e. za wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym komornikowi przysługiwała opłata w wysokości 2% wartości roszczenia, które podlega zabezpieczeniu, nie mniejsza jednak niż 3% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego i nie wyższa niż pięciokrotność tego wynagrodzenia.

W 2019 r., ostatnim roku obowiązywania tego przepisu, przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej za rok 2017 (art. 33 ust. 1 u.k.s.e.) wynosiło 4 271,51 zł. Maksymalna opłata wynosiła zatem 21 357,55 zł. W wyniku wprowadzonych z dniem 1 stycznia 2019 r. zmian nie tylko 2,5-krotnie wzrosła stawka opłaty stosunkowej (do 5%), lecz podniósł się także znacząco próg opłaty maksymalnej (50 000,00 zł). Nawet w bieżącym roku, gdyby stosować stare stawki z art. 45 ust. 1 u.k.s.e., opłata maksymalna wynosiłaby 29 975,45 zł ($5995,09 \times 12$). W celu rozwiązania istniejących problemów, to jest zmniejszenia obciążenia finansowego sądów, a zarazem poprawienia dostępu wierzycieli do niezwykle ważnej instytucji, jaką jest zabezpieczenie roszczeń pieniężnych przed wszczęciem lub w toku procesu, konieczne zdaje się powiązanie sposobu poboru opłat z rzeczywistym nakładem pracy komornika. Optymalnym rozwiązaniem jest wprowadzenie stosunkowo niewysokiej opłaty stałej od wniosku o zabezpieczenie (300,00 zł), rekompensującej komornikowi wysiłek związany z podjęciem podstawowych czynności w sprawie, oraz wprowadzenie opłaty dodatkowej będącej pochodną rzeczywistej skuteczności postępowania zabezpieczającego w stawce 10% (identycznie jak w przypadku egzekucji należności pieniężnych). Takie rozwiązanie przede wszystkim wyeliminuje sytuacje, w których wierzyciel

Fot. @gettyimagespro

ponosi znaczne koszty zabezpieczenia, niezależnie od efektów postępowania. Przyczyni się to również do ukierunkowania komorników na wynik postępowania. W praktyce powiązanie stawki z wynikiem postępowania, mimo jej nominalnego podwyższenia, pozwoli na obniżenie całłościowych kosztów poszukiwania zabezpieczenia (zważywszy, że tylko jedna trzecia spraw o zabezpieczenie kończy się skutecznie). Rozwiązanie takie będzie niewątpliwie korzystne zarówno z perspektywy sądów, finansujących stronę zwolnioną od kosztów, jak i przedsiębiorców. Powinno być także korzystne dla komorników, albowiem prognozowanym skutkiem zmian może być istotne zwiększenie wpływu wniosków o zabezpieczenie (co będzie prostą konsekwencją zniesienia istniejących barier fiskalnych, które zniechęcają wierzycieli do ryzykowania opłaty wstępnej mającej charakter stosunkowy)”¹⁴.

Ocena wprowadzonych rozwiązań w zakresie art. 31 u.k.k.

Omawianą nowelizacją zmianie uległ ust. 2 oraz dodano ust. 2¹ w przepisie art. 31 u.k.k.

W przypadku, gdy wniosek o udzielenie zabezpieczenia na rachunku bankowym roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia zostanie przez komornika wykonany, pobiera się od wnioskodawcy

opłatę stosunkową w wysokości 10% wartości mienia objętego zabezpieczeniem, przy czym opłatę tę pomniejsza się o wysokość opłaty pobranej od wniosku. Wprowadzona zmiana sprawia, że mamy do czynienia z modelem opłat wstępnych i końcowych. Te pierwsze mają charakter stały, końcowe – stosunkowy. W zależności od wyniku postępowania podstawą obliczenia opłaty jest wartość mienia podlegającego zabezpieczeniu albo wartość świadczenia podlegającego zabezpieczeniu. Jak zauważa J. Gołaczyński, w celu ustalenia opłaty egzekucyjnej zabezpieczenia takich świadczeń należy traktować analogicznie do egzekucji świadczeń powtarzających się, a tym samym w postępowaniu o zabezpieczenie roszczenia pieniężnego polegającego na zobowiązaniu do zapłaty na rzecz uprawnionego zastosowanie będą miały: art. 27 ust. 1 i 3 u.k.k., a ponadto

w zakresie świadczeń zaległych: art. 27 ust. 2 i art. 28 ust. 1; art. 28 ust. 2 i 3; art. 29 ust. 3 i 7 u.k.k.¹⁵ „Dodatkowo należy podkreślić, że z uwagi na fakt odpowiedniego stosowania przepisów art. 27–29 u.k.k. wyłączone jest stosowanie art. 23 ust. 4 u.k.k. przy ustalaniu wartości świadczenia, albowiem przepis ten nie daje się pogodzić z przywołanymi regulacjami. Takie ustalenie wynika z art. 31 ust. 3, który nakazuje dla zabezpieczenia roszczenia pieniężnego polegającego na zapłacie na rzecz uprawnionego, odpowiednie stosowanie art. 27–30 u.k.k.”¹⁶

W piśmiennictwie trafnie dostrzeżono, że w przepisach art. 31 ust. 1–2a u.k.k. użyto zwrotu: „wykonanie zabezpieczenia”, choć jest to wyłącznie skrót myślowy, a w istocie chodzi o wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia albo innego orzeczenia, które stanowi tytuł zabezpieczenia (np. nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym)¹⁷. „W komentowanym przepisie rozróżniono opłaty egzekucyjne i tryb ich uzyskiwania w zależności od tego, czy chodzi o wykonanie zabezpieczenia antycypacyjnego, czy innego zabezpieczenia. Przepisy art. 31 ust. 1–2a u.k.k. dotyczą wszystkich zabezpieczeń podlegających wykonaniu przez komornika (zasada), natomiast w art. 31 ust. 3 unormowano opłaty w sprawach o wykonanie zabezpieczeń antycypacyjnych (wyjątek od zasady)”¹⁸.

Ustawodawca nie uregulował kwestii, czy w razie złożenia wniosku o rozszerzenie wykonania zabezpieczenia wnioski ten podlega odrębnej opłacie stałej. Mając jednak na uwadze przepis art. 22 ust. 1 i 6 u.k.k., wskazujący, że opłatę od wniosku o rozszerzenie wykonania zabezpieczenia roszczenia wnioskodawca uiszcza wraz z wnioskiem, trzeba uznać, że wniosek o rozszerzenie wykonania zabezpieczenia pieniężnego podlega odrębnej opłacie stałej w wysokości 300,00 zł.

Krytycznie należy ocenić rozwiązanie zawarte w znowelizowanych art. 31 ust. 2–2a u.k.k. Przywołane

regulacje są wadliwe i komplikują stosowanie regulacji o opłatach. Zgodzić się należy, że „zasieganie opinii biegłego w celu oszacowania wartości mienia podlegającego zabezpieczeniu i wydatkowanie kosztów na tę czynność tylko po to, aby obliczyć opłatę stosunkową na podstawie tej wartości, to kuriozum. Tak samo należy ocenić zróżnicowanie podstawy obliczenia tej opłaty w art. 31 ust. 2 u.k.k. (wartość mienia podlegającego zabezpieczeniu) i art. 31 ust. 2a u.k.k. (wartość świadczenia, które miało podlegać zabezpieczeniu). Nie kwestionując modelu opłat wstępnych i końcowych w postępowaniach tego rodzaju, należy postulować wprowadzenie prostych i jednolitych reguł ustalania opłaty końcowej”¹⁹.

” TRAFNIE DOSTRZEGA A. MENDREK, ŻE NA SKUTEK ZMIANY CHARAKTERU OPŁATY STOSUNKOWEJ (Z OPŁATY O CHARAKTERZE WSTĘPNYM NA OPŁATĘ UZALEŻNIONĄ OD EFEKTYWNOŚCI WYKONANIA ZABEZPIECZENIA) UNORMOWANIE ART. 23 UST. 4 U.K.K. UTRACIŁO SENS.

Podobnie nie do końca właściwe wydaje się powiązanie dziesięcioprocentowej opłaty stosunkowej obliczonej od „wartości mienia objętego zabezpieczeniem” (pomniejszonej o uiszczoną opłatę wstępną wynoszącą 300,00 zł). Autorzy nowelizacji nie do końca potrafili przełożyć bowiem na język prawny intencje przyświecające tym zmianom. Z uzasadnienia projektu

ustawy wynika bowiem, że chodzi o powiązanie opłaty z zabezpieczonym świadczeniem²⁰, gdy tymczasem z tekstu aktu prawnego można odnieść wrażenie, że ustawodawca nie rozróżnia pojęć „mienie” i „świadczenie”. Nie można bowiem wykluczyć sytuacji, w której wartość mienia objętego zabezpieczeniem będzie przekraczać wartość świadczenia, które ma podlegać zabezpieczeniu. Powyższa kwestia stała się już wcześniej przedmiotem krytyki doktrynalnej. Jak bowiem pisze A. Mendrek, „użyte w tym przepisie pojęcie odbiega od używanej w ustawie o kosztach komorniczych nomenklatury odwołującej się do wartości świadczenia (wyegzekwowanego, pozostałego do wyegzekwowania, egzekwowanego) i może budzić wątpliwości interpretacyjne. W pewnych wypadkach wartość mienia objętego zabezpieczeniem (np. wartość zajętej ruchomości) może przekraczać wartość świadczenia, które ma podlegać zabezpieczeniu. Pojęcie to nie może być jednak wykładane w oderwaniu od brzmienia całego art. 31 ust. 2 zd. 1 u.k.k. (w tym zwrocie uzależniającego pobranie opłaty od efektywności zabezpieczenia – »w razie wykonania zabezpieczenia«) oraz *ratio legis* tego unormowania. W konsekwencji należy przyjąć, że wartość mienia objętego zabezpieczeniem odnosi się do wartości tego mienia w granicach zrealizowanego zabezpieczenia. *De lege ferenda* należy postulować zastąpienie użytego w art. 31 ust. 2 u.k.k. określenia wartości mienia objętego zabezpieczeniem pojęciem wartości zabezpieczonego świadczenia”²¹.

Trafnie dostrzega A. Mendrek, że na skutek zmiany charakteru opłaty stosunkowej (z opłaty o charakterze wstępnym na opłatę uzależnioną od efektywności wykonania zabezpieczenia) unormowanie art. 23 ust. 4 u.k.k. utraciło sens²². Jak przyjmowano w doktrynie, przepis ten nie odnosił się do wykonania zabezpieczeń o charakterze nowacyjnym i był ściśle powiązany z koniecznością

ustalenia wartości świadczenia, które ma podlegać zabezpieczeniu na potrzeby ustalenia wysokości opłaty wstępnej przewidzianej dotychczas w art. 31 u.k.k.²³

Sama zmiana przepisu jest jednak rozwiązaniem, które należy ocenić pozytywnie. Poprzednio obowiązujące uregulowanie, a mianowicie określenie opłaty od wniosku o wykonanie zabezpieczenia na poziomie 5% niezależnie od efektu, mogło stanowić przyczynę, dla której wierzyciele nie składali takich wniosków. Sam bowiem projektodawca wskazał, że skuteczność takich wniosków szacuje się na około 30%²⁴.

Pozytywnie należy też ocenić ustanowienie opłaty stosunkowej na poziomie odpowiadającym wysokości opłaty egzekucyjnej za skuteczne przeprowadzenie egzekucji (10%). Takie rozwiązanie wydaje się w pełni uzasadnione. Nakład pracy komornika jest bowiem niejednokrotnie podobny w sytuacjach opisanych w art. 31 u.k.k. jak w toku prowadzenia egzekucji.

Ocena wprowadzonych rozwiązań w zakresie art. 32 u.k.k.

Nowelizacja art. 32 ustawy o kosztach komorniczych wprowadza zasadę, zgodnie z którą, jeżeli komornik – jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego w sprawie o świadczenie pieniężne – dokonał zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub wykonał europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym odnoszący się do tego samego świadczenia, to pobrana od wierzyciela opłata za wykonanie zabezpieczenia zostanie zaliczona na poczet opłaty stosunkowej przewidzianej w art. 27 lub 29 u.k.k.

W sytuacji, gdy suma opłat pobranych za wykonanie zabezpieczenia przekracza wysokość opłaty egzekucyjnej, nadwyżka nie podlega zwrotowi²⁵.

Rozwiązanie zawarte w znowelizowanym art. 32 u.k.k. zostało poddane krytyce. „Jak się wydaje, zmiana brzmi-

Fot. @gettyimagespro

nia tego artykułu – w założeniu – miała mieć charakter wyłącznie redakcyjny i miała uwzględniać zastąpienie opłaty stosunkowej przewidzianej w art. 31 u.k.k. opłatami stałą i stosunkową. Wskazuje na to między innymi ograniczenie się przez projektodawcę w uzasadnieniu projektu nowelizacji do powołania art. 32 u.k.k. wyłącznie w kontekście zmiany art. 31 u.k.k. Z tej perspektywy krytycznie należy odnieść się do sposobu zredagowania tego artykułu. Jego brzmienie [użycie zwrotów »jeżeli (...) komornik wykonał zabezpieczenie«, »pobrane (...) opłaty za wykonanie zabezpieczenia«] sugeruje, że możliwość zaliczenia opłat uzyskanych w postępowaniu o wykonanie zabezpieczenia na poczet opłat stosunkowych ściąganych lub pobieranych w postępowaniu egzekucyjnym (na podstawie art. 27 lub 29 u.k.k.) jest uzależniona od uprzedniej efektywności wykonania zabezpieczenia, a zatem ogranicza się wyłącznie do opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 31 ust. 2 u.k.k. (ale już nie do opłaty stałej, o której mowa w art. 31 ust. 1 u.k.k. uiszczanej wraz z wnioskiem). Należy przyjąć, że zaliczeniu na poczet opłaty egzekucyjnej podlega również opłata stała w wysokości 300,00 zł. W szczególności brak jest racjonalnych podstaw do przyjęcia, że instytucja zaliczenia opłaty na podstawie art. 32 u.k.k. nie znajduje zastosowania do sytuacji, w której wysokość

opłaty stosunkowej obliczonej zgodnie z art. 31 ust. 2 zd. 1 u.k.k. nie przekraczała 300,00 zł i w związku z tym po uwzględnieniu zmniejszenia opłaty stosunkowej na podstawie art. 31 ust. 2 zd. 2 u.k.k. komornik nie wydał postanowienia o jej pobraniu”²⁶.

Może budzić też wątpliwości to, że przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym komornik nie pobiera opłaty za postępowanie egzekucyjne, gdy ta jest tożsama z opłatą pobraną za wykonanie zabezpieczenia, może prowadzić do sytuacji, w której występuje jedna opłata za przeprowadzenie *de facto* dwóch postępowań.

Nie jest również jasne, czy omawiany przepis znajduje zastosowanie także w takich sprawach, w których egzekucja świadczenia pieniężnego odbywa się według sposobu niezwiązanego z wcześniej udzielonym i wykonanym zabezpieczeniem (np. w ramach zabezpieczenia zajęto ruchomość obowiązanego, a późniejsza egzekucja jest prowadzona wyłącznie z jego rachunku bankowego). W doktrynie wyrażono pogląd, że „w takim przypadku zachodzi konieczność dokonania wszystkich czynności egzekucyjnych w sprawie o egzekucję i powyższa *ratio legis* nie jest aktualna. Z treści przepisu wynika jednak, że zachodzące różnice między sposobem zabezpieczenia a sposobem późniejszej egzekucji nie mają żadnej doniosłości. Według komentowanego przepisu jedyną przesłanką zaliczenia opłaty jest tożsamość świadczenia, którego dotyczyło zabezpieczenie, i świadczenia podlegającego zaspokojeniu w późniejszym postępowaniu egzekucyjnym. Należy natomiast zgodzić się poglądem, według którego zaliczenie opłaty na podstawie art. 32 u.k.k. nie wchodzi w rachubę wtedy, gdy przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego doszło do upadku zabezpieczenia. W takiej sytuacji opłata pobrana od wniosku o wykonanie zabezpieczenia nie podlega zaliczeniu na poczet opłaty należnej za egzekucję. Względy celowościowe (por. wskazana wyżej

ratio legis komentowanego przepisu) przemawiają za przyjęciem stanowiska, że warunkiem zaliczenia opłaty jest to, aby postępowanie egzekucyjne prowadzone przez innego komornika stanowiło »kontynuację« zajęcia dokonanego w ramach wykonania zabezpieczenia. Jeżeli wierzyciel, który uzyskał tytuł wykonawczy, wnosi o wszczęcie egzekucji i ogranicza wniosek do takich sposobów egzekucji, które wymagają dokonania zajęcia (np. egzekucja z nieruchomości), to nie zachodzi »kontynuacja« i brak jest podstaw do zaliczenia opłaty uiszczonej od wniosku o wykonanie zabezpieczenia”²⁷.

”
Z PRZEPISU ART. 730 § 2
ZD. 2 K.P.C. WYNIKA
BOWIEM, ŻE PO UZYSKANIU
PRZEZ UPRAWNIONEGO
TYTUŁU WYKONAWCZEGO
DOPUSZCZALNE JEST
UDZIELENIE ZABEZPIECZENIA
TYLKO WÓWCZAS, JEŻELI MA
ONO NA CELU ZABEZPIECZENIE
ROSZCZENIA O ŚWIADCZENIE,
KTÓREGO TERMIN SPEŁNIENIA
JESZCZE NIE NASTĄPIŁ.

W piśmiennictwie zwrócono także uwagę, że „komentowany artykuł rodzi wątpliwości w przypadku, w którym postępowanie egzekucyjne prowadzi inny komornik niż ten, który wykonał zabezpieczenie. Z uwagi na liczne rozbieżności w interpretacji tego przepisu zarówno w praktyce, jak i w doktrynie, ustawodawca dokonał zmiany w zapisie niniejszego artykułu, zmieniając

słowa: »zalicza się pobraną przez komornika od wierzyciela opłatę stosunkową od wniosku o zabezpieczenie« na »zalicza się pobrane od wierzyciela opłaty za wykonanie zabezpieczenia« (art. 32 zmieniony przez art. 14 pkt 1 Ustawy z 9 marca 2023 r.²⁸ dnia 15 kwietnia 2023 r.). Niemniej zasadność obniżenia opłaty stosunkowej w postępowaniu egzekucyjnym o opłatę stałą pobraną przez innego komornika za wykonanie zabezpieczenia budzi wiele kontrowersji, chociażby ze względu na fakt, że jeśli opłata stosunkowa w postępowaniu egzekucyjnym jest takiej samej wysokości, co opłata za wykonanie zabezpieczenia, to komornik prowadzący jedynie postępowanie egzekucyjne, wykonuje swoją pracę, nie dostając za nią żadnego wynagrodzenia²⁹. W ocenie M. Uliasz charakter tego przepisu (korzyści dla strony ponoszącej opłatę za

egzekucję) przemawia za szerokim zakresem jego zastosowania, a tym samym zaliczenie opłaty za wykonanie zabezpieczenia na poczet opłaty za egzekucję powinno być dokonane bez względu na to, czy ten sam komornik pobrał opłatę w postępowaniu zabezpieczającym³⁰. Autor ów dodaje, że w razie prowadzenia egzekucji przez innego komornika niż ten, który wykonał zabezpieczenie, zaliczenie opłaty może zajść tylko wtedy, gdy komornik prowadzący egzekucję ma wiedzę o pobraniu od wierzyciela opłaty za wykonanie zabezpieczenia i o wysokości tej opłaty. Wiedzę tę komornik może czerpać z akt sprawy o wykonanie zabezpieczenia albo z dokumentów przedłożonych przez stronę postępowania³¹.

Ustawodawca nie uregulował też problematycznej kwestii, która pojawiała się już na gruncie art. 49

ust. 6 u.k.s.e. Chodzi o przypadek, w którym zabezpieczenie tożsamego roszczenia jest wykonywane przez komornika po wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Z przepisu art. 730 § 2 zd. 2 k.p.c. wynika bowiem, że po uzyskaniu przez uprawnionego tytułu wykonawczego dopuszczalne jest udzielenie zabezpieczenia tylko wówczas, jeżeli ma ono na celu zabezpieczenie roszczenia o świadczenie, którego termin spełnienia jeszcze nie nastąpił. „Zatem w razie wystawienia tytułu wykonawczego stwierdzającego obowiązek spełnienia świadczenia okresowego albo świadczenia rozłożonego na raty może dojść do takiej sytuacji, w której sąd udziela zabezpieczenia roszczenia o świadczenia (części świadczenia) wymagalne w przyszłości na przykład przez zajęcie. W efekcie równolegle może być prowadzona egzekucja świadczeń już wymagalnych oraz wykonywane zabezpieczenie tego samego roszczenia co do świadczeń jeszcze niewymagalnych. W takiej sytuacji należałoby przyjąć, że opłata uiszczona od wniosku o wykonanie zabezpieczenia powinna być zaliczona na poczet opłaty stosunkowej za egzekucję świadczenia pieniężnego. Występuje tu identyczna *ratio legis*, która uzasadnia stosowanie komentowanego przepisu w drodze analogii”³².

Podsumowanie

Dokonane przez ustawodawcę zmiany w zakresie art. 31 i 32 u.k.k. są niejednoznaczne w ocenie. Wprowadzenie niektórych nowych rozwiązań było oczekiwane przez środowisko komornicze, niemniej przepisy są wadliwie sformułowane i komplikują stosowanie regulacji o opłatach komorniczych. Najistotniejszym problemem jest jednak niska jakość stanowionego prawa, czego wybitnym przykładem jest całkowicie nieudana nowelizacja ustawy procesowej i innych ustaw z 9 marca 2023 r.

Przypisy końcowe

- 1 Tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 377; dalej: u.k.k.
- 2 Dz.U. z 1964 r. Nr 42, poz. 296, dalej: k.p.c.
- 3 Dz.U. z 2023 r., poz. 614; dalej: projekt ustawy z 2023 r.
- 4 Dz.U. z 1997 r. Nr 133 poz. 882, z późn. zm.
- 5 Tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1458, dalej: u.k.s.
- 6 P. Ciepiński *et al.*, *Komentarz do art. 18 ustawy o kosztach komorniczych*, Legalis 2024, Nb 2.
- 7 *Ibidem*.
- 8 I. Kunicki, *Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, Legalis 2018, art. 18, Nb 5.
- 9 *Ibidem*, Nb 4.
- 10 M. Generowicz, *Dopuszczalność złożenia przez obowiązwanego wniosku o obniżenie opłaty stosunkowej ustalonej w postępowaniu zabezpieczającym*, „Przegląd Sądowy” 2024, nr 6, s. 82.
- 11 *Ibidem*.
- 12 *Ibidem*.
- 13 Zamiast wielu zob. np.: I. Kunicki, *op. cit.*, s. 98–99; R. Flejszar, *Pobieranie i ściąganie opłat egzekucyjnych według ustawy o kosztach komorniczych*, [w:] R. Kułski (red.), *Komornicy sądowi i egzekucja w nowej rzeczywistości prawnej*, Sopot 2019, s. 154–155; M. Uliasz, *Komentarz do art. 18 u.k.k.*, LEX 2024, Nb 3; T. Skoczylas, *Komentarz do art. 18 u.k.k.*, LEX 2023, Nb 1.
- 14 Uzasadnienie projektu ustawy z 2023 r., Sejm IX kadencji, druk sejmowy 2650, s. 83–84.
- 15 J. Gołaczyński, *Komentarz do art. 31 ustawy o kosztach komorniczych*, Legalis 2023, Nb 2.
- 16 *Ibidem*.
- 17 M. Uliasz, *Komentarz do art. 31 u.k.k.*, LEX 2024, Nb 4.
- 18 *Ibidem*.
- 19 M. Uliasz, *Komentarz do art. 31 u.k.k.*, LEX 2024, Nb 15.
- 20 Zob. uzasadnienie, *op. cit.*, s. 84.
- 21 A. Mendrek, *Koszty komornicze w świetle nowelizacji z 9.03.2023 r.*, „Monitor Prawniczy” 2023, nr 9, s. 617.
- 22 *Ibidem*.
- 23 M. Uliasz, *Komentarz do art. 23 ustawy o kosztach komorniczych*, [w:] M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks etyki zawodowej komornika sądowego. Komentarz*, Warszawa 2020, Nb 19–22.
- 24 Uzasadnienie, *op. cit.*, s. 84.
- 25 J. Gołaczyński, *Komentarz do art. 32 u.k.k.*, Legalis 2023, Nb 2.
- 26 A. Mendrek, *op. cit.*, s. 618.
- 27 M. Uliasz, *Komentarz do art. 32 u.k.k.*, Nb 3.
- 28 Dz.U. z 2023 r., poz. 614.
- 29 U. Gęślicka, *Komentarz do art. 32 u.k.k.*, Legalis 2024, Nb 1.
- 30 M. Uliasz, *Komentarz do art. 32 u.k.k.*, LEX 2024, Nb 5.
- 31 *Ibidem*, Nb 6.
- 32 M. Uliasz, *Komentarz do art. 32 u.k.k.*, LEX 2024, Nb 10.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Nadzór nad komornikami sądowymi i ich czynnościami

Joanna Bodio

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

Wyrok Sądu Okręgowego
w Olsztynie z 26 lutego 2025 r.

Postanowienie Sądu Rejonowego
Gdańsk-Południe w Gdańsku
z 19 marca 2025 r.

Fot. @gettyimagespro

DR MATEUSZ SZTANDUR
Doktor nauk prawnych

W *Przeglądzie orzecznictwa* w tym numerze dwa rozstrzygnięcia. Przedmiotem pierwszego, wydanego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, była apelacja powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku. Sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok, przyznając powódce różne kwoty tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, której jest współwłaścicielką. Powódka domagała się zapłaty, argumentując, że pozwani korzystali z nieruchomości bez umowy. Sąd Rejonowy oddalił jej powództwo, uznając, że pozwani pozostawali w stosunku najmu do momentu opuszczenia nieruchomości. Ustalono, że umowa najmu, mimo wygaśnięcia, była przedłużana dorozumianiem, a pozwani mieli status lokatorów, co zwalniało ich z obowiązku płacenia odszkodowania za bezumowne korzystanie. Apelacja powódki wskazywała na naruszenie przepisów

prawa procesowego i błędne ustalenia faktyczne, co Sąd Okręgowy uznał za zasadne. Sąd odwoławczy przyznał powódce żądane kwoty, podkreślając, że pozwani byli zobowiązani do uiszczania czynszu, a ich argumenty o poniesionych nakładach nie były udowodnione.

W drugim orzeczeniu Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe rozpatrzył skargę wierzyciela na postanowienie komornika, w której wierzyciel domagał się uchylenia wydanego orzeczenia oraz obciążenia komornika kosztami postępowania. Sąd ustalił, że komornik miał wiedzę o śmierci dłużnika, co powinno skutkować odmową wszczęcia egzekucji na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. W konsekwencji zmieniono zaskarżone postanowienie, odmawiając wszczęcia egzekucji oraz ustalając koszty komornicze na znacznie niższą kwotę niż pierwotne. Sąd uznał także, że komornik naruszył prawo, co skutkowało zasądzeniem od niego na rzecz wierzyciela zwrotu kosztów postępowania. Sąd podkreślił, że komornik powinien zastosować odpowiednie przepisy w związku ze śmiercią dłużnika, a jego działanie było niezgodne z prawem. Ponadto orzeczono

również o kosztach postępowania skargowego, uznając za zasadne obciążenie nimi komornika, co było wynikiem oczywistego naruszenia prawa.

”
USTALONO, ŻE UMOWA NAJMU,
MIMO WYGAŚNIĘCIA, BYŁA
PRZEDŁUŻANA DOROZUMIANIE,
A POZWANI MIELI STATUS
LOKATORÓW, CO ZWALNIAŁO
ICH Z OBOWIĄZKU PŁACENIA
ODSZKODOWANIA ZA
BEZUMOWNE KORZYSTANIE.

Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 26 lutego 2025 r.

Hasła

- 1) Ochrona praw lokatorów
- 2) Roszczenie o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z nieruchomości
- 3) Status lokatora.

Sentencja

Sąd Okręgowy w Olsztynie, IX Wydział Cywilny Odwoławczy, po rozpoznaniu na rozprawie spraw o zapłatę, na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku z października 2024 r., w pkt 1 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1) zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 20 000 (dwadzieścia tysięcy) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 18 marca 2022 r. do dnia zapłaty,

- 2) zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 8 066,13 (osiem tysięcy sześćdziesiąt sześć 13/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 marca 2025 r. do dnia zapłaty,
- 3) zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 28 000 (dwadzieścia osiem tysięcy) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot: 19 600 zł od 18 marca 2022 r. do dnia zapłaty oraz 8 400 zł od 16 stycznia 2024 r. do dnia zapłaty,
- 4) zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 5 017 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 marca 2025 r. do dnia zapłaty,
- 5) w pkt 2 zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 4 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty.

Stan faktyczny

Powódka domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 20 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty – tytułem częściowego odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, której powódka jest współwłaścicielką. Nadto wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Ponadto kolejnym pozwem domagała się zasądzenia od tych samych pozwanych solidarnie kwoty 28 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 19 600 zł i od kwoty 8 400 zł tytułem bezumownego korzystania przez pozwanych z tej samej nieruchomości. Wniosła również o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwani nie uznali żadnego z powództw i wniesli o ich oddalenie w całości.

Wyrokiem z października 2024 r. Sąd Rejonowy w Giżycku oddalił oba powództwa połączone do wspólnego rozpoznania i zasądził od powódki na rzecz pozwanych kwotę 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Sąd ustalił, że powódka jest współwłaścicielką nieruchomości. Oprócz niej współwłaścicielem jest jej ojciec, który w lipcu 2016 r. zawarł z pozwanymi umowę najmu nieruchomości na czas określony, czyli do 30 czerwca 2017 r. Jednocześnie w zd. 2 § 3 ust. 1 umowy znalazł się zapis o możliwości przedłużenia umowy na kolejny okres, o ile strony wyrażą taką wolę. Nie ulega wątpliwości, że pozwani na podstawie wyżej wymienionej umowy zamieszkiwali w nieruchomości do sierpnia 2022 r. Umowa najmu za obopólną zgodą stron przedłużała się automatycznie. Było to korzystne dla obu stron. Pozwani nosili się z zamiarem nabycia na własność wynajmowanej nieruchomości, a wynajmujący odnosił wymierną korzyść z faktu ich zamieszkiwania w domu. W owym czasie komornik prowadził bowiem przeciwko wynajmującemu postępowanie egzekucyjne, zarejestrowane w repertorium Kmp.

Kontakt z wynajmującym urwał się dwa lata po zawarciu umowy najmu. W sposób dorozumiany i zgodny z wolą stron doszło do przedłużenia umowy najmu zawartej na czas określony. Umowa ta nigdy nie została pozwany wypowiedziana. W aktach sprawy brak jest takiego pisma, pomimo że powódka była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika już na etapie przedsądowym. Jak wynika z uzasadnienia pozwu, powódka dochodzi odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości za cały 2020 r. oraz styczeń, luty i marzec 2019 r. Pozwem z 17 sierpnia 2022 r. powódka dochodzi odszkodowania za bezumowne korzystanie za 2021 r. oraz za osiem miesięcy 2022 r. W przedmiotowej sprawie bezspornym pozostaje, że pozwani wydali lokal powódce w sierpniu 2022 r. oraz że około dwa lata przed opuszczeniem lokalu pozwani zaprzestali uiszczania czynszu. Jak wskazali bowiem w swoich zeznaniach, ponieśli znaczne nakłady na nieruchomość, licząc na możliwość jej nabycia na własność.

Sąd Rejonowy wskazał, że z okoliczności przytoczonych w pozwach wynika, że powódka wywodzi

roszczenie z prawa własności i niemożliwości korzystania z nieruchomości, którą bezumownie władali pozwani. Sąd I instancji przyjął, że nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzić ponad żądanie. Przy czym nie ulega wątpliwości, że zakaz orzekania ponad żądanie dotyczy zarówno samego żądania, jak i jego podstawy faktycznej, którą sąd jest związany.

Zdaniem Sądu Rejonowego aż do opuszczenia nieruchomości przez pozwanych i wydania do niej kluczy mieli oni status najemców, ponieważ wiązała ich umowa najmu przedmiotowej nieruchomości, która nigdy nie została im wypowiedziana. Jako najemcy mieli więc obowiązek płacić czynsz najmu. Podstawą roszczenia powoda jest Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego¹, regulacja szczególna w stosunku do Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny² i ma zastosowanie z wyprzedzeniem art. 224 i 225 k.c.³ W tym kontekście zdaniem Sądu Rejonowego pozwani byli lokatorami. Władali mieszkaniem na zasadzie umowy najmu zawartej z ojcem powódki. Jako lokatorzy co do zasady powinni byli za okres wskazany w obu powództwach uiszczać czynsz najmu. Nie byli natomiast w tym czasie zobowiązani do uiszczania odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości jak tego domaga się powódka.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniosła powódka, zaskarżając je w całości. Zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na niewszechstronnym rozważeniu materiału dowodowego oraz przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, czego skutkiem było wyciągnięcie błędnych wniosków. W szczególności dotyczyło to przyjęcia, że w latach 2018–2022 pozwani korzystali z nieruchomości powódki na podstawie obowiązującej umowy najmu, podczas gdy umowa ta

Fot. @gettyimagespro

wygasła w 2017 r., a od tego czasu pozwani zajmowali nieruchomość bez podstawy prawnej. Powódka wskazała również na pominięcie istotnych okoliczności, takich jak: brak zaprzeczenia przez pozwanych, że nie uiszczali opłat za korzystanie z nieruchomości w spornym okresie; fakt, iż pozwani dobrowolnie opuścili nieruchomość niemal natychmiast po wniesieniu przeciwko nim pozwu o eksmisję; oraz bezpodstawne przyjęcie, że umowa najmu przedłużała się automatycznie za obopólną zgodą stron. Ponadto, zdaniem powódki, sąd pominął jej stanowisko zawarte w piśmie procesowym, w którym pełnomocnik wskazał, że w razie uznania braku podstaw do domagania się wynagrodzenia z tytułu najmu zasadne jest zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

W apelacji podniesiono także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie przez błędne ustalenie, że pozwani w okresie wskazanym w pozwie korzystali z nieruchomości na podstawie umowy najmu, pomimo wydania we wrześniu 2022 r. nieruchomości i kluczy, bez złożenia przy tym żadnego oświadczenia, wypowiedzenia ani porozumienia. Należy przez to rozumieć, iż stron nie łączyła żadna umowa najmu. Ponadto zarzucono między innymi: błędne ustalenie, jako by powódka dochodziła od pozwanych odszkodowania

za bezumowne korzystanie z nieruchomości; błędne ustalenie treści umowy najmu, rzekomo obowiązującej pozwanych, opartej na formularzu nieopatrzonym żadnym podpisem; a także naruszenie przepisu art. 321 § 1 k.p.c.⁴ poprzez przyjęcie, że uwzględnieniu powództwa stoi na przeszkodzie sposób sformułowania żądania pozwu oraz brak jego modyfikacji przez stronę powodową do czasu zamknięcia rozprawy. Wskazano również na naruszenie art. 316⁵ i art. 321 § 1 k.p.c.⁶ w związku z pominięciem stanowiska powódki zawartego w piśmie procesowym z 21 sierpnia 2023 r., w którym pełnomocnik wyraźnie zaznaczył, że w przypadku braku podstaw do zasądzenia wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości na podstawie umowy najmu zasadne jest rozpoznanie żądania zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Pominięcie tego stanowiska doprowadziło do oddalenia powództwa.

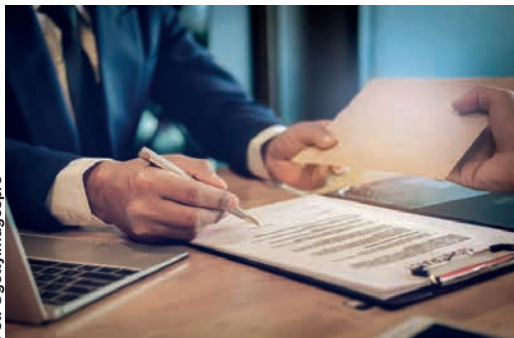
Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego

Sąd uznał apelację za w pełni zasadną. Kontrola instancyjna zaskarżonego wyroku doprowadziła do wniosku, że orzeczenie Sądu Rejonowego nie może się ostać. Co prawda, sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, który został w całości podzielony i przyjęty za własny przez sąd II instancji, jednakże ocenę prawną

sprawy uznał za błędną. Stan faktyczny sprawy nie budził wątpliwości. Bezsporne było, że pozwani wynajęli nieruchomość, której współwłaścicielem jest powódka. W tym kontekście sąd odwoławczy przypomniał, że zgodnie z art. 209 k.c.⁷ każdy ze współwłaścicieli może podejmować wszelkie czynności oraz dochodzić roszczeń zmierzających do zachowania wspólnego prawa. Przepis ten odnosi się do wszelkich działań, które mają na celu zapobieżenie utracie lub uszczupleniu prawa własności albo jego przedmiotu.

Umowa została zawarta pierwotnie na czas do 30 czerwca 2017 r., jednak pozwani również potem zamieszkiwali w przedmiotowej nieruchomości. Wyprovadzili się z niej dopiero w sierpniu 2022 r. Sąd Rejonowy słusznie wskazał, że w umowie znalazła się treść o możliwości przedłużenia umowy na kolejny okres. Niewątpliwie wyrażona została dorozumiana zgoda na dalsze zamieszkiwanie pozwanych w nieruchomości. Również oni nie wyrazili co do tego sprzeciwu. Nadal uiszczali czynsz najmu na rachunek bankowy komornika, nie podejmowali działań zmierzających do opuszczenia lokalu. Umowa nie wskazuje jednak długości ani terminu granicznego kolejnego okresu najmu. Prawdopodobnie stronom chodziło wprost o tożsamy roczny okres najmu. Jednak nawet powzięcie w tym zakresie wątpliwości nie prowadziło do stwierdzenia, że umowa wygasła. Spełnienie przesłanek z art. 674 k.c.⁸ prowadzi do takiego skutku, jak gdyby strony złożyły oświadczenie w sprawie przedłużenia dotychczasowej umowy na czas nieoznaczony, na dotychczasowych warunkach. Umowa została rozwiązana za obopólną zgodą stron dopiero w sierpniu 2022 r., kiedy to pozwani wydali powódce klucze i opuścili nieruchomość.

Konstatacji tej nie zmieniają zeznania pozwanych, w których wskazywali, że nie uiszczali czynszu, bo nie wiedzieli, kto jest właścicielem, a z wynajmującym nie

Fot. @gettyimagespro

mieli kontaktu. Jest to oczywista konsekwencja tego, że miejsce zamieszkania wynajmującego było nieznane. Pozwani byli żłzy z wynajmowanym domem, dlatego mimo braku kontaktu z wynajmującym nie chcieli się z niego wyprowadzić. Uczynili to dopiero na skutek wytoczenia przez powódkę pozwu o eksmisję, nie chcąc wchodzić z powódką w dalszy spór prawny. Do tego czasu jednak pozwany oczywiście przysługiwał status lokatora w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 u.o.p.l. Pozwani byli również zobowiązani do uiszczania czynszu w wysokości przez strony umówionej. Zresztą, jak już wyżej wskazano, czynili to do listopada 2018 r., a zaprzestali dopiero na skutek braku możliwości porozumienia się z wynajmującym.

Oczywistym jest, że skoro strony aż do sierpnia 2022 r. łączyła umowa najmu, to żądana kwota byłaby bezzasadna w świetle art. 224 i art. 225 k.c., a także art. 18 u.o.p.l. Niemniej taka ocena nie zwalniała Sądu Rejonowego z obowiązku sprawdzenia zasadności roszczenia. Z całą pewnością roszczenie o czynsz najmu oraz bezumowne korzystanie z lokalu są do siebie bardzo zbliżone, a żądane świadczenie w obu przypadkach pozostaje to samo – określona kwota. Pozwani w toku postępowania pierwszoinstancyjnego twierdzili, że są zwolnieni z zapłaty czynszu, gdyż poczynili znaczne nakłady na nieruchomość. Okoliczność ta pozostaje jed-

nak nieudowodniona. Tymczasem ciężar dowodu w tym zakresie obciążał ich zgodnie z art. 6 k.c.⁹ i 232 k.p.c.¹⁰ Uwzględniając powyższe i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.¹¹, zmieniono zaskarżony wyrok.

Postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z 19 marca 2025 r.

Hasła

- 1) Zgon dłużnika przed wszczęciem postępowania
- 2) Artykuł 800¹ § 1 pkt 1 k.p.c.
- 3) Artykuł 199 § 1 pkt 3 k.p.c.

Sentencja

Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku, Wydział XII Cywilny, Sekcja do spraw Egzekucyjnych, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy ze skargi wierzyciela na czynności komornika sądowego w postaci postanowienia z 18 lipca 2024 r. postanowił w pkt 1 na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.¹² w związku z art. 13 § 2 k.p.c.¹³ pominąć dowód z akt innych postępowań egzekucyjnych na okoliczność posiadania przez komornika wiedzy o śmierci dłużnika na dzień wpływu wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego; w pkt 2 zmienić pkt 1 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, by odmówić wszczęcia egzekucji na podstawie art. 800¹ § 1 pkt 1 k.p.c.¹⁴; w pkt 3 zmienić pkt 3 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, by ustalić koszty komornicze obciążające wierzyciela na kwotę 19,96 zł w miejsce kwoty 3 795,36 zł oraz uchylić pozycję dotyczącą wezwania i pobrania od wierzyciela kwoty z art. 30 Ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych¹⁵; a w pkt 4 stwierdzić oczywiste naruszenie prawa i zasądzić od komornika na rzecz wierzyciela kwotę 210,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za

czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

Stan faktyczny

Wierzyciel, działający za pośrednictwem pełnomocnika zawodowego, złożył skargę na postanowienie komornika sądowego z 18 lipca 2024 r. Skarżący domagał się uchylenia wydanego orzeczenia oraz obciążenia organu egzekucyjnego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa radcowskiego, które zostały poniesione w związku z wniesieniem skargi. Komornik, w odpowiedzi na skargę, przedstawił uzasadnienie podjętej czynności, a także przekazał akta sprawy egzekucyjnej, wnosząc o oddalenie skargi poprzez uznanie jej za bezzasadną.

Rozstrzygnięcie

Sąd w toku prowadzonego postępowania skargowego ustalił, że wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi 8 lipca 2024 r. Komornik sądowy co najmniej od 18 grudnia 2023 r. miał wiedzę o tym, że dłużnik zmarł w listopadzie tego roku. Sąd ustalił ten stan faktyczny na podstawie innych postanowień w przedmiocie zawieszenia postępowań egzekucyjnych w związku ze śmiercią dłużnika w ramach prowadzonego nadzoru.

W lipcu 2024 r. sąd w ramach nadzoru nad egzekucją z nieruchomości dłużnika zobowiązał komornika do

wskazania, czy wpłynęły wnioski wierzycieli o podjęcie postępowań zawieszonych z uwagi na zgon dłużnika. Pismami z 3, 8 i 18 lipca 2024 r. komornik poinformował, że wnioski o podjęcie nie wpłynęły, a prowadzone postępowania zakończono. Przedmiotowe okoliczności znane były sądowi z urzędu w związku z prowadzeniem nadzoru nad egzekucją z nieruchomości dłużnika.

Postanowieniem z 18 lipca 2024 r. komornik między innymi umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c.¹⁶, ustalił koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji na kwotę 3 795,36 zł, w tym opłatę z art. 30 u.k.k. w wysokości 3 775,40 zł oraz koszty doręczenia korespondencji (art. 6 pkt 8 u.k.k.) w kwocie 19,96 zł, obciążając nimi w całości wierzyciela.

Zgodnie z art. 800¹ § 1 pkt 1 k.p.c., obowiązującym od 1 lipca 2023 r., organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 199 § 1 k.p.c.¹⁷ Jak wskazuje przepis art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., sąd odrzuca pozew, jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie komornik nieprawidłowo umorzył postępowanie na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c., pomijając dyspozycję przepisu art. 800¹ k.p.c., w sytuacji gdy z urzędu pozwał już przed paroma miesiącami wiedząc, że dłużnik nie żyje. Komornik w takim przypadku był zobligowany do zastosowania art. 800¹ § 1 pkt 1 k.p.c. i do odmowy wszczęcia egzekucji wobec braku zdolności sądowej dłużnika. Z tego względu sąd orzekł jak w pkt 2 postanowienia, na mocy przepisu art. 767 k.p.c.¹⁸ w związku z art. 800¹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W myśl przepisu art. 800¹ § 2 k.p.c. w razie odmowy wszczęcia egzekucji organ egzekucyjny wstrzymuje się z dalszymi czynnościami, a wniosek o wszczęcie egzekucji nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa

Fot. @gettyimagespro

wiąże z jego złożeniem. Oznacza to, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do skutku w postaci wszczęcia postępowania egzekucyjnego, zatem brak było podstaw do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 770 § 2 k.p.c., w tym ustalenia opłaty z art. 30 u.k.k.

SĄD UZNAŁ ZA ZASADNE OBCIĄŻENIE KOMORNIKA KOSZTAMI POSTĘPOWANIA WYWOŁANEGO WNIESIENIEM SKARGI, ALBOWIEM ZACHODZI PRZYPADEK OCZYWISTEGO NARUSZENIA PRAWA PRZEZ ORGAN EGZEKUCYJNY.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 u.k.k. komornik pobiera lub ściaga opłaty komornicze tylko w przypadkach określonych w ustawie; żaden z przepisów nie przewiduje możliwości ustalenia opłaty w przypadku odmowy wszczęcia egzekucji na podstawie art. 800 § 1 pkt 1 k.p.c. Odmienne – zdaniem sądu – wygląda kwestia zwrotu kosztów korespondencji, który to gwarantuje komornikowi przepis art. 5 w związku z art. 6 ust. 8 u.k.k. Odmowa wszczęcia egzekucji jest inną czynnością, o której mowa w art. 5 u.k.k.

Mając na uwadze powyższe sąd orzekł jak w pkt 3 sentencji postanowienia na podstawie art. 767 k.p.c. w związku z art. 800 § 2 k.p.c., w związku z art. 770 k.p.c., w związku z art. 30 u.k.k. *a contrario* oraz na podstawie art. 5 w związku z art. 6 ust. 8 u.k.k. O kosztach postępowania skargowego sąd orzekł w pkt 4 postanowie-

nia na podstawie przepisu art. 767 § 6 k.p.c. w związku z art. 108 k.p.c., w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i § 8 ust. 1 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Sąd uznał za zasadne obciążenie komornika kosztami postępowania wywołanego wniesieniem skargi, albowiem zachodzi przypadek oczywistego naruszenia prawa przez organ egzekucyjny. Rażąca jest korelacja czasowa pomiędzy pismami skierowanymi do sądu nadzorującego egzekucję z nieruchomości dłużnika (nawiązującymi do konsekwencji związanych z jego zgonem) a datą wydania zaskarżonego postanowienia. Komornik miał możliwość uwzględnienia skargi w trybie art. 767 § 5 k.p.c., z czego z nie zdecydował się skorzystać. Na koszty w niniejszej sprawie złożyła się opłata od skargi na czynności komornika w kwocie 50,00 zł oraz koszty zastępstwa prawnego wierzyciela w postępowaniu skargowym w kwocie 160,00 zł.

Przypisy końcowe

- ¹ Dz.U. z 2001 r. Nr 71, poz. 733; dalej: u.o.p.l.
- ² Dz.U. z 1964 r. Nr 16 poz. 93; dalej: k.c.
- ³ Artykuł 224 k.c. § 1. Samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub utratę. Nabywa własność pożytków naturalnych, które zostały od rzeczy odłączone w czasie jego posiadania, oraz zachowuje pobrane pożytki cywilne, jeżeli stały się w tym czasie wymagalne. § 2. Jednakże od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również uiszczyć wartość tych, które zużył. Artykuł 225 k.c. Obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Jednakże samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest nadto zwrócić wartość pożytków, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał, oraz jest odpowiedzialny za pogorszenie i utratę rzeczy, chyba że rzecz

uległaby pogorszeniu lub utracie także wtedy, gdyby znajdowała się w posiadaniu uprawnionego.

4 Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie.

5 § 1. Po zamknięciu rozprawy sąd wydaje zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. § 2. Rozprawa powinna być otwarta na nowo, jeżeli istotne okoliczności ujawniły się dopiero po jej zamknięciu.

6 Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie.

7 Każdy ze współwłaścicieli może wykonywać wszelkie czynności i dochodzić wszelkich roszczeń, które zmierzają do zachowania wspólnego prawa.

8 Jeżeli po upływie terminu oznaczonego w umowie albo w wypowiedzeniu najemca używa nadal rzeczy za zgodą wynajmującego, poczytuje się w razie wątpliwości, że najem został przedłużony na czas nie oznaczony.

9 Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne.

10 Strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów; z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.

11 W razie uwzględnienia apelacji sąd drugiej instancji zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy.

12 Sąd może w szczególności pominąć dowód mający wykazać fakt bezsporny, nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy lub udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy.

13 Przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w niniejszym kodeksie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

14 Organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 199 § 1 k.p.c.

15 Dz.U. z 2018 r., poz. 770; dalej: u.k.k. W razie oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. W takim przypadku komornik nie ściąga ani nie pobiera opłaty od dłużnika, a opłatę ściągniętą lub pobraną zwraca dłużnikowi. Przepisów art. 29 ust. 1–3 u.k.k. nie stosuje się.

16 Postępowanie umarza się w całości lub części z urzędu jeżeli wierzyciel lub dłużnik nie ma zdolności sądowej albo gdy egzekucja ze względu na jej przedmiot lub na osobę dłużnika jest niedopuszczalna

17 Sąd odrzuci pozew: 1) jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna; 2) jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona; 3) jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie; 4) (uchylony).

18 § 1. Na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Skargę rozpoznaje sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika. § 1¹ Skarga nie przysługuje na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma, na zawiadomienie o terminie czynności oraz na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług. § 2. Skargę może złożyć strona lub inna osoba, której prawa zostały przez czynności lub zaniechanie komornika naruszone bądź zagrożone. § 3. Skarga na czynność komornika powinna czynić zadość wymaganiom pisma procesowego oraz określać zaskarżoną czynność lub czynność, której zaniechano, jak również wniosek o zmianę, uchylenie lub dokonanie czynności wraz z uzasadnieniem. § 3² Skarga może być wniesiona na urzędowym formularzu. § 3³ O możliwości wniesienia skargi na urzędowym formularzu oraz o sposobie, w jaki jest on udostępniany, komornik poucza dłużnika przy pierwszej czynności egzekucyjnej, a także strony i uczestników obecnych podczas czynności dokonywanej poza kancelarią, chyba że czynność ta podlega zaskarżeniu skargą w formie ustnej. Komornik doręcza urzędowy formularz skargi na żądanie strony lub uczestnika, jeżeli urzędowego formularza skargi im nie doręczono. § 3⁴ Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób udostępniania urzędowego formularza skargi, mając na względzie ustawowe wymagania przewidziane dla tego pisma, potrzebę zamieszczenia niezbędnych pouczeń co do sposobu wypełniania formularza, wnoszenia pisma i skutków niedostosowania go do ustawowych wymagań, a także konieczność bezpłatnego udostępniania formularzy w kancelariach komorniczych, siedzibach sądów oraz sieci Internet w formie pozwalającej na dogodną edycję treści formularza. § 4. Skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia dokonania czynności, gdy strona lub osoba, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona; w innych przypadkach – od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności strony lub osoby, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, a w braku zawiadomienia – od dnia powzięcia wiadomości przez skarżącego o dokonanej czynności. Skargę na zaniechanie przez komornika dokonania czynności wnosi się w terminie tygodniowym od dnia, w którym skarżący dowiedział się, że czynność miała być dokonana. § 5. Skargę wnosi się do komornika, który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Komornik w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi sporządza uzasadnienie zaskarżonej czynności, o ile nie zostało ono sporządzone wcześniej, albo przyczyn jej zaniechania i przekazuje je wraz ze skargą i aktami uwzględnia. O uwzględnieniu skargi komornik zawiadamia skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie skargi dotyczy. § 6. W przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika, sąd uwzględniając skargę, stosownie do okoliczności, może go obciążyć kosztami postępowania wywołanego skargą. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi.

Już wkrótce w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Egzekucja sądowa z praw autorskich majątkowych

Marcin Jan Stępień

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Okiem praktyka orzecznika

Pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego powyżej wartości stanu czynnego spadku jako podstawa umorzenia postępowania egzekucyjnego i rozstrzygania o celowości wszczęcia egzekucji

ANNA GOŁĘBIEWSKA

Referendarz sądowy

Sygn. akt I Co 25/25 POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2025 r.

Starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym, w I Wydziale Cywilnym, po rozpoznaniu 1 kwietnia 2025 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela Mieczysława Kowalskiego z uczestnictwem dłużnika Andrzeja Nowaka o egzekucję świadczeń pieniężnych na skutek skargi dłużnika na czynność komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym – postanowienie z dnia 14 lutego 2025 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego i ustaleniu jego kosztów w sprawie Km 18/18 – uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 14 lutego 2025 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 18/18 w całości na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 5 Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹ i ustalił jego koszty na łączną kwotę 661,61 zł, z czego 450,00 zł stanowiła kwota kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym. W pozostałym zakresie były to koszty poniesionych w tym postępowaniu wydatków – kosztów uzyskiwania informacji (55,17 zł) i kosztów doręczeń korespondencji (156,44 zł). W pkt 2 postanowienia komornik sądowy wezwał wierzyciela do uiszczenia niepokrytych wydatków w łącznej kwocie 102,13 zł w terminie tygodniowym od daty doręczenia mu wezwania pod rygorem wyegzekwowania. W postanowieniu nie zawarto wtórnego rozstrzygnięcia o kosztach przeprowadzonego postępowania na podstawie przepisu art. 770 § 1 k.p.c. Komornik sądowy nie ustalił również opłaty egzekucyjnej. Z karty rozliczeniowej nie wynika, iżby w toku postępowania Km 18/18 na rzecz wierzyciela zostały wyegzekwowane jakiegokolwiek kwoty.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia komornik sądowy wskazał, że faktem usprawiedliwiającym umorzenie postępowania w sprawie jest utrata mocy przez orzeczenie będące podstawą przeprowadzenia egzekucji w sprawie Km 18/18.

Na powyższe postanowienie w ustawowym terminie skargę wywiódł dłużnik reprezentowany przez kwalifikowanego pełnomocnika procesowego. Zaskarżając pkt 1 i 2 przedmiotowego postanowienia, zarzucił komornikowi sądowemu naruszenie przepisu art. 770 § 1 k.p.c. w związku z § 2 i 8 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu, iż w przedmiotowym postępowaniu zachodzą przesłanki do przyznania wierzycielowi kosztów zastępstwa prawnego, pomimo że orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności, utraciło moc. W konsekwencji podniesionego zarzutu skarżący sformułował wniosek kasacyjny i domagał się uchylenia pkt 1 postanowienia oraz

pkt 2 w zakresie ustalenia kosztów egzekucyjnych ponad kwotę 211,61 zł.

W uzasadnieniu skargi dłużnik podniósł, że przyznanie kosztów zastępstwa prawnego wierzycielowi w zaistniałym stanie faktycznym było nieprawidłowe, gdyż nie jest to koszt niezbędny do prowadzenia egzekucji. Wskazał on ponadto, że wierzyciel nie uzyskał klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercy Jana Nowaka, a Andrzej Nowak nabył spadek po zmarłym ojcu na podstawie ustawy, co wynika z protokołu poświadczenia dziedziczenia. W związku z tym ponosił odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wysokości masy czynnej spadku po ojcu. Dalej dłużnik wskazał, że do spadku weszły tylko długi spadkowe, co było spowodowane stanem zdrowia i majątku zmarłego ojca (ojciec zamieszkiwał bezpośrednio przed śmiercią w lokalu socjalnym, za który nie regulował płatności, utrzymywał się z renty). Dłużnik argumentował, że wierzyciel jako komornik sądowy oraz osoba, która znajdowała się w wieloletnim sporze sądowym z jego zmarłym ojcem, wiedział

o sytuacji finansowej zmarłego. W uzasadnieniu skargi wskazano ponadto, że Andrzej Nowak 29 lipca 2020 r. wytoczył powództwo o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych, na podstawie których prowadzona była przeciwko niemu egzekucja, które to powództwo zostało uwzględnione na mocy orzeczenia Sądu Rejonowego wydanego sprawie I C 2345/20, a następnie utrzymane w mocy przez Sąd Okręgowy w sprawie I ACa 678/21. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone zatem z tej przyczyny, że orzeczenie, na którym oparta była klauzula wykonalności, utraciło moc.

W odpowiedzi na skargę komornik sądowy wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ egzekucyjny wskazał, że postępowanie egzekucyjne zostało umorzone na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 5 k.p.c., a ustalając koszty postępowania egzekucyjnego, komornik był zobowiązany do stosowania zasady wyrażonej przepisem art. 770 k.p.c., a mianowicie zasady odpowiedzialności dłużnika za koszty postępowania egzekucyjnego oraz zwrotu wierzycielowi kosztów niezbędnych do celowego prowadzenia egzekucji. W niniejszej sprawie, jak wskazał organ egzekucyjny, wierzyciel zainicjował postępowanie egzekucyjne w związku z brakiem spełnienia obowiązku objętego tytułem wykonawczym, dłużnik zatem niewątpliwie dał powód do jego przymusowego wykonania. Jak argumentował komornik, jest to podstawowe prawo wierzyciela, które nie może być warunkowane wiedzą o jego majątku, który to majątek w niniejszym postępowaniu został w pełni ustalony dopiero po śmierci dłużnika w drodze spisu inwentarza z 8 marca 2021 r., a więc trzy lata po wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Organ egzekucyjny wskazał, że Kodeks postępowania cywilnego określa zespół środków wymuszających spełnienie przez dłużnika obowiązku określonego tytułem wykonawczym i dopiero wszczęcie postępowania eg-

zekucyjnego umożliwia wierzycielowi realizację jego prawa. Z uwagi na fakt, iż postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte jeszcze za życia dłużnika pierwotnego, komornik sądowy uznał, że ustalone przez niego koszty były niezbędne i celowe. Przejście obowiązku nastąpiło natomiast niezależnie od woli zarówno dłużnika, jak i wierzyciela, w toku postępowania egzekucyjnego, i w związku z tym było dalej prowadzone z udziałem spadkobiercy zmarłego. Dalej organ egzekucyjny podniósł, że do kosztów postępowania egzekucyjnego zalicza się między innymi koszty działania pełnomocnika procesowego i koszty te wchodzą w skład kosztów niezbędnych, jeśli pełnomocnik podejmował za uczestnika czynności procesowe w postępowaniu egzekucyjnym, co niewątpliwie miało miejsce w niniejszym postępowaniu. Pełnomocnik wierzyciela wniósł o przyznanie mu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym, koszty te ustalono zatem stosownie do treści przepisu § 2 w związku z § 8 ust. 1 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, i w związku z faktem, że roszczenie w sprawie wyniosło 9 069,00 zł.

Fot. @gettyimagespro

Referendarz sądowy ustalił i zważył, co następuje

Skarga na czynność komornika była usprawiedliwiona co do zasady z przyczyn nie tylko w niej podniesionych, ale i dalszych, co zostanie omówione.

Postępowanie w sprawie Km 18/18 komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym zostało wszczęte na podstawie wniosku z 5 marca 2018 r. Mieczysława Kowalskiego reprezentowanego przez kwalifikowanego pełnomocnika procesowego oraz tytułu wykonawczego – prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego z 25 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt I Co 888/13, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 26 lipca 2015 r. oraz postanowienia Sądu Okręgowego z 28 sierpnia 2013 r. wydanego w sprawie I Cz 123/13 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 26 lipca 2015 r. co do pkt 1 i 3 tego postanowienia (postanowienie Sądu Okręgowego zostało wydane w toku postępowania zażaleniowego i zmieniło w stosownym zakresie postanowienie Sądu Rejonowego). We wniosku sformułowano również żądanie wyegzekwowania od dłużnika kosztów postępowania, w tym w szczególności kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisowych. W dacie wszczęcia postępowania wniosek skierowany był przeciwko Janowi Nowakowi. W tej dacie dłużnik miał zdolność sądową. W dniu 4 maja 2019 r. Jan Nowak zmarł, co było przesłanką zawieszenia postępowania. Zostało ono podjęte postanowieniem z 4 maja 2020 r. po ustaleniu kręgu spadkobierców – przeciwko Andrzejowi Nowakowi.

W wyroku z dnia 14 maja 2021 r. Sąd Rejonowy pozbawił wykonalności postanowienie Sądu Rejonowego z 25 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt I Co 888/13 zaopatrzone w klauzulę wykonalności z 26 lipca 2015 r. oraz postanowienie Sądu Okręgowego z 28 sierpnia 2013 r. w sprawie sygn. akt I Cz 123/13 zaopatrzone w klauzulę

wykonalności z 26 lipca 2015 r. – obydwą powyżej stanu czynnego spadku ustalonego w toku postępowania o spis inwentarza. Orzeczenie to wraz ze stwierdzeniem jego prawomocności – w formie kserokopii – zostało przedłożone do sprawy Km 18/18 wraz z wnioskiem dłużnika Andrzeja Nowaka o umorzenie postępowania – 4 grudnia 2023 r. Do wniosku nie przedłożono spisu inwentarza spadku po Janie Nowaku ani wykazu inwentarza spadku po tej osobie. Postanowieniem z 8 grudnia 2023 r. komornik sądowy oddalił powyższy wniosek. Postanowienie uprawomocniło się po rozpoznaniu skargi na tę czynność komornika 15 lutego 2024 r. (postanowienie referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym z 1 lutego 2024 r. w sprawie I Co 24/24).

 **KOSZTY NIEZBĘDNE DO
CELOWEGO PRZEPROWADZENIA
EGZEKUCJI USTALA SIĘ WEDŁUG
REGUŁ OBOWIĄZUJĄCYCH
PRZY USTALANIU NIEZBĘDNYCH
KOSZTÓW PROCESU.**

We wniosku z 15 stycznia 2025 r. (data nadania w UP) Mieczysław Kowalski domagał się umorzenia postępowania z uwagi na upadek tytułu wykonawczego. Respektując ten wniosek co do zasady, komornik sądowy 14 października 2024 r. wydał zaskarżone postanowienie w sprawie Km 18/18.

Institucja skargi na czynność komornika ma służyć eliminowaniu uchybień proceduralnych, których dopuścić mógłby się komornik w toku postępowania egzekucyjnego. Dotyczy ona zawsze wadliwości konkretnej czynności powziętej przez komornika.

W ocenie referendarza sądowego w niniejszej sprawie komornik sądowy dopuścił się uchybień o charakterze formalnym, które skutkowały wadliwością zaskarżonego postanowienia w stopniu uzasadniającym wydanie orzeczenia kasatoryjnego. Na powyższe stwierdzenie miały wpływ następujące okoliczności. Otóż zagadnienie o charakterze priorytetowym dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie koncentruje się wokół treści oraz formy orzeczenia przedłożonego zarówno przez dłużnika, jak i wierzyciela, do akt sprawy Km 18/18 komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym. Chodzi rzecz jasna o wyrok Sądu Rejonowego z 14 maja 2021 r. wydany w sprawie I C 2456/20 pozbawiający wykonalności tytuł wykonawczy, na podstawie którego prowadzone jest postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 18/18. Owo pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nie jest jednak pełne, ale wychodzi poza wartość stanu czynnego spadku ustalonego w toku postępowania o spis inwentarza spadku po Janie Nowaku – pierwotnym dłużniku. Oznacza to, że dla powołania się na upadek tytułu wykonawczego będącego podstawą egzekucji w sprawie aktualny dłużnik – spadkobierca dłużnika, przeciwko któremu wszczęto egzekucję, powinien legitymować się nie tylko odpisem prawomocnego wyroku wydanego na podstawie przepisu art. 840 § 1 k.p.c., ale również odpisem formalnie prawomocnego spisu inwentarza spadku po swoim poprzedniku prawnym. Obydwa te orzeczenia musi zostać przedłożone organowi egzekucyjnemu we właściwej formie procesowej (odpisy wykonane przez organ, który je wydał wraz ze stwierdzeniem ich prawomocności). Dowód ten powinien zostać przedłożony do sprawy przez podmiot, który z niego wywodzi skutki prawne (art. 6 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny²). Jeżeli spis inwentarza spadku został sporządzony przez komornika sądowego prowadzącego jednocześnie eg-

Fot. @gettyimagespro

zekucję przeciwko spadkobiercy dłużnika, to wniosek o przedłożenie tego dokumentu w odpowiedniej formie powinien zostać złożony przez dłużnika, który dąży do ograniczenia swojej odpowiedzialności do wartości czynnej spadku. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie zaistniała, w aktach egzekucyjnych Km 18/18 nie zalega spis inwentarza spadku po Janie Nowaku. Co więcej, ani wierzyciel, ani dłużnik przedkładający do sprawy kserokopie orzeczenia pozbawiającego wykonalność tytułu wykonawczego będącego podstawą egzekucji w tej właśnie konkretnej sprawie nie powoływali się na wartość stanu czynnego spadku, co mogło być ustalone jedynie w postępowaniu o spis inwentarza. Że taki spis był wykonany, można jedynie domniemywać na podstawie wypowiedzi komornika sądowego udzielającego odpowiedzi na złożoną skargę na jego czynność. Przez wzgląd na prawotwórczy charakter protokołu spisu inwentarza spadku oraz konsekwencje procesowe i materialnoprawne tego dokumentu, domniemania co do zakresu odpowiedzialności dłużnika nie mogą być jednak podstawą do dokonywania na ich podstawie jakichkolwiek ustaleń w sprawie, i dalej rozstrzygania, w szczególności o charakterze kończącym. Powyższe rozważania skłoniły referendarza sądowego do uznania, że podstawa prawna rozstrzygnięcia kończącego postępowanie budzi wątpliwości. Choć bezsporne jest, że tytuł

wykonawczy stanowiący podstawę egzekucji w sprawie Km 18/18 został pozbawiony wykonalności, to jednak zakres tego rozstrzygnięcia nie został w żaden sposób doprecyzowany. Z tej też przyczyny podstawa prawna orzeczenia kończącego w sprawie na moment orzekania w przedmiocie skargi na tę czynność komornika jest co najmniej nieusprawiedliwiona.

POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE
JEST WSZCZĘTE NIECELOWO,
JEŻELI JUŻ W CHWILI ZŁOŻENIA
WNIOSKU EGZEKUCYJNEGO
CZYNNOŚCI PODEJMOWANE
PRZEZ KOMORNIKA NIE
MOGŁY DOPROWADZIĆ DO
ZREALIZOWANIA OBOWIĄZKU
OBJĘTEGO TYTUŁEM
WYKONAWCZYM, A WIERZycIEL
JESZCZE PRZED ZŁOŻENIEM
TEGO WNIOSKU MÓGŁ SIĘ O TYM
DOWIEDZIEĆ I GO NIE SKŁADAĆ.

Konsekwencją upadku orzeczenia kończącego w sprawie Km 18/18 (postanowienie komornika sądowego w zakresie umorzenia postępowania) jest konieczność formalnego utracenia rozstrzygnięć z tym związanych, a to dotyczących się kosztów przeprowadzonego postępowania. Przez wzgląd na zarzuty sformułowane w skardze warto je jednak wnikliwie omówić.

Odpowiedzialność dłużnika za koszty postępowania egzekucyjnego ograniczona jest – jak stanowi § 1

zd. 1 przepisu art. 770 k.p.c. – do „kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji” (zasada zwrotu wierzycielowi kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji, w tym kosztów poszukiwania majątku dłużnika). Te ustala się według reguł obowiązujących przy obliczaniu niezbędnych kosztów procesu (art. 98 § 2 i 3, art. 99 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Zakres i wysokość tych kosztów zależy zatem od tego, czy wierzyciel występuje w postępowaniu egzekucyjnym osobiście (lub zastępuje go pełnomocnik niebędący adwokatem lub radcą prawnym), czy też jest reprezentowany przez adwokata lub radcę prawnego. W pierwszym przypadku będą to opłaty egzekucyjne i opłaty za przeprowadzenie innego postępowania albo dokonanie innych czynności (opłaty komornicze), opłaty kancelaryjne oraz koszty przejazdu wierzyciela lub jego pełnomocnika niebędącego adwokatem (radcą prawnym) do sądu lub kancelarii komornika albo na miejsce dokonywania czynności egzekucyjnych oraz równowartość utraconego wskutek stawiennictwa zarobku. Ta ostatnia kwota nie może przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata (radcy prawnego). W drugim przypadku, a zatem w sytuacji gdy wierzyciel jest zastępowany w postępowaniu przez kwalifikowanego pełnomocnika procesowego, do kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji zalicza się ponadto wydatki jednego adwokata (radcy prawnego) oraz koszty nakazanego przez organ egzekucyjny osobistego stawiennictwa wierzyciela. Zgodnie z § 4 omawianego przepisu wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym nie może być wyższe niż stawka minimalna opłaty za czynności adwokackie albo radcowskie określona w odrębnych przepisach. Wysokość opłat za czynności adwokackie oraz czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości określają

odpowiednio Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie³ oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych⁴. Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że o ile postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte celowo, to brak jest podstaw do pozbawiania wierzyciela kosztów zastępstwa prawnego w tym właśnie postępowaniu. W niniejszej sprawie zarzewie sporu koncentrowało się na zagadnieniu, czy postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte celowo, czy też niecelowo, albowiem powyższe implikowało, kto poniesie jego koszty.

W doktrynie przyjmuje się, że postępowanie egzekucyjne jest wszczęte niecelowo, jeżeli już w chwili złożenia wniosku egzekucyjnego czynności podejmowane przez komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, a wierzyciel jeszcze przed złożeniem tego wniosku mógł się o tym dowiedzieć i go nie składać⁵. Należy wskazać, że choć pogląd ten został wyrażony jeszcze na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, to zachował również aktualność po wejściu w życie Ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych⁶ oraz Ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych⁷. Co za tym idzie, w razie uchylenia tytułu wykonawczego – jak w omawianej sprawie – wyróżnić można dwie możliwości – uchYLENIE tytułu wykonawczego następuje z przyczyn zawinionych przez wierzyciela bądź też jest następstwem okoliczności od niego niezależnych. Przykładem tej pierwszej sytuacji jest uzyskanie przez wierzyciela tytułu wykonawczego w wyniku wskazania w pozwie w elektronicznym postępowaniu upominawczym nieaktualnego miejsca zamieszkania dłużnika. Wskutek doręczenia na nieaktualny adres dłużnika nakazu zapłaty

orzeczenie to się nie uprawomocni. Jeżeli jednak okoliczność ta nie zostanie ujawniona sądowi/referendarzowi sądowemu we właściwym czasie, to orzeczenie to w formie tytułu wykonawczego zostanie wydane wierzycielowi, który na jego podstawie może wszcząć postępowanie egzekucyjne. W razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu przez dłużnika (przy wykazaniu przez niego rzecz jasna, że odpis nakazu zapłaty nie został mu prawidłowo doręczony, albo został doręczony pod adresem, który nie jest miejscem jego zamieszkania) nakaz zapłaty utraci moc w całości. W tym przypadku wierzycielowi można zarzucić, że przed złożeniem pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym mógł sprawdzić, czy adres zamieszkania dłużnika jest aktualny. Skoro tego nie uczynił, ponosi odpowiedzialność za niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Stwierdzić jednak należy, że niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego zachodzi również w sytuacji, kiedy złożony został do komornika sądowego wniosek egzekucyjny, a wiarytelność objęta tytułem wykonawczym nie istniała lub z wadliwości tytułu wykonawczego wynikał brak możliwości prowadzenia egzekucji. Niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego może mieć również bezpośrednie konotacje z bezzasadnością wniosku

Fot. @gettyimagespro

TERMIN „NIECELOWE WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO” MA TO ISTOTNE ZNACZENIE, ŻE JEGO WŁAŚCIWA INTERPRETACJA DECYDUJE O OBCIĄŻENIU WIERZycIELA MIĘDZY INNYMI OPŁATĄ EGZEKUCYJNĄ NALICZONĄ W ZGODZIE Z PRZEPISEM ART. 30 U.K.K.

o wszczęcie egzekucji. Uprawnienie komornika sądowego do obciążenia wierzyciela kosztami egzekucji w razie niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego w znacznym stopniu zmienia sytuację wierzyciela. Termin „niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego” ma to istotne znaczenie, że jego właściwa interpretacja decyduje o obciążeniu wierzyciela między innymi opłatą egzekucyjną naliczoną w zgodzie z przepisem art. 30 u.k.k. Wierzyciel jako strona inicjująca postępowanie egzekucyjne przez złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji do komornika sądowego oraz strona, w interesie której leży sprawne i skuteczne przeprowadzenie egzekucji, powinien dopełnić wszelkich starań, aby składany przez niego wniosek nie prowadził do niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Wobec braku dostatecznego rozeznania co do możliwości przeprowadzenia egzekucji wierzyciel winien liczyć się z ryzykiem obciążenia go przez komornika kosztami za czynności, których podjęcie było niecelowe⁸. Dalej, w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 marca 2013 r., wydanej w sprawie III CZP 109/12, Sąd Naj-

wyższy wskazał, wypowiadając się w przedmiocie zastosowania art. 49 ust. 4 u.k.s.e. (uchwała ta zachowała swoją aktualność po wejściu w życie ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych), że przepis ten ma charakter wyjątkowy i należy go interpretować zawężająco. Chodzi tu o sytuację, gdy już w chwili wszczęcia postępowania czynności komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, a wierzyciel jeszcze przed złożeniem wniosku egzekucyjnego mógł się o tym dowiedzieć i nie go nie składać. Może mieć to miejsce w szczególności wówczas, gdy dłużnik nie dał powodu do wszczęcia przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego ze względu na dobrowolną realizację obowiązku świadczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, wszczęcia egzekucji na podstawie wykorzystanego już tytułu wykonawczego, wszczęcia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego pozbawionego wykonalności, wszczęcia egzekucji z majątku dłużnika mimo posiadania przez wierzyciela zastawu zabezpieczającego pełne zaspokojenie roszczenia, chyba że egzekucja została skierowana do przedmiotu zastawu. Ocena „niecelowości” wszczęcia postępowania egzekucyjnego w każdym przypadku dokonywana jest na chwilę jego zainicjowania. W świetle przedstawionej wyżej wykładni nie można z zasady wykluczyć, aby art. 49 ust. 4 u.k.s.e. mógł mieć zastosowanie także w przypadku, gdy rzeczywistą przyczyną złożenia wniosku wierzyciela o umorzenie postępowania była utrata mocy przez nakaz zapłaty. Jak podkreślił przy tym Sąd Najwyższy, dla zastosowania przepisu art. 49 ust. 4 u.k.s.e. sama jednak utrata mocy przez nakaz zapłaty nie jest okolicznością przesądzającą o tym, że egzekucja została wszczęta przez wierzyciela niecelowo. W takim przypadku istotnymi okolicznościami pozwalającymi ocenić celowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego mogą być ocenianie

ad casum konkretne, rzeczywiste czynniki, które doprowadziły do upadku mocy nakazu zapłaty, o ile zdoła je wykazać dłużnik chociażby w skardze na czynności komornika. Jeżeli podstawą wszczęcia egzekucji był nakaz zapłaty, który utracił moc po wszczęciu egzekucji, to dla oceny ewentualnej niecelowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego istotne jest, czy wierzyciel wszczął egzekucję, nie wiedząc o przyczynach, które doprowadziły do późniejszej utraty mocy nakazu zapłaty, na przykład o obiektywnej przeszkodzie, która uniemożliwiła dłużnikowi (pozanemu) złożenie w terminie sprzeciwu (choroba pozwanego, przejściowa nieobecność w miejscu zamieszkania) albo wadliwości w doręczeniu nakazu zapłaty pozwanemu. Ponadto niewątpliwie niecelowe byłoby także kontynuowanie przez wierzyciela postępowania egzekucyjnego w razie utraty mocy nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Mając na uwadze powyższe, wskazać należy, że

samo pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nie stanowi argumentu przemawiającego na korzyść zapłaty, zgodnie z którym to wierzyciel winien ponieść koszty postępowania egzekucyjnego wszczętego na podstawie tytułu wykonawczego, który następnie bądź utracił moc, bądź został pozbawiony wykonalności. W ocenie referendarza sądowego, na gruncie postępowania w sprawie Km 18/18 brak jest podstaw do uznania, że wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego najpierw wobec Jana Nowaka, a później wobec jego spadkobiercy – Andrzeja Nowaka – jako następcy prawnego zmarłego dłużnika, było niecelowe. Rację ma organ egzekucyjny, twierdząc, że na moment inicjowania postępowania egzekucyjnego przez wierzyciela pierwotny dłużnik jeszcze żył, po drugie wierzyciel dysponował prawidłowym pod względem formalnym tytułem wykonawczym, a dłużnik swojego obowiązku dobrowolnie nie spełnił. W takiej sytuacji jedyną drogą

Fot. @gettyimagespro

do odzyskania zasądzonej od dłużnika kwoty było uruchomienie przymusu państwowego w postaci egzekucji komorniczej. Wskazać przy tym potrzeba, że zła sytuacja finansowa zmarłego dłużnika nie stanowi przesłanki do twierdzenia, iż wszczęte wobec niego postępowanie egzekucyjne było niecelowe, większość dłużników nie reguluje bowiem swoich zobowiązań z uwagi na trudną sytuację finansową. Okoliczność ta może mieć charakter trwały i stanowić przesłankę umorzenia postępowania, a może też być przejściowa, ponieważ w czasie toczącego się postępowania dłużnik może na być składniki majątku zdadne w całości lub po części zaspokoić wierzyciela. Dlatego też argumentacja podniesiona w skardze w tym zakresie nie mogła zostać uznana za trafną. Brak majątku dłużnika, co zostanie stwierdzone w toku postępowania egzekucyjnego, stanowi, jak już wskazano, przesłankę umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. W tej konkretnej sytuacji koszty postępowania egzekucyjnego ukończonego bezskutecznie obciążą dłużnika, a wierzyciel jedynie poniesie je tymczasowo. Zatem, jeśli wierzyciel miał wiedzę co do tego, że dłużnik znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, to miał pełne prawo do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, które w takim wypadku uznać należy za celowe. W tym zakresie zaakcentować należy, że to rolę komornika sądowego, nie zaś wierzyciela, jest ustalenie majątku dłużnika, który może podlegać egzekucji.

Powyżej wskazane okoliczności dotyczą się jednak zasady rozstrzygania o kosztach przeprowadzonego postępowania egzekucyjnego, co powinno mieć bezpośrednie przełożenie na rozstrzygnięcie w tym zakresie. Zaskarżone postanowienie jest jednak technicznie i formalnie ułomne, co aktualizowało po stronie referendarza sądowego obowiązek jego uchylecia. Otóż jak słusznie podniesiono w złożonym środku zaskar-

żenia, rozstrzygnięcie w przedmiocie przyznania wierzycielowi kosztów zastępstwa prawnego w egzekucji jest technicznie wadliwe (a zatem i formalnie), gdyż komornik nie rozstrzygnął w żadnym zakresie, z jakich źródeł wierzycielowi przysługiwać będą koszty zasądzone na jego rzecz. Orzeczenie nie może stać się również tytułem wykonawczym, gdyż wtórnie o tych kosztach nie zapadło rozstrzygnięcie na podstawie przepisu art. 770 § 1 k.p.c.

”
ISTOTNYMI OKOLICZNOŚCIAMI
POZWALAJĄCYMI OCENIĆ
CELOWOŚĆ WSZCZĘCIA
POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO MOGĄ
BYĆ OCENIANIE AD CASUM
KONKRETNE, RZECZYWISTE
CZYNNIKI, KTÓRE DOPROWADZIŁY
DO UPADKU MOCY NAKAZU
ZAPŁATY, O ILE ZDOŁA
JE WYKAZAĆ DŁUŻNIK
CHOCIAŻBY W SKARDZE NA
CZYNNOŚCI KOMORNIKA.

Dalej, poza zakresem skargi na komornika sądowego, jak również i zaskarżonego nią orzeczenia, pozostawała kwestia opłaty egzekucyjnej za przeprowadzone postępowanie. Nie jest jasne, z jakich przyczyn komornik sądowy pominął wydanie orzeczenia w tym zakresie. Z załączonej bowiem do akt karty rozliczeniowej nie wynika, iżby opłata ta została ściągnięta

wraz z egzekwowanym roszczeniem, jakkolwiek i ta okoliczność nie byłaby podstawą do pominięcia dokonania ustaleń w tych ramach, a dalej rozstrzygnięcia w tym przedmiocie. Z aktualnie obowiązującego przepisu art. 3 ust. 1 u.k.k. wynika, że w postanowieniu w przedmiocie kosztów komorniczych komornik oznacza ich wysokość z rozbiem na poszczególne rodzaje opłat i wydatków oraz wskazuje, do jakiej wysokości i przez kogo zostały uiszczone, a w razie konieczności wskazuje osobę, którą one obciążają. W postanowieniu o pobraniu kosztów komorniczych zawiera się wezwanie strony, aby uiszcza należne koszty komornicze w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia pod rygorem wszczęcia egzekucji. Zaskarżone postanowienie komornika sądowego nie realizuje wymogów przywołanego przepisu.

Dalej, odnosząc się jeszcze do zarzutu zawartego we wniesionej skardze na czynność komornika, należy podkreślić, że wierzyciel nie musiał uzyskiwać klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercy dłużnika, albowiem możliwości kontynuacji postępowania egzekucyjnego przeciwko spadkobiercom zmarłego dłużnika

dawał mu przepis art. 819 k.p.c. Ten zarzut wniesionego środka zaskarżenia okazał się zatem oczywiście niesłuszny.

Mając na uwadze powyższą argumentację, rozstrzygnięto jak w sentencji postanowienia z powołaniem się na powyżej omówione przepisy.

O kosztach postępowania wywołanego skargą na czynność komornika nie orzekano, ponieważ w tym zakresie skarżący reprezentowany przez kwalifikowanego pełnomocnika procesowego nie sformułował żądania.

Przypisy końcowe

- 1 Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 196; dalej: k.p.c.
- 2 Dz.U. z 1964 r. Ne 16, poz. 93; dalej: k.c.
- 3 Tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.
- 4 Tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.
- 5 Tak też P. Biezuński, M. Biezuński, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, LEX 2010, komentarz do art. 49.
- 6 Dz.U. z 2018 r., poz. 771; dalej: u.k.s.
- 7 Dz.U. z 2018 r., poz. 770; dalej: u.k.k.
- 8 Tak też W. Kryżińska, *Niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010, nr 11, s. 47–56.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Prawna ochrona rolnictwa w egzekucji świadczeń pieniężnych

Martyna Komarowska-Horosz

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Co słyszeć w egzekucji?

Obciążenie wierzyciela opłatą z art. 30 u.k.k. w egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego z ograniczeniem do stanu czynnego spadku

Wykazanie upadku zabezpieczenia a zaspokojenie należności wierzycieli hipotecznych w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji

BEATA ŁĄTKA

Starszy referendarz sądowy

Sygn. akt VIII Co 1890/24 POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2024 r.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym po rozpoznaniu 1 marca 2024 r. w L. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku wierzycielki A.Z. z udziałem dłużniczki B.Y. o egzekucję świadczenia pieniężnego ze skargi wierzycielki A.Z. na czynność komornika sądowego C.W. Sądzie Rejonowym w L. – w sprawie o sygn. akt Km 111/24 – postanowienie z 20 grudnia

2023 r. o umorzeniu egzekucji oraz ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego

postanawia:

- 1) zmienić postanowienie komornika sądowego C.W. przy Sądzie Rejonowym w L. z 20 grudnia 2023 r. w ten sposób, że:
 - a) w pkt 1 koszty postępowania egzekucyjnego, ustalone na kwotę 6 186,26 zł (sześć tysięcy sto osiemdziesiąt sześć 26/100), ustalić na kwotę 240,26 zł (dwieście czterdzieści 26/100);
 - b) w pkt 2 w opłatę ustaloną na podstawie art. 30 Ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych¹ w kwocie 6 096,00 zł (sześć tysięcy dziewięćdziesiąt sześć 00/100) ustalić na podstawie art. 29 ust. 4 u.k.k. na kwotę 150,00 zł (sto pięćdziesiąt 00/100),
 - c) w pkt 4 wydatkami poniesionymi przez komornika sądowego w kwocie 96,26 zł obciążyć dłużniczkę B.Y.,

- 2) zasądzić od dłużniczki B.Y. na rzecz wierzycielki A.Z. kwotę 227,00 zł (dwieście dwadzieścia siedem 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

W dniu 28 grudnia 2023 r. pełnomocnik wierzycielki A.Z. wniósł skargę na czynność komornika sądowego C.W. przy Sądzie Rejonowym w L. w sprawie o sygn. akt Km 111/24 w postaci postanowienia z 20 grudnia 2023 r., to jest w zakresie pkt 2–4 (k. 5–7).

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że w zaistniałym stanie faktycznym brak było podstaw do uznania, iż postępowanie egzekucyjne wszczęto oczywiście niecelowo, wobec tego wierzycielka nie powinna być obciążona opłatą egzekucyjną z art. 30 u.k.k. B.Y. zainicjowała postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużniczce, ponieważ dysponowała tytułem wykonawczym, wydanym przez sąd. Ograniczona odpowiedzialność dłużniczki, zawarta w wyroku, nie oznaczała więc dla wierzyciela zakazu prowadzenia egzekucji. Wobec powyższego nie można było przypisać skarżącej działania ze złą wolą czy niedochowania należytej staranności. Pełnomocnik wierzycielki domagał się więc uchylenia lub zmiany skarżonego postanowienia w zakresie obciążenia jej opłatą egzekucyjną z art. 30 u.k.k. (k. 4–7).

Komornik sądowy w pisemnym uzasadnieniu skarżonej czynności z 10 stycznia 2024 r. nie uznał skargi za zasadną i wniósł o jej oddalenie. W jego ocenie wierzycielka, jeszcze przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, powinna wystąpić do komornika sądowego z wnioskiem o dokonanie spisu inwentarza po zmarłej D.U., co dałoby jej pełną wiedzę na temat majątku spadkodawczyni. Skoro tego nie uczyniła, to podjęła ryzyko prowadzenia egzekucji przeciwko

dłużniczce, która w wyniku spadkobrania nie otrzymała majątku. W ocenie komornika postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte niecelowo, a wierzycielkę należało obciążyć opłatą egzekucyjną z art. 30 u.k.k. Wnosił więc o oddalenie skargi jako bezzasadnej (k. 3).

Referendarz sądowy ustalił, co następuje

D.U. była właścicielką spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, położonego w B. przy ul. Ogródkowej 1/2. Dnia 8 lipca 2011 r. złożyła oświadczenie w zwykłej formie pisemnej, na mocy którego zobowiązała się do przeniesienia na rzecz A.Z. wskazanej wyżej nieruchomości w zamian za spłatę zadłużenia na rzecz w spółdzielni mieszkaniowej w B., to jest zaległych oraz bieżących należności czynszowych wraz z odsetkami. D.U. zapewniała wierzycielkę, że odsetki od zaległego czynszu zostaną umorzone, a więc spłacała jedynie bieżący i zaległy czynsz. Wierzycielka spłaciła część należności D.U. w spółdzielni. Ta odmówiła jednak umorzenia odsetek od zaległego czynszu. Wówczas wierzycielka zaniechała pozostałych spłat i pismem z 1 marca 2015 r. wezwała D.U. do zawarcia umowy przyrzeczonej. Wezwanie pozostało bezskuteczne. Tymczasem D.U. zaprzestała kontaktów z wierzycielką, a 8 grudnia 2015 r. sprzedała mieszkanie E.T.

Fot. @gettyimagespro

za kwotę 156 000,00 zł. D.U. zmarła 23 kwietnia 2016 r. (k. 321–325 akt sygn. I C 222/20).

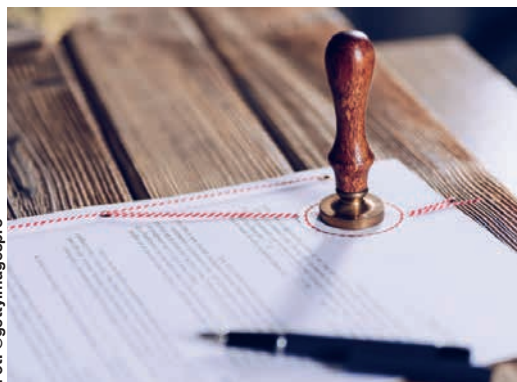
Dłużniczka B.Y. jest córką D.U. Od trzeciego roku życia nie utrzymywała kontaktów z matką i zamieszkiwała wraz z dziadkami od strony ojca w L. (k. 321–325 akt sygn. I C 222/20).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z 17 listopada 2018 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II Ns 156/18, B.Y. jako jedyna spadkobierczyni D.U. nabyła w całości spadek po matce (k.50 akt I C 222/20).

W dniu 4 maja 2019 r. A.Z. wniosła do Sądu Rejonowego w B. powództwo o bezpodstawne wzbogacenie przeciwko B.Y. (jako jedynej spadkobierczyni D.U.). Domagała się zapłaty równowartości dokonanych wpłat do spółdzielni mieszkaniowej na poczet transakcji przeniesienia własności nieruchomości, do której nie doszło z winy spadkodawczyni. Postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z 10 października 2019 r. sprawa została przekazana zgodnie z właściwością do Sądu Rejonowego w L. (k. 80 akt sygn. I C 222/20).

B.Y. złożyła do Sądu Rejonowego w B. (sądu spadku) wykaz inwentarza spadku po D.U. Zarządzeniem Sądu Rejonowego w B. z 3 lutego 2023 r., sygn. akt I N 555/22, ogłoszono złożenie wykazu inwentarza. Dłużniczka nie wykazała należących do zmarłej D.U. przedmiotów czy zapisów windykacyjnych. Ujawniono jedynie dług spadkowy w postaci należności z tytułu najmu lokalu komunalnego w zarządzie mienia komunalnego w B. w kwocie 599,99 zł (k. 5–7, 13 akt I N 555/22).

Wyrokiem z 10 czerwca 2023 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w L. w sprawie o sygn. akt I C 222/20 między innymi zasądzono od B.Y. kwotę 47 922,36 zł wraz z odsetkami za opóźnienie od 28 grudnia 2022 r. do dnia zapłaty z zastrzeżeniem, że pozwanej przysługuje prawo do powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności do stanu czynnego spadku, nabytego przez

Fot. @gettyimagespro

nią po D.U. Powództwo w pozostałej części oddalono (k. 377 akt sygn. I C 222/20). Wyrok ten został zaopatrzony w klauzulę wykonalności z 15 lipca 2024 r. (k. 395 akt sygn. I C 222/20).

Pełnomocnik wierzycielki A.Z. 14 sierpnia 2024 r. złożył do komornika sądowego C.W. przy Sądzie Rejonowym w L. wniosek o wszczęcie przeciwko dłużniczce B.Y. postępowania egzekucyjnego. Do wniosku został dołączony tytuł wykonawczy w postaci wyroku z 10 czerwca 2023 r., wydanego przez Sąd Rejonowy w L., w sprawie o sygn. akt I C 222/20, zaopatrzony klauzulą wykonalności z 15 lipca 2024 r. Sprawie nadano sygn. akt 111/24 (k. 1 akt komorniczych).

Komornik sądowy 25 sierpnia 2024 r. zawiadomił B.Y. o wszczęciu egzekucji, wezwał ją do złożenia wykazu majątku, powiadomił również o zajęciu rachunku bankowego i wierzytelności pieniężnej z tytułu zwrotu lub nadpłaty podatku oraz wystąpił o przekazanie danych z centralnej ewidencji pojazdów (k. 9–17 akt komorniczych).

W dniu 20 września 2024 r. pełnomocnik dłużniczki złożył skargę na czynności komornika polegające na wszczęciu egzekucji, zajęciu wierzytelności pieniężnej z tytułu zwrotu lub nadpłaty podatku oraz zajęciu rachunku bankowego. Skarga została zarejestrowana

w tutejszym sądzie pod sygn. akt I Co 1234/24. Wraz ze skargą na czynności komornika B.Y. przedłożyła wykaz inwentarza, złożony do sprawy o sygn. akt I N 555/22 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w B.. Postanowieniem z 15 listopada 2024 r., wydanym w sprawie o sygn. I Co 1234/24, Sąd Rejonowy w L. oddalił skargę na czynności komornika (k. 82 akt I Co 1234/24).

Pełnomocnik dłużniczki 1 października 2024 r. wniósł do komornika sądowego o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W uzasadnieniu wskazał, że D.U. nie pozostawiła po sobie żadnego majątku spadkowego, a skoro egzekucja była ograniczona wyłącznie do stanu czynnego spadku, to powinna zostać umorzona (k. 50 akt komorniczych).

W dniu 20 listopada 2024 r. komornik sądowy C.W. przy Sądzie Rejonowym w L. oddalił wniosek wierzycielki o przyznanie kosztów zastępstwa prawnego (pkt 1), ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 6 186,26 zł, obciążając nimi w całości wierzycielkę (pkt 2), od której pobrał opłatę w kwocie 6 096,00 zł (pkt 3), oraz opłatę w kwocie 96,26 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych przez komornika (k. 4), umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt. 6 Ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego² (pkt 5) oraz zwrócił A.Z. tytuł wykonawczy

(pkt 6). Uzasadniając umorzenie postępowania, wskazał, że stan czynny spadku wynosi 0,00 zł, w związku z czym prowadzenie egzekucji pozostawało w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. Komornik uznał, iż wierzyciel jeszcze przed wydaniem tytułu wykonawczego miał świadomość wysokości stanu czynnego spadku, pozostawionego przez D.U., dlatego należało obciążyć go opłatą na podstawie art. 30 u.k.k. (k. 60 akt komorniczych).

Skarga wniesiona przez pełnomocnika wierzyciela była uzasadniona

Zdaniem referendarza sądowego egzekucja w sprawie o sygn. akt Km 111/24 została wszczęta celowo, na podstawie tytułu wykonawczego stwierdzającego obowiązek świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela. Obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 804 k.p.c., obligują komornika do wykonywania tytułów wykonawczych.

Stosownie do przepisu art. 49 ust. 4 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji³ (poprzednio obowiązującej) w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszcza wierzyciel. Ani ta ustawa, ani aktualnie obowiązująca ustawa o kosztach komorniczych nie wyjaśniają, na czym polega niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego, które aktualnie zostało zaostrożone poprzez dodanie „oczywistej” niecelowości. Unormowania powyższe nawiązują do art. 770 k.p.c., według którego dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji.

Podkreślić należy, że zgodnie z uzasadnieniem Uchwały Sądu Najwyższego, Izby Cywilnej, z 8 marca 2013 r. (III CZP 109/12) zachowującego aktualność do

Fot. @gettyimagespro

obecnego art. 30 u.k.k., art. 49 ust 4 u.k.s.e. ma charakter wyjątkowy i należy go interpretować zawężająco. Chodzi tu o sytuację, gdy już w chwili wszczęcia postępowania czynności komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, a wierzyciel jeszcze przed złożeniem wniosku egzekucyjnego mógł się o tym dowiedzieć i nie składać wniosku egzekucyjnego. Zdarza się to w szczególności wówczas, gdy dłużnik nie dał powodu do wszczęcia przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego ze względu na dobrowolną realizację obowiązku świadczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, wszczęcia egzekucji na podstawie wykorzystanego już tytułu wykonawczego, wszczęcia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego pozbawionego wykonalności, wszczęcia egzekucji z majątku dłużnika mimo posiadania przez wierzyciela zastawu zabezpieczającego pełne zaspokojenie roszczenia, chyba że egzekucja została skierowana do przedmiotu zastawu. Ocena „niecelowości” wszczęcia postępowania egzekucyjnego w każdym przypadku dokonywana jest na chwilę jego zainicjowania⁴.

Pojęcie „celowości” egzekucji musi zatem być każdorazowo wykładane na gruncie konkretnej sprawy, a w niniejszej – w ocenie referendarza sądowego – brakuje podstaw do przyjęcia, że egzekucja została wszczęta w sposób oczywiście niecelowy.

W niniejszym stanie faktycznym należało rozważyć, czy zainicjowanie przez wierzycielkę egzekucji po dowiedzeniu się o treści wykazu inwentarza (braku aktywów), złożonego przez dłużniczkę w odrębnym postępowaniu, świadczyło o niecelowości postępowania egzekucyjnego

Wyrokiem z 10 czerwca 2023 r., wydanym przez Sąd Rejonowy w L. w sprawie o sygn. akt I C 222/20, zasądzono od B.Y. kwotę 47 922,36 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu z zastrzeżeniem, że pozwanej (dłużniczce)

przysługuje prawo do powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności do stanu czynnego spadku, nabytego przez nią po D.U. Jak wskazano w uzasadnieniu wyroku, „poza kognicją sądu rozpoznającego sprawę pozostawała kwestia, czy długi spadkowe przekraczają wartość stanu czynnego spadku, wobec jego przyjęcia z dobrodziejstwem inwentarza” (k. 391v akt I C 222/20).

OCENA „NIECELOWOŚCI” WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO W KAŻDYM PRZYPADKU DOKONYWANA JEST NA CHWILĘ JEGO ZAINICJOWANIA.

Zgodnie z art. 319 k.p.c., jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo, zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Wobec powyższego takie zastrzeżenie zostało zawarte w pkt 1 wyroku.

Z kolei w postępowaniu egzekucyjnym zasadą jest, że dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. Zastrzeżenie nie jest konieczne, jeżeli świadczenie zostało zasądzone od nabywcy majątku, zarządcy ustanowionego przez sąd, kuratora spadku, wykonawcy testamentu lub zarządcy sukcesyjnego z powierzonego im majątku albo Skarbu Państwa lub gminy jako spadkobiercy (art. 837 k.p.c.). Należy podkreślić, że dłużnik posiada jedynie uprawnienie do powołania się na taką

ograniczoną odpowiedzialność zastrzeżoną w wyroku. Tym samym wierzycielka, dysponując prawomocnym wyrokiem sądu, któremu nadano klauzulę wykonalności, nie była obowiązana do sporządzania spisu inwentarza czy badania stanu czynnego spadku jeszcze przed złożeniem wniosku do komornika. Komornik sądowy nie powinien zakładać, że postępowanie egzekucyjne, wszczęte na podstawie ważnego tytułu wykonawczego, będzie niecelowe, a wierzyciel przedkładający prawomocny i wykonalny wyrok sądu działa w złej wierze. Co więcej, jeszcze w toku postępowania o bezpodstawne wzbogacenie (sygn. akt I C 222/20) ujawniono, że D.U. 8 grudnia 2015 r. (pół roku przed śmiercią) sprzedała mieszkanie w B. za kwotę 156 000,00 zł. Choćby ta okoliczność mogła powodować uzasadnione wątpliwości wierzyciela co do zupełności treści złożonego przez dłużniczkę wykazu inwentarza spadku.

Niezależnie od tego, czy wszczęcie postępowania egzekucyjnego było celowe, odrębną kwestię stanowiła wiedza jego uczestników co do stanu majątku spadkowego. W dniu złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji problem ten nie był zupełnie klarowny, nawet dla komornika sądowego, skoro w uzasadnieniu skarżonego postanowienia wskazał, że wierzycielka jeszcze przed złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji powinna wystąpić o sporządzenie spisu inwentarza, a więc dokumentu urzędowego zawierającego więcej informacji dotyczących masy spadkowej niż sporządzony wykaz inwentarza (k. 3).

W obszernej literaturze przedmiotu przyjmuje się, że wykaz inwentarza to prywatny spis wszystkich aktywów i pasywów wchodzących do spadku, a także przedmiotów zapisów windykacyjnych⁵. Trzeba jednak podkreślić, iż wykaz inwentarza jest dokumentem prywatnym, podczas gdy spis inwentarza ma moc dokumentu urzędowego, za którym stoją domniemania przewidziane w art. 244⁶. Złożenie przez dłużniczkę wykazu inwentarza w sądzie spadkowym i dokonanie ogłoszenia o jego złożeniu w sprawie o sygn. akt I N 555/22 nie zmieniło faktu, że był on dokumentem prywatnym. Wykaz inwentarza mógł być więc podany w wątpliwość w szczególności przez wierzycielkę. Również Sąd Rejonowy w L., który w dniu rozstrzygnięcia posiadał wiedzę o stanie majątku po D.U., wskazał w uzasadnieniu wyroku, że „celowym wydaje się zlecenie komornikowi sądowemu sporządzenie spisu inwentarza” (k. 392 v akt I C 222/20)

Tymczasem spis inwentarza jest dokumentem urzędowym, który sporządza komornik sądowy. W spisie inwentarza ujawniane są więc zarówno przedmioty stanowiące część spadku, jak i te wynikające z zapisów windykacyjnych, wraz z określeniem ich wartości. Komornik sądowy ujawnia w tym dokumencie również

wszelkie długi spadkowe, wskazuje wierzycieli i kwoty wierzytelności. Wartość przedmiotów i długów jest ustalana na podstawie ich stanu i cen rynkowych na dzień otwarcia spadku. W ocenie orzekającego nie powinno się wymagać od wierzycielki sporządzenia spisu inwentarza spadku przed wszczęciem egzekucji. To dłużniczka, a nie wierzycielka, powinna powołać się na przysługujące jej ograniczenie odpowiedzialności, a następnie je wykazać.

Jak wskazano powyżej, pełnomocnik wierzycielki domagał się uchylenia czynności w postaci wszczęcia egzekucji, zajęcia wierzytelności pieniężnej z tytułu zwrotu lub nadpłaty podatku oraz zajęcia rachunku bankowego, dokonanych w sprawie o sygn. akt Km 111/22. Wnosił ponadto o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Już wówczas wskazywał, że wierzycielka w dniu wszczęcia postępowania miała świadomość, że zmarła nie pozostawiła po sobie żadnego majątku, albowiem o treści wykazu inwentarza dowiedziała się jeszcze w toku sprawy o sygn. akt I C 222/20 (k. 5v akt VIII Co I Co 1234/24, k. 301 akt I C 222/20). W ocenie orzekającego powyższe argumenty nie uzasadniają twierdzenia, że wierzyciel posiadający w dniu wszczęcia egzekucji informację o złożeniu wykazu inwentarza powinien powstrzymać się od jej wszczęcia. W niniejszej sprawie wierzyciel zainicjował postępowanie egzekucyjne, przedkładając komornikowi sądowemu tytuł z zastrzeżeniem ograniczonej odpowiedzialności dłużniczki. To, że dłużniczka mogła powoływać się na takie ograniczenie, nie oznaczało jednak bezwzględnego zakazu wszczynania przeciwko niej egzekucji. Do czasu złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego była ona celowa, komornik takie postępowanie powinien zaś prowadzić do momentu podniesienia przez dłużniczkę przysługującego jej ograniczenia egzekucji. Komornik po otrzymaniu wniosku pełnomocnika

dłużniczki postanowieniem z 20 listopada 2024 r. umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt. 6 k.p.c. i rozliczył jego koszty.

Mając na względzie powyższe okoliczności, nie można wskazać jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że wierzycielka składająca do komornika sądowego tytuł wykonawczy w sprawie o sygn. akt Km 111/24 powinna zostać obciążona opłatą z tytułu niecelowego wszczęcia egzekucji. W tych warunkach nie może być mowy o niecelowości wszczęcia egzekucji, a tym bardziej o oczywistej niecelowości.

” W ROZPATRYWANEJ SPRAWIE KOMORNIK SĄDOWY PRAWIDŁOWO UMORZYŁ POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE NA PODSTAWIE ART. 824 § 1 PKT. 6 K.P.C.

Zgodnie z art. 824 § 1 pkt. 6 k.p.c. postępowanie umarza się w całości lub części z urzędu, jeżeli egzekucję skierowano przeciwko osobie, która według klauzuli wykonalności nie jest dłużnikiem i która sprzeciwiła się prowadzeniu egzekucji, albo jeżeli prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. W razie umorzenia postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn niż wskazane w ust. 1 (na wniosek wierzyciela albo na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.) komornik pobiera od wierzyciela opłatę w wysokości 150,00 zł, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 30. Opłata podlega zmniejszeniu o sumę opłat egzekucyjnych ściągniętych i obciążających dłużnika.

W rozpatrywanej sprawie komornik sądowy prawidłowo umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt. 6 k.p.c. Dalsze prowadzenie egzekucji pozostawało bowiem w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. Jednakże postanowienie komornika w zakresie, w jakim ustalił on koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 6 186,26 zł i obciążył nimi w całości wierzycielkę (pkt 2) oraz pobrał od niej opłatę w kwocie 6 096,00 zł (pkt 3), nie było prawidłowe. Skoro przesądzono, że egzekucja została wszczęta celowo, należało więc zmienić skarżone postanowienie, ustalając opłatę w wysokości 150,00 zł.

Komornik sądowy pobrał od wierzycielki A.Z. kwotę 96,26 zł tytułem zwrotu wydatków. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 770 k.p.c. dłużnik zwraca wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Powyższy przepis zawiera prawną regulację kosztów postępowania egzekucyjnego i stanowi *lex specialis* do art. 98 k.p.c. i nast. Koszty postępowania egzekucyjnego ponosi co do zasady dłużnik. Skoro przesądzono, że egzekucja została wszczęta przez wierzycielkę celowo, a wydatki zostały przeznaczone na koszty doręczenia korespondencji w sprawie egzekucyjnej, to obciążenie wierzycielki tymi kosztami nie było prawidłowe. Wobec powyższego należało również zmienić pkt 4 skarżonego postanowienia w ten sposób, że wydatka-

mi poniesionymi przez komornika sądowego w kwocie 96,26 zł obciążyć dłużniczkę B.Y.

Wobec uwzględnienia skargi orzeczono o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., który to przepis stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Dłużniczka powinna więc zwrócić wierzycielce koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji, na które złożyły się koszty zastępstwa prawnego w łącznej kwocie 160,00 zł na podstawie przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, opłata sądowa od skargi oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

Mając powyższe na uwadze i na podstawie powołanych przepisów, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Sygn. akt VIII Co 124/24 POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2024 r.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym
po rozpoznaniu 1 kwietnia 2024 r. w L.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku wierzyciela A.Z.

z udziałem dłużnika B.Y.

o egzekucję świadczenia pieniężnego

w przedmiocie zarzutów wierzyciela A.Z. do planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z 10 lutego 2024 r., sporządzonego przez komornika sądowego C.W. przy Sądzie Rejonowym w L. w sprawie Km 150/22

postanawia:

oddalić zarzuty.

Fot. @gettyimagespro

UZASADNIENIE

W dniu 23 lutego 2024 r. wierzyciel A.Z. wniósł do komornika sądowego C.W. przy Sądzie Rejonowym w Ł. zarzuty do planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Ł. prowadzi księgę wieczystą o numerze LUI1/00001234/2, sporządzonego w sprawie o sygn. akt Km 150/22.

W uzasadnieniu pełnomocnik wierzyciela A.Z. kwestionował przyznanie w planie podziału łącznej kwoty 106 449,97 zł wierzycielom hipotecznym – D.U. i E.T. – spadkobiercom zmarłego wierzyciela hipotecznego F.S. Według A.Z. sprawa z powództwa F.S. o sygn. akt I C 1000/16, tocząca się przed Sądem Rejonowym w Ł., w dniu sporządzania planu podziału z pewnością już się zakończyła. Wobec powyższego hipoteki przymusowe wpisane (pierwotnie) na jego rzecz w księdze

wieczystej nr KW LUI1/00001234/2, z dużym prawdopodobieństwem wygasły (zgodnie z art. 754¹ k.p.c.) i nie powinny być uwzględniane przy sporządzaniu planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości. Wierzyciel domagał się od komornika sądowego uzyskania informacji z Sądu Rejonowego w Ł., kiedy zakończyło się postępowanie o sygn. akt I C 1000/16, zmiany planu podziału poprzez uznanie, że wierzycielom hipotecznym D.U. i E.T. nie przysługują należności z uwagi na upadek zabezpieczenia, oraz ustalenia, że w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji uczestniczy wierzytelność A.Z. w kwocie 80 000 zł (k. 4–5).

W odpowiedzi na zarzuty komornik sądowy C.W. wskazał między innymi, że nie mógł pominąć w planie podziału należności zabezpieczonych hipotekami przymusowymi, wpisanymi na 4. i 5. miejscu hipotecznym księgi wieczystej LUI1/00001234/2. Organ egzekucyjny

podkreślał, że F.S. dokonał zabezpieczenia należności w sprawie o sygn. akt I C 1000/16, wytoczonej przeciwko dłużnikowi B.Y., przed Sądem Rejonowym w Ł. Skoro hipoteki powstały jeszcze przed wszczęciem egzekucji z nieruchomości o sygn. akt Km 150/22, a zabezpieczenie aktualnie przysługuje spadkobiercom F.S. – D.U. i E.T., to komornik sądowy obowiązany był do uwzględnienia tych należności w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji. W toku egzekucji z nieruchomości D.U. i E.T. nie poinformowali komornika o uzyskaniu tytułu wykonawczego, obejmującego kwotę zabezpieczoną wpisami hipoteki, czy dokonaniu dalszych czynności egzekucyjnych, dlatego komornik przypadające im sumy złożył na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Z powyższych względów komornik sądowy wnosil o oddalenie zarzutów do planu podziału jako bezzasadnych (k. 3).

Referendarz sądowy ustalił, co następuje

W dniu 30 grudnia 2016 r. F.S. dokonał zabezpieczenia należności, wynikającej z postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa, wydanego przez Sąd Rejonowy w Ł., o sygn. I C 1000/16, z 19 października 2016 r., do kwoty 35 000,00 zł. Wierzytelność ta została wpisana na 4. miejscu hipotecznym księgi wieczystej o numerze LU11/00001234/2. Na 5. miejscu hipotecznym F.S. zabezpieczył należność wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 10 kwietnia 2017 r., sygn. akt I C 1000/16, do kwoty 132 180,96 zł (k. 25 akt komorniczych).

Komornik sądowy C.W. przy Sądzie Rejonowym w Ł. 15 marca 2022 r. wszczął na wniosek wierzyciela A.Z. egzekucję z nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Ł. prowadzi księgę wieczystą o numerze LU11/00001234/2 (k. 1 akt komorniczych). Sprawie została nadana sygnatura akt Km 150/22.

”
SKORO HIPOTEKI POWSTAŁY
JESZCZE PRZED WSZCZĘCIEM
EGZEKUCJI Z NIERUCHOMOŚCI
O SYGN. AKT KM 150/22,
A ZABEZPIECZENIE AKTUALNIE
PRZYSŁUGUJE SPADKOBIERCOM
F.S. – D.U. I E.T., TO KOMORNIK
SĄDOWY OBOWIĄZANY BYŁ
DO UWZGLĘDNIENIA TYCH
NALEŻNOŚCI W PLANIE PODZIAŁU
SUMY UZYSKANEJ Z EGZEKUCJI.

Prawomocnym postanowieniem z 14 października 2023 r. przysądzono własność należącej do dłużnika B.Y. nieruchomości gruntowej, stanowiącej działkę o numerze ewidencyjnym 354/3, o powierzchni użytkowej 4555 m², położoną przy ul. Czerwonej 5 w Ł., dla której w IV Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Ł. prowadzona jest księga wieczysta nr KW LU11/00001234/2, na rzecz G.R. do jego majątku osobistego, za cenę nabycia zgłoszoną w przetargu 23 października 2023 r. w wysokości 130 000,00 zł, która została złożona w całości na rachunek depozytowy Ministra Finansów (k. 222 akt komorniczych).

W dniu 10 lutego 2024 r. komornik sądowy C.W. przy Sądzie Rejonowym w Ł. sporządził plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości. W pkt 2 organ egzekucyjny ustalił między innymi, że w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji uczestniczą wierzycielności:

- 1) D.U. i E.T., jako spadkobierców F.S. – w kwocie zabezpieczonej hipoteką – 35 000,00 zł (miejsce hipoteczne nr 4),

- 2) D.U. i E.T. jako spadkobierców F.S. – w kwocie zabezpieczonej hipoteką – 132 180,96 zł (miejsce hipoteczne nr 5).

W pkt 3 komornik sądowy postanowił wypłacić spadkobiercom F.S. – D.U. i E.T. – należność w łącznej kwocie 106 449,97 zł.

Wobec wyczerpania kwoty podlegającej podziałowi pozostałe należności, w tym należność A.Z., nie zostały zaspokojone (234 akt komorniczych).

Referendarz sądowy zważył, co następuje

Zarzuty do planu podziału, wniesione przez pełnomocnika wierzyciela, nie były uzasadnione.

Jak wynika z art. 1036 § 1 k.p.c., w podziale oprócz wierzyciela egzekwującego uczestniczą:

- 1) wierzyciele składający tytuł wykonawczy z dowodem doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty, jeżeli zgłosili się najpóźniej w dniu uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości,
- 2) wierzyciele, którzy uzyskali zabezpieczenie powództwa, jeżeli zgłosili się najpóźniej w dniu uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości,
- 3) osoby, które przed zajęciem nieruchomości nabyły na niej prawa stwierdzone w opisie i oszacowaniu lub zgłoszone i udowodnione najpóźniej w dniu uprawomocnienia się postanowienia o przyzbyciu,
- 4) pracownicy co do stwierdzonych dokumentem należności za pracę, jeżeli zgłosili swoje roszczenia przed sporządzeniem planu podziału.

Zgodnie z art. 754¹ § 1 k.p.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie dwóch miesięcy

od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez obowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, chyba że uprawniony wniósł o dokonanie czynności egzekucyjnych.

Jeśli wierzytelność hipoteczna nie jest więc stwierdzona tytułem wykonawczym, należność przypadającą wierzycielowi hipotecznemu pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów (art. 1036 § 2 k.p.c.). Z art. 1040 § 1 k.p.c. wynika, że sumę wydzieloną na zaspokojenie wierzytelności, której uiszczenie zależne jest od warunku zawieszającego albo od wyniku sporu, w którym wierzyciel uzyskał zabezpieczenie powództwa, pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów.

W dniu 30 grudnia 2016 r. w księdze wieczystej o numerze LUII/00001234/2 dokonano wpisu hipoteki przymusowej na rzecz F.S. (pierwotnego wierzyciela hipotecznego). Podstawę wpisu hipoteki przymusowej stanowiło postanowienie Sądu Rejonowego w Ł. o zabezpieczeniu powództwa, wydane w sprawie o sygn. akt I C 1000/16, 19 października 2016 r., do kwoty 35 000,00 zł (4. miejsce hipoteczne). Po uzyskaniu wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 10 kwietnia

Fot. @pettyimagespro

2017 r., sygn. akt I C 1000/16, w którym zasądzono od dłużnika na rzecz F.S. kwotę 132 180,96 zł, dokonano wpisu kolejnej hipoteki przymusowej na jego rzecz (5. miejsce hipoteczne). Zabezpieczenie to aktualnie przysługuje jego spadkobiercom – D.U. i E.T. – i nie zostało stwierdzone tytułem wykonawczym.

Z przytoczonych powyżej przepisów, dotyczących sporządzania planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości, wynika, że w sytuacji, gdy wierzyciel uzyskał zabezpieczenie powództwa i dokonał wpisu hipoteki przymusowej, przed wszczęciem egzekucji komornik sądowy uwzględnił go w planie podziału. Wobec nieprzedłożenia tytułu wykonawczego kwoty przyznanej wierzycielom hipotecznym postanowiono pozostawić na rachunku depozytowym Ministra Finansów, do czasu ziszczenia się warunku. Komornik sądowy w tej sytuacji nie miał uprawnienia do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym (art. 804 k.p.c.). Nie powinien również samodzielnie ustalać, czy doszło do upadku zabezpieczenia, czy występować do sądu, przed którym F.S. wytoczył powództwo przeciwko dłużnikowi (Sąd Rejonowy w Ł.) z wnioskiem ustalenie tej okoliczności. Słusznie wskazywał również komornik sądowy w odpowiedzi na

zarzuty, że nie można z góry założyć, iż tytuł wykonawczy obejmujący zabezpieczoną wierzytelność, uprawniający do wypłaty kwoty z planu, nie został wydany.

Reasumując, należy stwierdzić, że komornik sądowy obowiązany był do uwzględnienia należności zabezpieczonych hipotecznie w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Do dnia sporządzenia planu D.U. i E.T. nie przedłożyli tytułu wykonawczego, obejmującego kwotę zabezpieczoną hipotekami, dlatego komornik przypadające im sumy złożył na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

Na marginesie należy również wskazać wierzycielowi, że w takiej sytuacji może mieć zastosowanie art. 1028 § 1¹ k.p.c., zgodnie z którym – jeżeli po uprawnieniu się planu podziału okaże się, że nie istnieją wierzytelności lub prawa, na poczet których miały przypaść sumy pozostawione na rachunku depozytowym Ministra Finansów ze wstrzymaniem ich wypłaty – organ egzekucyjny na wniosek wierzyciela sporządza uzupełniający plan podziału.

W świetle powyższych okoliczności zarzuty wierzyciela do planu podziału okazały się bezzasadne i podlegały oddaleniu.

Na podstawie wskazanych przepisów orzeczono jak na wstępie.

Przypisy końcowe

- 1 Tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1860; dalej: u.k.k.
- 2 Tj. Dz.U z 2024 r., poz. 1568 ze zm., dalej: k.p.c.
- 3 Dz.U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882; dalej: u.k.s.e.
- 4 OSNC 2013, nr 10, poz. 115.
- 5 T. Żyznowski, [w:] T. Wiśniewski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Art. 506–729*, WKP 2021, LEX/el, komentarz do art. 693¹ k.p.c.
- 6 J. Gudowski, [w:] T. Ereciński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające*, wyd. V, Warszawa 2016, komentarz do art. 636³, LEX/el.

Sprawozdanie z seminarium naukowego „Proponowane zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym”

Toruń, 4 kwietnia 2025 r.

W dniu 4 kwietnia 2025 r. w gmachu Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyło się ogólnopolskie seminarium naukowe poświęcone projektowanym zmianom przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania egzekucyjnego. Wydarzenie, zorganizowane przez WPiA UMK oraz Ośrodek Szkoleniowo-Naukowy przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie, przy współudziale Rady Izby Komorniczej w Gdańsku, zgromadziło liczne grono przedstawicieli środowiska naukowego, sędziowskiego i komorniczego.

DR MATEUSZ SZTANDUR
Doktor nauk prawnych

Uroczystego otwarcia seminarium dokonał dziekan Wydziału Prawa i Administracji, prof. dr hab. Maciej Serwaniec, który podkreślił znaczenie łączenia perspektywy teoretycznej z praktyką stosowania prawa w zakresie procedury cywilnej: „Ta inicjatywa łączenia spojrzenia teoretycznego i praktycznego na wiele ważnych zagadnień związanych z procedurą cywilną wyda-

je nam się, że może przynieść wiele istotnych korzyści. [...] Bardzo się cieszę, że ona się rozwija, że ta inicjatywa włącza kolejne środowiska – nie tylko sędziowskie, ale też środowiska komornicze”.

W podobnym tonie wypowiedziała się dr hab. Agnieszka Laskowska-Hulisz, prof. UMK, dziękując dziekanowi za objęcie wydarzenia patronatem i otwierając część merytoryczną spotkania. Wskazała, że celem seminarium jest nie tylko omówienie kierunków projektowanych zmian, ale również skonfrontowanie ich z realiami stosowania przepisów egzekucyjnych w codziennej pracy komorników i sądów.

Wystąpienia merytoryczne wygłosili znawcy postępowania cywilnego: prof. dr hab. Andrzej Marciniak z Uniwersytetu Łódzkiego oraz dr Arkadiusz Sadza z Uniwersytetu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie. Referaty dotyczyły propozycji nowelizacji przepisów Kodeksu postępowania cywilnego przygotowanych przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, które zostały przyjęte 26 marca 2025 r. i przekazane do dalszych prac legislacyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości. Jak wskazał prof. Marciniak: „Projekt przyjęty przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego liczy 181 zmian w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, z czego 26 dotyczy postępowania egzekucyjnego. Przewiduje się również zmiany w 20 innych ustawach, w tym cztery zmiany w ustawie o komornikach sądowych”.

W dalszej części seminarium uczestnicy mieli okazję zapoznać się ze szczegółowymi omówieniami poszczególnych propozycji nowelizacyjnych oraz wziąć udział w otwartej dyskusji, która – jak zapowiedziano – miała na celu wypracowanie wspólnych wniosków i uwag ze strony środowiska praktyków. Spotkanie w Toruniu stanowiło kontynuację cyklu debat nad kierunkiem rozwoju egzekucji sądowej w Polsce i potwierdziło potrzebę dalszego dialogu między nauką a praktyką.

Część merytoryczna

Profesor Andrzej Marciniak przedstawił analizę wybranych propozycji zmian legislacyjnych, koncentrując się na pierwszych trzynastu artykułach nowelizacji dotyczących postępowania egzekucyjnego. Już na wstępie profesor podkreślił, że: „projekt przyjęty przez Komisję Kodyfikacyjną 26 marca br. jest odpowiedzią na najbardziej pilne potrzeby systemowe, ze szczególnym uwzględnieniem korekt przepisów, które wprowadzone zostały w ostatnich latach i nie sprawdziły się w praktyce stosowania”.

Jedną z najistotniejszych zmian, które znalazły się w nowelizacji, stanowi modyfikacja art. 759 k.p.c. dotyczącego tak zwanego nadzoru judykacyjnego z urzędu nad czynnościami komornika. Jak wskazano, przepis ten od lat budzi kontrowersje doktrynalne i praktyczne, zwłaszcza w kontekście relacji między nadzorem sądowym z urzędu a nadzorem realizowanym na wniosek uczestników postępowania. Profesor Marciniak zaznaczył: „Od 100 lat trwają na ten temat dyskusje. Końca tych dyskusji nie widać, a istota rzeczy często sprowadza się do pytania, czy w trybie nadzoru sąd może zmienić prawomocne postanowienie komornika”.

Choć – jak zauważył prelegent – środowisko komornicze postulowało całkowite uchylenie nadzoru z urzędu, Komisja nie przyjęła tego postulatu, uznając, że wykracza on poza ramy obecnej nowelizacji. Udało się jednak wprowadzić istotne modyfikacje: sąd, wydając komornikowi zarządzenia, będzie zobowiązany „w miarę potrzeby” do wskazania zasadniczych powodów rozstrzygnięcia, chyba że sporządza uzasadnienie z urzędu. W opinii profesora rozwiązanie to stanowi kompromis między oczekiwaniami praktyki a ograniczeniami sądowymi: „Postulat był taki, aby każde zarządzenie sądu było uzasadnione. Komornicy mają w praktyce wiele kłopotów ze zrozumieniem niektó-

rych zarządzeń sądu. [...] Uzyskano jednak kompromis – sąd wskaże podstawy rozstrzygnięcia tylko w miarę potrzeby”.

Jednocześnie uchylony został § 3 art. 759 k.p.c., który stanowił podstawę zobowiązania komornika do składania sprawozdań z wykonania zarządzeń sądu. Przepis ten – wprowadzony w 2018 roku – został szeroko skrytykowany w literaturze prawniczej jako prowadzący do nieuprawnionego mieszania nadzoru jurysdykcyjnego z nadzorem administracyjnym. Jak zaznaczył profesor Marciniak „Uprawnienie do żądania sprawozdań nie jest działalnością jurysdykcyjną. To zadanie z zakresu administracji. Nadzór judykacyjny nie może pełnić funkcji nadzoru administracyjnego i odwrotnie”.

Drugim omawianym przepisem było uchylenie art. 767 § 6 k.p.c., który przewidywał możliwość obciążenia komornika kosztami postępowania w przypadku oczywistego naruszenia prawa. Zmiana ta wynika z uznania, że rozwiązanie to stanowiło wyjątek w systemie środków zaskarżenia, naruszając zasady odpowiedzialności procesowej i nie przystawało do roli komornika jako organu niebędącego stroną postępowania.

Kolejny blok tematyczny wystąpienia prof. Andrzeja Marciniaka dotyczył projektowanych zmian odnoszących się do możliwości badania przedawnie-

nia roszczeń w toku postępowania egzekucyjnego oraz w postępowaniu klauzulowym. W ocenie prelegenta zmiany wprowadzone w tym zakresie w 2019 r. doprowadziły do naruszenia zasadniczego rozdziału między funkcjami postępowania rozpoznawczego i egzekucyjnego. Jak zaznaczył: „Kwestia przedawnienia ma charakter materialnoprawny i powinna być rozstrzygana przez organ powołany do sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Sama struktura postępowania egzekucyjnego nie daje gwarancji rzetelnego i pełnego zbadania tej przesłanki”.

Profesor stanowczo opowiedział się za eliminacją przepisów nakładających na sąd klauzulowy lub komornika obowiązek badania przedawnienia. Wskazał, że kompetencja ta przysługuje wyłącznie sądowi rozpoznającemu powództwo opozycyjne na podstawie art. 840 k.p.c. Nowelizacja zakłada zatem uchylenie art. 782¹ § 1 pkt 2 i § k.p.c., art. 797¹ § 1 k.p.c., art. 804 § 2 k.p.c. oraz art. 825 pkt 1¹ k.p.c.

Jak podkreślił prelegent: „Komornik nie jest powołany do przeprowadzania postępowania dowodowego w zakresie przedawnienia, nie ma też ani kompetencji, ani instrumentów, by badać, czy roszczenie objęte tytułem wykonawczym uległo przedawnieniu”.

Zgodnie z projektowanymi zmianami, usunięty zostanie między innymi wymóg dołączania do wniosku egzekucyjnego dokumentu potwierdzającego przerwanie biegu terminu przedawnienia, jeśli z treści tytułu wykonawczego wynika, że doszło do przedawnienia (art. 797¹ § 1 k.p.c.). Równocześnie uchylone zostanie zd. 2 art. 804 § 2 k.p.c., stanowiące dotąd wyjątek od zasady, zgodnie z którą organ egzekucyjny nie bada zasadności ani wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym.

Projekt przewiduje całkowite odejście od konstrukcji art. 825 pkt 1¹ k.p.c., który umożliwiał umorzenie

postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika z powodu przedawnienia. Jak wskazał prof. Marciniak: „Ciężar badania przedawnienia zostaje zdjęty z organów egzekucyjnych. Wierzyciel może nadal egzekwować roszczenie, chyba że dłużnik skorzysta ze środków przewidzianych w art. 84o k.p.c.”

Uzupełnieniem omawianego pakietu zmian jest uchylenie art. 797¹ § 1¹ oraz modyfikacja art. 13o¹a k.p.c. w zakresie dopuszczalności wezwania do uzupełnienia braków pisma. W kontekście wniosków egzekucyjnych oznacza to, że nie będzie już obowiązywała zasada automatycznego zwrotu pism wniesionych przez profesjonalnych pełnomocników, lecz przewodniczący będzie zobowiązany wezwać do ich uzupełnienia.

W dalszej części wystąpienia prof. dr hab. Andrzej Marciniak odniósł się do projektowanej rezygnacji z pojęcia „odmowa wszczęcia egzekucji”, które w ostatnich latach – jak zaznaczył – zostało niefortunnie wprowadzone do ustawy, mimo że nie posiadało spójnej podstawy dogmatycznej. W ocenie prelegenta termin ten – występujący dotąd między innymi w art. 8o⁴ i art. 81 k.p.c. – prowadził do poważnych niejasności interpretacyjnych: „Autorzy legislacji nie mieli świadomości, że postępowanie egzekucyjne nie przewiduje jednolitej formy odmowy wszczęcia egzekucji. W zależności od okoliczności może to być zwrot wniosku, jego oddalenie albo umorzenie postępowania. Tymczasem przepis art. 81 posłużył się terminem ogólnym i stworzył chaos”.

W projekcie nowelizacji przewidziano zatem uchylenie art. 81 k.p.c. oraz powiązanych regulacji, w których posługiwano się terminem „odmowy wszczęcia egzekucji” bez jednoznacznego określenia jej podstaw prawnych. Zamiast tego – zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny – przywrócone zostaną tradycyjne instytucje: zwrot wniosku w razie braków formalnych, oddalenie wniosku w razie jego bezzasadności

oraz umorzenie postępowania w przypadkach przewidzianych ustawą.

Szczególne znaczenie w tym zakresie ma także korekta art. 1o u.k.s. Dotychczas przepis ten przewidywał, że komornik wybrany przez wierzyciela może „odmówić wszczęcia egzekucji”, jeżeli nie są spełnione ustawowe warunki do przyjęcia sprawy. Projekt zakłada zastąpienie tej formuły terminem „odmowa przyjęcia sprawy”, co lepiej oddaje charakter decyzji podejmowanej przez komornika i eliminuje niepotrzebne utożsamianie jej z działaniem sądu egzekucyjnego. Jak wskazał prof. Marciniak: „To nie komornik wszczyna egzekucję, lecz przyjmuje sprawę do prowadzenia. Rozróżnienie to ma zasadnicze znaczenie zarówno praktyczne, jak i systemowe”.

Zmiana ta zostanie wprowadzona również w ust. 6 i 1o art. 1o ustawy – w przepisach dotyczących rewirów komorniczych i ograniczeń przyjęć spraw, a także w przepisie regulującym konsekwencje braku jurysdykcji lub niewłaściwego wyboru komornika. Omawiane propozycje stanowią kolejny przykład działań „czyszczących” aktualny stan prawny z nieprecyzyjnych i wątpliwych terminów, których stosowanie w praktyce prowadziło do rozbieżności orzeczniczych i niejednolitego traktowania analogicznych stanów faktycznych przez sądy oraz kancelarie komornicze.

W dalszej części wystąpienia prof. Marciniak odniósł się do pakietu zmian obejmujących podwyższenie wysokości grzywien nakładanych w toku postępowania egzekucyjnego. Jak podkreślił, obecnie obowiązujące limity zostały ustalone wiele lat temu i – ze względu na deprecjację pieniądza oraz ograniczoną skuteczność sankcji – nie spełniają już swoich funkcji prewencyjnych ani dyscyplinujących.

Pierwszą z omawianych regulacji był art. 762 k.p.c., dotyczący sytuacji, gdy dłużnik lub osoba trzecia bez uzasadnionej przyczyny odmawia udzielenia wyjaśnień

organowi egzekucyjnemu. Obecnie przepis ten przewiduje możliwość nałożenia grzywny do kwoty 2000 zł. Projekt nowelizacji usuwa z przepisu górną granicę kwotową, a na podstawie nowego brzmienia art. 163 § 1 k.p.c. wysokość grzywny może wynosić do 10 000 zł. Jak wskazał prelegent: „W jednym z komentarzy przeczytałem, że o wysokości grzywny decyduje komornik. Autorowi tego zdania nie był znany art. 163 § 1 k.p.c. – a przecież to on przesądza, że w razie braku określenia kwoty grzywny w przepisie szczególnym, stosuje się limit ogólny. Ten zaś zostaje teraz podniesiony z 3000 do 10 000 zł”.

Analogiczne zmiany dotyczą również art. 764 k.p.c., zgodnie z którym grzywna może zostać nałożona na

osobę, która nie zastosuje się do wezwania do opuszczenia miejsca czynności egzekucyjnych. Limit grzywny, wynoszący dotąd 1000 zł, zostaje podwyższony do 5000 zł. W ocenie prof. Marciniaka podwyższenie to nie tylko wzmocni skuteczność egzekucji, ale także zwiększy autorytet organów egzekucyjnych w toku czynności terenowych.

Uwagę uczestników seminarium zwróciła również propozycja istotnej zmiany art. 886 § 1 k.p.c., dotyczącego egzekucji z wynagrodzenia za pracę. Zgodnie z projektowanym brzmieniem przepis ten pozwoli komornikowi nałożyć grzywnę do kwoty 15 000 zł na pracodawcę, który uchyla się od obowiązków wynikających z przepisów egzekucyjnych. Dotychczasowy limit 5000 zł, zdaniem prelegenta, okazał się niewystarczający, zwłaszcza wobec większych podmiotów gospodarczych, które – jak wskazał – „często traktują takie sankcje jako koszt operacyjny, a nie realne zagrożenie. Nowa wysokość grzywny lepiej oddaje charakter dolegliwości administracyjno-finansowej, którą ten przepis ma gwarantować”. Podwyższeniu ulegają także limity grzywien przewidziane w art. 1052 k.p.c., dotyczące egzekucji świadczeń niepieniężnych. W nowelizacji przewidziano wzrost maksymalnej grzywny z 15 000 do 25 000 zł, co – jak podkreślił profesor – ma istotne znaczenie przy przymuszaniu dłużników do wykonania obowiązków o charakterze niemajątkowym.

Doktor Arkadiusz Sadza, kontynuując część merytoryczną seminarium, skoncentrował się na drugiej grupie projektowanych zmian – obejmujących przepisy regulujące licytację elektroniczną w egzekucji z ruchomości i nieruchomości. Na wstępie przypomniał, że przepisy dotyczące elektronicznej formy przetargu obowiązują od 2017 r. (w egzekucji z ruchomości), a od 2021 r. – również w egzekucji z nieruchomości, z pełnym wdrożeniem od 2022 r.

**Dr hab. Agnieszka Laskowska-Hulisz, prof. UMK,
dr Arkadiusz Sadza**

Prelegent wskazał, że analiza funkcjonowania dotychczasowego modelu doprowadziła zespół legislacyjny do jednoznacznych wniosków co do jego skuteczności: „Licytacja elektroniczna przyciąga więcej licytantów, zwiększa dostępność postępowań egzekucyjnych, a tym samym daje realne szanse na wyższą cenę nabycia – co jest korzyścią zarówno dla wierzycieli, jak i dłużników”.

Z uwagi na te pozytywne efekty Zespół Problemy ds. Prawa Cywilnego Procesowego zaproponował odwołanie obecnej zasady fakultatywności licytacji elektronicznej. Zgodnie z projektem licytacja w tej formie ma stać się rozwiązaniem domyślnym, chyba że wierzyciel wyraźnie zawnioskuje o przeprowadzenie przetargu w formie tradycyjnej. Jak wskazał dr Sadza: „Skoro ten model działa, skoro się sprawdził, to naturalnym krokiem jest uczynienie go zasadą. Odstępstwo będzie wyjątkiem, możliwym wyłącznie na wniosek wierzyciela, zgłoszony w terminie”.

Projekt precyzuje również moment graniczny, do którego możliwe będzie złożenie wniosku o licytację publiczną. W egzekucji z nieruchomości będzie to chwila uprawomocnienia się opisu i oszacowania, natomiast w egzekucji z ruchomości – moment określony w art. 879² k.p.c.

Szczególne zainteresowanie uczestników wzbudziła także propozycja skrócenia czasu trwania przetargu elektronicznego w sytuacjach, gdy udział bierze wyłącznie jeden licytant. W obecnym stanie prawnym, mimo że tylko jedna osoba złoży ofertę zakupu, przetarg trwa nieprzerwanie przez siedem dni. Projekt nowelizacji przewiduje zakończenie takiego przetargu po upływie pięciu minut od złożenia oferty przez jedynego dopuszczonego uczestnika. „Nie ma potrzeby, by puste przetargi trwały formalnie siedem dni. To tylko sztuczne wydłużanie postępowania, pozbawione jakiegokolwiek funkcji ochronnej” – wyjaśnił dr Sadza.

Zmiana ta ma przyspieszyć zakończenie postępowania egzekucyjnego i zmniejszyć obciążenia techniczne systemu obsługującego przetargi. Projekt odnosi się także do przepisów regulujących awarie systemu teleinformatycznego – w razie ich wystąpienia, czas trwania przetargu zostanie automatycznie przedłużony o jeden dzień roboczy. W kolejnej części swojego wystąpienia dr Arkadiusz Sadza przedstawił propozycje zmian w regulacjach dotyczących egzekucji z nieruchomości, koncentrując się przede wszystkim na etapie wnioskowania o opis i oszacowanie. W tym kontekście zaprezentowano projekt uchylecia art. 943 § 1 pkt 1 k.p.c., który nakładał na wierzyciela obowiązek załączenia do wniosku odpisu lub wyciągu z księgi wieczystej, względnie zaświadczenia wystawionego na podstawie zbioru dokumentów.

”
W OBECNYM STANIE
PRAWNYM, MIMO ŻE TYLKO
JEDNA OSOBA ZŁOŻY
OFERTĘ ZAKUPU, PRZETARG
TRWA NIEPRZERWANIE
PRZEZ SIEDEM DNI.

Prelegent uzasadnił ten postulat aktualnym stanem techniki i dostępnością systemu elektronicznych ksiąg wieczystych: „Zarówno sąd, jak i komornik dysponują dziś dostępem do Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wieczystych. Wymóg dostarczania dokumentów, które organy mogą samodzielnie pozyskać w ciągu kilkunastu sekund, jest anachroniczny i niepotrzebnie wydłuża postępowanie”. Wskazano, że uchylenie omawianego przepisu ma również przeciwdziałać nadużyciom lub

nie logicznym praktykom polegającym na zwracaniu akt egzekucyjnych przez sądy wyłącznie z powodu brakującego odpisu księgi wieczystej, mimo że nieruchomości została już skutecznie opisana i oszacowana. Jak zaznaczył dr Sadza: „Zdarza się, że sąd po prostu odsyła akta komornikowi z zaleceniem „uzupełnienia braków formalnych”, mimo iż etap opisu i oszacowania został prawidłowo przeprowadzony. Nie ma to żadnego uzasadnienia praktycznego ani dogmatycznego”.

Następnie prelegent przeszedł do omówienia kolejnego bloku tematycznego, który wzbudził żywe zainteresowanie przedstawicieli środowiska komorniczego – mianowicie do egzekucji świadczeń niepieniężnych. Szczególną uwagę zwrócono na nowelizację art. 49 k.p.c., wprowadzoną ustawą z 9 marca 2023 r., która – jak wskazał dr Sadza – spotkała się z szeroką krytyką zarówno w doktrynie, jak i praktyce. Zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 49 § 2 k.p.c. sąd prowadzący egzekucję czynności zastępowalnej został zobowiązany do badania z urzędu, czy dłużnik wykonał już obowiązek określony w tytule wykonawczym. Doktor Sadza wy-

raził zdecydowany sprzeciw wobec tej konstrukcji: „To klasyczne naruszenie rozdziału funkcji między postępowaniem rozpoznawczym a egzekucyjnym. Sąd egzekucyjny nie jest powołany do badania przesłanek merytorycznych – to zadanie sądu orzekającego w sprawie z powództwa opozycyjnego”.

Projekt nowelizacji zakłada przywrócenie dotychczasowej konstrukcji, zgodnie z którą badanie okoliczności wykonania świadczenia przez dłużnika pozostaje domeną postępowania rozpoznawczego, zaś sąd egzekucyjny ogranicza się do ustalenia, czy przesłanki egzekucji zostały formalnie spełnione. W ramach kontynuacji tematyki egzekucji świadczeń niepieniężnych dr Sadza omówił kolejną istotną propozycję zmiany, jaką jest przyznanie wierzycielowi nowego uprawnienia do uzyskania zaliczki na poczet wykonania zastępczego. Zgodnie z założeniem projektu, sąd egzekucyjny – na żądanie wierzyciela – będzie mógł zobowiązać dłużnika do uiszczenia odpowiedniej kwoty jeszcze przed faktycznym wykonaniem czynności przez osobę trzecią.

Rozwiązanie to ma przeciwdziałać sytuacjom, w których wierzyciel, choć formalnie uprawniony do wykonania czynności na koszt dłużnika, nie dysponuje środkami niezbędnymi do sfinansowania tej czynności z góry. Jak zaznaczył prelegent: „Nie można oczekiwać, że każdy wierzyciel będzie miał środki na samodzielne pokrycie kosztów usunięcia skutków niewykonanego obowiązku – zwłaszcza gdy chodzi o czynności techniczne, specjalistyczne lub kosztowne. Z tego względu konieczne jest przyznanie instrumentu uprzedniego finansowania egzekucji”.

W dalszej części wystąpienia dr Sadza omówił jedną z bardziej kontrowersyjnych zmian 2023 r., jaką było wprowadzenie ograniczenia egzekucji obowiązku przeprosin wyłącznie do trybu art. 1050 k.p.c. Nowelizacja ta wykluczyła możliwość prowadzenia takiej egzekucji

jako egzekucji czynności zastępowalnej, ograniczając środki przymusu wyłącznie do nakładania grzywien i publikacji oświadczenia w „Monitorze Sądowym i Gospodarczym”. W ocenie prelegenta rozwiązanie to nie tylko pozbawiło wierzycieli realnej ochrony, ale wręcz zakpiło z istoty obowiązku zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych: „Zamieszczanie przeprosin w Monitorze Sądowym i Gospodarczym nie ma żadnej nośności społecznej. Nikt tego nie czyta – ani osoby zainteresowane, ani opinia publiczna. To rozwiązanie pozorne, a nie restytucyjne”.

Projekt nowelizacji przywraca zatem możliwość egzekucji obowiązku przeprosin również jako świadczenia zastępowalnego, co pozwoli – w zależności od konkretnej sytuacji – zastosować odpowiedni środek egzekucji, odpowiadający treści i formie zobowiązania orzeczonego przez sąd. Na zakończenie tej części dr Sadza zwrócił uwagę na potrzebę uporządkowania terminologii i kompetencji związanych ze skargami na orzeczenia referendarzy sądowych oraz zażaleniami na czynności komornika. Projekt w tym zakresie zakłada m.in. uchylenie nieprawidłowego odesłania do art. 398²² k.p.c. i jego zastąpienie prawidłowym odesłaniem do art. 395 § 2 k.p.c. Ponadto doprecyzowano, że pojęcie „rozpoznania skargi” obejmuje nie tylko jej merytoryczne rozstrzygnięcie, ale również decyzje o odrzuceniu skargi jako niedopuszczalnej (np. z powodu uchybienia terminowi).

Kończąc część merytoryczną seminarium, dr Sadza zwrócił uwagę na potrzebę doprecyzowania przepisów regulujących techniczny przebieg licytacji elektronicznych. Jednym z najważniejszych elementów tej korekty jest wprowadzenie wyraźnego terminu granicznego, do którego licytant może przystąpić do przetargu. Jak wskazano, dotychczasowe przepisy Kodeksu postępowania cywilnego zawierały termin na złożenie rękojmi

(dwa dni robocze przed rozpoczęciem przetargu), ale nie regulowały momentu, do którego licytant musi formalnie przystąpić do licytacji w systemie teleinformatycznym. Brak tej regulacji prowadził do sytuacji, w których licytanci przystępowali do przetargu „za pięć dwunasta”, co uniemożliwiało komornikowi przeprowadzenie weryfikacji formalnej i rodziło ryzyko nieprawidłowego przebiegu przetargu. Projektowane zmiany wprowadzają zatem obowiązek przystąpienia do przetargu nie później niż w terminie określonym w przepisach wykonawczych, który będzie zsynchronizowany z pozostałymi czynnościami technicznymi. Dodatkowo, projekt zakłada rozszerzenie katalogu dopuszczalnych sposobów złożenia rękojmi. Obecnie możliwe jest wyłącznie jej wniesienie na rachunek bankowy komornika, co bywa barierą techniczną i czasową dla części licytantów. W nowelizacji przewidziano możliwość złożenia rękojmi również za pośrednictwem autoryzacji środków na karcie płatniczej, czyli tzw. blokady kwoty do wysokości rękojmi. Jak podkreślił prelegent:

„To rozwiązanie dostosowane do realiów XXI wieku. Licytacje stają się coraz bardziej powszechną formą egzekucji, dlatego należy je uelastyczniać technologicznie – przy zachowaniu bezpieczeństwa i przejrzystości procedury”. Zwieńczeniem wystąpienia była ogólna refleksja nad charakterem całej projektowanej nowelizacji. Doktor Sadza określił ją jako „czyszczącą” – nie wprowadzającą nowego modelu egzekucji, lecz eliminującą przepisy zbędne, niespójne lub nieefektywne: „Nie jest to reforma modelowa, lecz porządkowa. Zespół świadomie ograniczył się do przepisów najbardziej problematycznych, pozostawiając głębsze zmiany do dalszych etapów prac”.

Zakończenie

Na koniec prelekcji wyrażono nadzieję, że przedstawione propozycje znajdą szerokie zrozumienie zarówno w środowisku komorniczym, jak i sędziowskim. Zapowiedziano także, iż omawiana nowelizacja nie zamyka katalogu potrzebnych zmian, lecz otwiera pole do dalszej współpracy między praktykami i teoretykami postępowania cywilnego.

Seminarium „Proponowane zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym”, które odbyło się 4 kwietnia 2025 r. w Toruniu, stanowiło istotne wydarzenie dla środowiska komorniczego, sędziowskiego i akademickiego. Wydarzenie to miało nie tylko wymiar naukowy, ale przede wszystkim praktyczny – skoncentrowano się na problemach rzeczywiście występujących w toku postępowań egzekucyjnych i wskazano konkretne rozwiązania legislacyjne, których celem jest usprawnienie i uporządkowanie procesu egzekucji sądowej. Przedstawione podczas seminarium propozycje zmian – obejmujące między innymi uchylenie nieefektywnych przepisów o badaniu przedawnienia, modyfikacje w zakresie nadzoru judy-

kacyjnego, racjonalizację procedury licytacyjnej oraz modernizację przepisów o egzekucji świadczeń niepieniężnych – spotkały się z żywym zainteresowaniem praktyków. Uczestnicy zwracali uwagę na ich potencjał deregulacyjny oraz dostosowanie do współczesnych realiów technologicznych i organizacyjnych kancelarii komorniczych.

Nie sposób nie dostrzec, że tak przygotowana nowelizacja – choć nie wprowadza gruntownej przebudowy modelu egzekucji – zmierza do przywrócenia spójności systemu i wzmocnienia funkcjonalności instytucji egzekucyjnych. Ujednolicenie języka przepisów, uproszczenie procedur oraz wzmocnienie instrumentów przymusu i sankcji – przy jednoczesnym poszanowaniu gwarancji procesowych – to kierunek, który w pełni zasługuje na poparcie środowisk profesjonalnych.

Seminarium zorganizowane w Toruniu potwierdziło również, jak istotna jest otwarta wymiana poglądów pomiędzy przedstawicielami doktryny, orzecznictwa i praktyki komorniczej. Pozwoliło ono nie tylko przedstawić założenia i uzasadnienie projektowanych zmian, ale także skonfrontować je z doświadczeniami codziennego stosowania przepisów – często w warunkach niepewności interpretacyjnej i nadmiaru formalizmów.

Wydarzenie to można więc śmiało uznać za ważny krok na drodze do wypracowania nowej jakości w zakresie regulacji egzekucji sądowej – nie tylko jako mechanizmu przymusu państwowego, ale i jako gwarancji realnego wykonania wyroków, a tym samym urzeczywistnienia konstytucyjnego prawa do sądu. Niewątpliwie, dalsze prace legislacyjne powinny być kontynuowane z uwzględnieniem głosów praktyków, którzy – jak pokazała toruńskie wydarzenie – są nie tylko wykonawcami prawa, ale również jego dojrzałymi współtwórcami.

Nowoczesne rozwiązania dla kancelarii komorniczych

WWW.CURRENDA.PL

Cyberbezpieczeństwo z ESET

Zabezpieczenie danych kancelarii przed cyberzagrożeniami to nasz priorytet. ESET to najchętniej wybierane oprogramowanie bezpieczeństwa w Polsce, chroniące ponad 6 milionów użytkowników.

Zabezpieczenie przed zagrożeniami – pełna ochrona przed wirusami, ransomware i phishingiem

Lekka, niezawodna praca – działa w tle, bez obciążania systemu

Internet światłowodowy

Szybkie, stabilne i bezpieczne połączenie internetowe jest podstawą płynnej pracy każdej kancelarii. Oferujemy światłowodowy internet DG-NET SA, dostosowany do potrzeb kancelarii komorniczych.

Stabilność i wysoka przepustowość – idealna dla pracy z dużymi ilościami danych

Ochrona prywatności – bezpieczne łącze, które minimalizuje ryzyko cyberataków

Wsparcie techniczne dla serwerów Linux oraz urządzeń Synology

Profesjonalne wsparcie techniczne to klucz do stabilności i bezpieczeństwa infrastruktury IT kancelarii. Nasza oferta obejmuje serwery Linux i urządzenia Synology, dostosowane do potrzeb kancelarii komorniczych.

Profesjonalna pomoc – nasi specjaliści są dostępni na każde zgłoszenie

Bezpieczeństwo danych – wsparcie dla najważniejszych systemów i urządzeń w kancelarii

LubLaw Day w Lublinie – integracja środowiska prawniczego i refleksja nad nowymi technologiami

W dniu 11 kwietnia 2025 r. w Collegium Iuridicum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II odbyła się kolejna edycja konferencji LubLaw Day. Wydarzenie, organizowane przez Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, ma ambicję stać się forum wymiany doświadczeń oraz dyskusji nad aktualnymi wyzwaniami w dziedzinie prawa i jego praktyki. W gronie Rady Programowej zasiedli zatem przedstawiciele kluczowych instytucji prawniczych regionu, w tym dziekani wydziałów prawa, prezesi sądów oraz reprezentanci samorządów zawodowych.

ANNA MŁYNARCYK
Redaktorka prowadząca

Konferencję otworzył dr hab. Michał Domagała, dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL oraz przewodniczący Rady Programowej LubLaw Day.

Program wydarzenia obejmował szereg wystąpień i paneli dyskusyjnych, koncentrujących się na bieżących problemach praktyki prawniczej. Wśród prelegentów znaleźli się m.in.:

1) Krzysztof Dembowski, sędzia Sądu Rejonowego w Nisku, który w swoim wystąpieniu zaprezentował, jak powinien wyglądać „Podpis Prawnika”, a także poprowadził warsztaty z pięknego podpisywania się,

- 2) dr Andrzej Malicki z Wrocławia, który omówił „Nowe technologie w edukacji i praktyce prawniczej”,
- 3) Klaudia Maciejewska, kierowniczka Centrum Badańczo-Rozwojowego Currenda Lab, która opowiedziała, jak innowacje mogą wspierać rozwój zawodowy prawników i edukację prawniczą za

pośrednictwem nowoczesnego systemu informacji prawnej AIMON,

- 4) Bartosz Pilitowski, prezes zarządu Fundacji Court Watch Polska, który poprowadził panel dyskusyjny pt. „Bieżące wyzwania zawodów prawniczych i edukacji prawniczej”, w którym udział wzięli dr hab. Michał Domagała (dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL), Włodzimierz Chróścik (prezes Krajowej Izby Radców Prawnych), Katarzyna Krzysowska (sędzia Sądu Okręgowego w Katowicach), Bartosz Przecieczowski (dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie), Katarzyna Siekańska-Ptaszyńska (przewodnicząca Rady Izby Komorniczej w Lublinie) oraz dr Piotr Turek (prokurator Prokuratury Okręgowej w Lublinie).

W ramach konferencji wręczono również nagrodę im. Prof. Andrzeja Wąska, którą w tym roku uhonorowano sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku Stanisława Zabłockiego, wybitnego znawcy prawa karnego materialnego i procesowego.

WYDARZENIE, ORGANIZOWANE PRZEZ WYDZIAŁ PRAWA, PRAWA KANONICZNEGO I ADMINISTRACJI KUL, MA AMBICJĘ STAĆ SIĘ FORUM WYMIANY DOŚWIADCZEŃ ORAZ DYSKUSJI NAD AKTUALNYMI WYZWANIAМИ W DZIEDZINIE PRAWA I JEGO PRAKTYKI.

Dzień zakończył się projekcją filmu „Bezmiar sprawiedliwości” w reżyserii Wiesława Saniewskiego.

LubLaw Day po raz kolejny potwierdził swoją rolę jako istotnej platformy integrującej środowisko prawnicze, sprzyjającej refleksji nad nowoczesnymi rozwiązaniami w prawie oraz wymianie doświadczeń między teorią a praktyką.

Nadzór nad czynnościami organu egzekucyjnego na ziemiach polskich w okresie zaborów

DR MONIKA DZIEWULSKA
Doktor nauk prawnych

Wprowadzenie

Na ziemiach polskich w okresie zaborów w zakresie prawa sądowego funkcjonowało pięć różnych systemów prawnych: austriacki, pruski, rosyjski, francuski¹ i węgierski². Austriacka ustawa z 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym (Ordynacja egzekucyjna) przewidywała model postępowania egzekucyjnego, w którym wykonywanie wyroków należało do sądów, wspomaganych przez działanie organów wykonawczych. System niemiecki na ziemiach byłego zaboru pruskiego zgodnie z ustawą o postępowaniu cywilnym z 30 stycznia 1877 r. został zaś oparty na modelu pośrednim, wedle którego czynności egzekucyjnych dokonywał komornik, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądu. Natomiast czerpiąca z francuskiego systemu prawnego procedura rosyjska i obowiązująca na terenach byłego zaboru rosyjskiego ustawa postępowania cywilnego z 20 listopada 1864 r. stanowiły, że do wykonywania wyroków powołani są komornicy.

Zabór austriacki

Austriackie prawo³ w ogóle nie przewidywało istnienia organu egzekucyjnego, jakim był komornik⁴, przy czym nie oznacza to, że w tymże systemie prawnym nie występowały pomocnicze organy wykonawcze. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 5 maja 1897 r. – Instrukcja dla sądów I i II instancji⁵ – wśród czynności egzekucyjnych wyróżniono czynności sądu, samoistne czynności urzędników wykonawczych oraz czynności urzędników oddziałów egzekucyjnych⁶. Większość czynności o charakterze merytorycznym wykonywali sędziowie oraz urzędnicy wykonawczy. Czynności o charakterze technicznym powierzono urzędnikom kancelarii sądowej i woźnym sądowym⁷. Jak zauważa R. Łyszczek, wobec istnienia modelu, zgodnie z którym urzędnicy wykonawczy, jak i urzędnicy oddziałów egzekucyjnych byli pracownikami sądu: „wszystkie czynności egzekucyjne, czy to wykonywane bezpośrednio przez urzędnika wykonawczego, czy też urzędnika oddziału dla egzekucji albo woźnego, były *de facto* i *de iure* czynnościami sądowymi”⁸.

Zgodnie z § 16 Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r. wykonanie egzekucji następowało z urzędu, o ile ustawa nie stanowiła inaczej, a samo postępowanie egzekucyjne

prowadzone było bezpośrednio przez sąd cywilny (§ 17 ww. ustawy precyzuje, że mowa o sądach powiatowych – sądach egzekucyjnych) lub z polecenia i pod kierownictwem tego sądu przez organy wykonawcze. Nadzór nad czynnościami egzekucyjnymi dokonywanymi przez urzędników niesędziowskich podzielony był na nadzór merytoryczny oraz administracyjno-dyscyplinarny⁹.

Wedle § 25 Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r. organy wykonawcze wymienione w § 24 przedmiotowej ustawy przy spełnianiu poleceń sądu „winny przestrzegać granic unormowaną dla nich ustawą zakresu działania i trzymać się ściśle szczegółowych wskazówek, jakich im sąd w danym wypadku udzielił”¹⁰. Zgodnie z ogólną zasadą to sąd wykonywał wyroki, działając przez organy wykonawcze, „które podlegają mu pod każdym względem i których czynności może uchylić” (§ 68 ord. egz.)¹¹. Jeśli organ wykonawczy nie wykonał czynności egzekucyjnej zgodnie z otrzymanym poleceniem, to wedle § 61 Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r. sąd udzielał temu organowi z urzędu potrzebnych wskazówek, które zmierzały do uchylenia „zaszłych pomyłek” albo do należytego wykonania czynności egzekucyjnej. Zatem austriacka Ordynacja egzekucyjna przewidywała nadzór judykacyjny nad czynnościami organu wykonawczego i, jak podają między innymi T. Bordolo Abondi de Boreo i J. Windakiewicz, najczęściej dochodziło do wydania poleceń nadzorczych w postaci ograniczenia egzekucji po uprzednim wysłuchaniu stron w sytuacji, gdy wyegzekwowano większą kwotę aniżeli przewidziana w tytule wykonawczym. Nie istniał przy tym zgodnie z § 66 Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r. jakiegokolwiek środek zaskarżenia przeciwko poleceniom wydawanym organom wykonawczym w celu przeprowadzenia poszczególnych aktów egzekucyjnych, chociażby zostały wydane celem załatwienia wniesionego przeciw organowi wykonawczemu zażalenia¹².

Organ wykonawczy miał obowiązek zawiadomienia sądu o każdej dokonanej przez niego czynności lub o zaniechaniu jej dokonania. Następowало to w formie przedłożenia sądowi protokołu bądź też przez złożenie sprawozdania z dołączonym do niego protokołem czy aktami wykonania egzekucji¹³. W każdym przypadku, jeśli okoliczności za tym przemawiały, sąd stosownie do § 60 Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r. i w związku z §§ 36 i 37 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 lipca 1897 r. – Instrukcja dla organów wykonawczych¹⁴ mógł uznać czynność organu wykonawczego za nieważną.

Urzędnik sędziowski, który sprawował nadzór nad kancelarią sądową, komisarz egzekucyjny, naczelnik sądu egzekucyjnego, a przede wszystkim sąd, od którego organ wykonawczy otrzymał polecenie, rozpatrywał zażalenia „pokrzywdzonych przez jakieś postąpienie w toku wykonania egzekucji, w szczególności przez sposób postąpienia organu wykonawczego podczas czynności urzędowej, albo przez odmówienie jakiegos czynności egzekucyjnej lub też zwlekanie z nią”¹⁵.

Zabór pruski

Na ziemiach byłego zaboru pruskiego obowiązywał model postępowania egzekucyjnego, zgodnie z którym czynności egzekucyjne wykonywane były przez komornika¹⁶, o ile ustawa nie zastrzegała ich do właściwości sądów (§ 753 Ustawy z dnia 30 stycznia 1877 r. o postępowaniu cywilnym; dalej: u.o.p.c.¹⁷). Zatem do przeprowadzenia egzekucji powołane były sąd powiatowy¹⁸ jako sąd wykonawczy, sąd procesowy¹⁹ oraz komornik sądowy. Jak wskazał B. Stelmachowski, komornik był zwyczajnym organem egzekucyjnym, właściwym do przeprowadzenia czynności wykonawczych, które nie zostały przez ustawę przekazane sądom²⁰. Pomimo że komornik działał na zlecenie

wierzyciela, który przedkładał mu tytuł wykonawczy z jednoczesnym poleceniem przeprowadzenia egzekucji, to wykonując te polecenia, był też samodzielnym organem sądu powołanym do stosowania przymusu w imieniu państwa w celu realizacji wyroków. Należało mu także przypisać status urzędnika, którego czynności miały charakter czynności urzędowych²¹. Nie było przy tym jednolitej linii orzeczniczej w zakresie stwierdzenia, jaki jest status komornika sądowego²² – początkowo wskazywano, że komornik względem wierzyciela pozostaje w stosunku prawnoprywatnym, ponieważ działa na jego zlecenie na podstawie kontraktu usług²³, później jednakże argumentowano, iż komornik ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą jak urzędnik, a nie na podstawie cywilnoprawnej umowy²⁴.

Jak wskazuje się w literaturze, niemiecka procedura w zakresie postępowania egzekucyjnego charakteryzowała się mniejszym formalizmem w stosunku do procedury uregulowanej w austriackiej Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r., a powierzenie w znacznym zakresie wykonywania czynności egzekucyjnych komornikom sądowym i sekretarzom powodowało wzrost skuteczności postępowania i wpływało na jego przyspieszenie²⁵. Jakkolwiek nie oceniać charakteru niemieckiej procedury egzekucyjnej, wskazać należy, że wpływ na jej sprawność i skuteczność miały przede wszystkim zastosowanie zasady, zgodnie z którą sprawy wymagające przymusu ustawa przekazała do kompetencji komorników sądowych, bądź wyjątkowo – komorników sądowych działających przy udziale sądu, natomiast sądom wykonawczym przyznano prowadzenie egzekucji w sprawach, których charakter prawny był bardziej skomplikowany²⁶. Sąd powiatowy – jako sąd wykonawczy – był właściwy w sprawach dotyczących egzekwowania należności z innych praw majątkowych, z nieruchomości, o wymuszenie czynności, o oświadczenie woli, w sytuacji, gdy po przymusowym wyegzekwowaniu należności wyegzekwowana suma nie wystarczała do zaspokojenia wszystkich wierzycieli, następowało postępowanie działowe²⁷.

Instytucja nadzoru nad czynnościami komornika na byłych ziemiach zaboru pruskiego wykazywała znaczne odrębności względem austriackiego modelu nadzoru z uwagi na okoliczność, że urząd komornika sądowego charakteryzowała daleko idąca samodzielność. Komornik w zakresie wykonywania czynności egzekucyjnych przekazanych wyłącznie do jego kompetencji działał jak organ władzy sądowniczej i nie podlegał nadzorowi sprawowanemu przez sąd z urzędu. Czynności nadzorcze sądu mogły być wdrożone jedynie na skutek skorzystania ze środka zaskarżenia

przewidzianego w § 766 u.o.p.c. z 1877 r. W ramach kompetencji nadzorczych sąd rozstrzygał „żądania, zarzuty, lub przypomnienia, które dotyczą sposobu i rodzaju wykonania przymusowego lub też postępowania, które przy wykonaniu przez komisarza ma być stosowane”. Zarzuty mogły być wniesione przez zarówno wierzyciela, dłużnika, jak i osoby trzecie. Sąd mógł przed wydaniem decyzji zarządzić tymczasowe wstrzymanie egzekucji (uzależnione od złożenia zabezpieczenia lub bez kaucji). W przypadku gdy dłużnikowi przysługiwało prawo złożenia wniosku, zarzutu lub uwagi na podstawie art. § 766 u.o.p.c. z 1877 r., niedopuszczalnym było złożenie zwyczajnej skargi lub natychmiastowego zażalenia (§ 793 u.o.p.c. z 1877 r.)²⁸.

„
KOMORNIK SĄDOWY NA
ZIEMIACH OBEJMUJĄCYCH
KSIĘSTWO WARSZAWSKIE BYŁ
URZĘDNIKIEM POWOŁANYM DO
EGZEKWOWANIA WSZELKICH
AKTÓW I WYROKÓW SĄDOWYCH,
JEŚLI PRZEPISY PRZEKAZYWAŁY
ICH WYKONANIE KOMORNIKOWI.

Zabór rosyjski

Jak wyjaśnia X. Fierich, początkowo na ziemiach zaboru rosyjskiego obowiązywało prawo polskie, kolejno pruskie i austriackie, następnie przepisy z okresu działania Tymczasowej Komisji Rządzącej, znowuż ustawodawstwo polskie – aż do wejścia w życie prawa francuskiego. W 1876 r. w Królestwie Polskim wprowadzono

z pewnymi zmianami procedurą rosyjską, wzorowaną na prawie francuskim²⁹.

W Księstwie Warszawskim od 1808 r. obowiązywał francuski kodeks postępowania cywilnego z 1806 r. (dalej: f.k.p.c.), który początkowo, zgodnie z instrukcją Ministra Sprawiedliwości z 23 maja 1808 r., miał mieć jedynie tymczasowe zastosowanie³⁰, jednakże stan ten trwał do 1876 r. Pomimo krytyki regulacji francuskich w zakresie postępowania egzekucyjnego, pojawiającej się już po upadku Księstwa Warszawskiego, a dotyczącej głównie nadmiernego formalizmu, wyżej wymienione przepisy obowiązywały przez kilkadziesiąt lat³¹. Egzekucja mogła być wszczęta jedynie „w imieniu panującego”, do którego należała władza wykonawcza, ponieważ zgodnie z art. 545 f.k.p.c. z 1806 r. żaden wyrok ani akt nie mógł być egzekwowany, jeżeli „nie ma takiej samej intytulacji jak ustawy, i jeżeli nie jest zakończony rozkazem do urzędników sądowych”³². Wedle art. 556 f.k.p.c. z 1806 r. samo złożenie komornikowi orzeczenia sądowego było upoważnieniem do prowadzenia egzekucji – z wyłączeniem zajęcia nieruchomości i aresztu, do których to niezbędne było szczególne pełnomocnictwo. Podkreślano natenczas, że wierzyciel pozostawał z komornikiem w stosunku właściwym dla pełnomocnictwa. Innymi słowy, komornicy byli „pełnomocnikami urzędowymi”, działającymi na podstawie prywatnego upoważnienia strony lub z mocy samego wręczenia aktu egzekucyjnego³³. Co istotne, postępowanie egzekucyjne w całości „odbywało się nie przed sądem, lecz poza sądem, przez oddzielne osoby w tym celu mianowane”. W wykonywaniu czynności egzekucyjnych byli niezależni od sądu, przy którym działali (sądy pokoju, trybunały cywilne i sąd apelacyjny)³⁴.

Komornik sądowy na ziemiach obejmujących Księstwo Warszawskie był urzędnikiem powołanym do egzekwowania wszelkich aktów i wyroków sądowych, jeśli

przepisy przekazywały ich wykonanie komornikowi. Do 1811 r. nazywani burgrabiami, później przywrócono historyczne określenie dla tego urzędu – komornik i woźny. Od tamtego momentu woźni zostali upoważnieni do doręczania aktów sądowych, komorników sądowych powołano natomiast do egzekucji tychże aktów.

Kontrolę nad czynnościami komorników sprawowali prokuratorzy działający przy trybunałach cywilnych I instancji i sądzie apelacyjnym, w wąskim zakresie również trybunały cywilne, sędziowie i prezesi trybunału. Nadzór ten miał z jednej strony charakter prewencyjny, którego celem było zapobieżenie opóźnieniom w dokonywanych przez komorników czynnościach³⁵, z drugiej zaś – charakter represyjny, polegający na pociągnięciu komornika sądowego winnego nadużyć do odpowiedzialności zgodnie z obowiązującymi przepi-

sami. Wedle art. 132 f.k.p.c. z 1806 r. komornicy, którzy „przekroczyli granice swego urzędowania”, mogli być zobowiązani do pokrycia kosztów związanych z nieuprawnionym działaniem bez prawa regresu, jak również do wynagrodzenia szkód i strat stronom pokrzywdzonym (kompetencje do rozpatrywania zarzutów w tym zakresie obok prokuratorów posiadały także trybunały cywilne). Wyciągnięcie tego rodzaju konsekwencji nie wykluczało utraty przez komornika prawa wykonywania urzędu³⁶. W przypadku gdy komornik powziął wątpliwości co do sposobu przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego lub zasadności decyzji, które powinny być podjęte, mógł zwrócić się do sędziego trybunału bądź jego prezesa w celu wydania zarządzeń zmierzających do szybkiego i prawidłowego wdrożenia czynności egzekucyjnych³⁷.

SĘDZIA POKOJU, W OKRĘGU
KTÓREGO PROWADZONA BYŁA
EGZEKUCJA, ROZPATRYWAŁ
WSZYSTKIE SPORY,
KTÓRE POWSTAŁY PRZY
WYKONYWANIU WYROKÓW
ORAZ SKARGI NA ZWŁOKĘ
W WYKONANIU WYROKU.

W 1815 r. na ziemiach zaboru rosyjskiego powstało Królestwo Polskie, niemniej do reorganizacji sądownictwa³⁸ doszło dopiero w 1876 r. wraz z wprowadzeniem rosyjskiej ustawy postępowania sądowego cywilnego z 1864 r.³⁹ (dalej: r.u.p.s.c. z 1864 r.). W późniejszym okresie, nowelą z 1912 r. obejmującą przed wszystkim zmiany w zakresie organizacji sądownictwa⁴⁰, wprowadzono do powyższej ustawy do księgi II tytuł X: *O przymusowym wykonaniu aktów*. Procedura rosyjska przewidywała zupełnie przeciwny względem rozwiązania austriackich model egzekucji, przekazując na mocy art. 937 r.u.p.s.c. z 1864 r. wszystkie czynności związane z wykonaniem wyroków komornikom⁴¹. Egzekucja należała więc do specjalnie w tym celu powoływanych urzędników, działających przy warszawskiej Izbie Sądowej, sądach okręgowych, zjazdach sędziów pokoju i sędziów gminnych, a komornik sądowy mógł być urzędnikiem państwowym działającym przy sądzie okręgowym i mianowanym przez prezesa sądu apelacyjnego albo sądu okręgowego i działającym przy zjazdach sędziów pokoju⁴². Zgodnie z omawianą ustawą, sąd procesowy wydawał wierzycielowi list

wykonawczy, który był podstawą do wydelegowania przez prezesa sądu okręgowego komornika w celu przeprowadzenia egzekucji. Wierzyciel decydował o zastosowaniu konkretnego środka egzekucyjnego, a komornik doręczał dłużnikowi nakaz egzekucyjny i prowadził dalsze postępowanie, zawiadamiając prezesa o wybranym przez egzekwującego sposobie egzekucji oraz o wszystkich opóźnieniach w wykonaniu wyroku (art. 940 r.u.p.s.c. z 1864 r.)⁴³. Sędziemu pozostawiono jedynie rozpoznawanie sporów mogących wyniknąć w toku wykonania wyroków i z powodu tych wyroków⁴⁴, jak również egzekucję związaną z upoważnieniem wierzyciela do wykonania czynności lub robót za zobowiązanego i na jego koszt. Nadto sąd w nielicznych przypadkach współdziałał z komornikiem przy przeprowadzeniu egzekucji – na przykład w toku licytacji, egzekucji z papierów wartościowych podziale sumy uzyskanej z egzekucji⁴⁵. Wyroki sądów gminnych dotyczące egzekucji z nieruchomości z uwagi na wagę i stan skomplikowania sprawy mogły być wykonywane jedynie przez komorników wyznaczanych przez prezesów zjazdów pokojowych.

Sędzia pokoju, w okręgu którego prowadzona była egzekucja, rozpatrywał wszystkie spory, które powstały przy wykonywaniu wyroków⁴⁶ oraz skargi na zwłokę w wykonaniu wyroku⁴⁷. Sąd nie ingerował w tok prowadzonego przez komornika postępowania, a konieczność skorzystania z uprawnień nadzorczych pojawiała się, gdy na czynności komornika została złożona skarga bądź doszło do uchybień naruszających interes publiczny. W judykaturze ugruntowany był pogląd, że sądy ingerują w czynności egzekucyjne komorników jedynie na skutek rozpoznania skargi, a strony i osoby, których interesów dotyczą czynności komornika, powinny we własnym zakresie kontrolować prawidłowość ich

dokonania⁴⁸. Zgłoszenie sporu lub skargi nie wstrzymywało czynności egzekucyjnych komornika, chyba że sąd nakazał ich wstrzymanie⁴⁹. Skargi i spory zgłoszone po upływie dwóch tygodni od dokonania zaskarżonej czynności nie podlegały rozpoznaniu, przy czym nie dotyczyło to sytuacji, w których na skutek czynności egzekucyjnej zostały naruszone prawa osób trzecich⁵⁰, oraz przypadków, gdy wniesiono skargę na ustalenie należnego komornikowi wynagrodzenia⁵¹. W przypadku, gdy skarga okazała się zasadna, sąd uchylał czynności komornika, jednakże nie mógł uczynić tego z urzędu poza przypadkami, gdy dochodziło do naruszenia interesu publicznego⁵².

Podsumowanie

Jak słusznie zauważył Z. Fenichel, na równi z wymiarem sprawiedliwości państwo ma obowiązek wykonania wydanego wyroku⁵³, przy czym może przeprowadzać egzekucję przez „sąd i jego organa albo też może sprawę egzekucji oddać odrębnym urzędnikom, tzw. komornikom, (...) będącym pod nadzorem sądu”, bądź też część egzekucji pozostawia do kompetencji komorników, pozostałe zaś – wskazane w przepisach – sądowi⁵⁴. Na ziemiach polskich istniały wszystkie wskazane wyżej systemy, a niektóre rozwiązania przyjęte w państwach zaborczych zostały po 1918 r. recypowane do polskiego postępowania egzekucyjnego. Dość wskazać, że krajowe regulacje, na przykład w zakresie nadzoru judykacyjnego nad czynnościami komornika, przejęły z procedury rosyjskiej oraz – w niewielkim zakresie – z procedury pruskiej zasadę skargowości i wnoszenia wadliwych czynności organu egzekucyjnego na skutek złożenia przewidzianych ustawą środków zaskarżenia, a z austriackiej procedury – możliwość działania sądu z urzędu w celu należytego wykonania egzekucji i usuwania spostrzeżonych uchybień.

Przypisy końcowe

- 1 Na podstawie II i III Księgi Kodeksu Napoleona, m.in. w Księstwie Warszawskim.
- 2 Węgierski system prawny przyjęty został na terenach Spiszu i Orawy. Niestety, brak wystarczającej ilości źródeł uniemożliwia przedstawienie zarysu systemu prawnego obowiązującego na tych ziemiach choćby w minimalnym zakresie. Wskazać jednak należy, że na terenie Galicji, jako byłej części monarchii austro-węgierskiej, obowiązywał austriacki kodeks postępowania cywilnego z 1895 r. i węgierski kodeks postępowania cywilnego z 1911 r. (J.J. Kotliński, *Wprowadzenie austriackiej procedury cywilnej z 1895 r. na tle polskiej prasy galicyjskiej*, [w:] J. Malec, J. Matyszewski [red.], *Studia z dziejów państwa i prawa polskiego*, t. XIII, Kraków 2010; J. Ciągwa *Stan prawny na Spiszu i Orawie w latach międzywojennych*, *Studia Iuridica Silesiana*, 1986, nr 11, s. 121–123).
- 3 Ustawa z dnia 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym (Ordynacja egzekucyjna) oraz ustawa z dnia 27 maja 1896 r., zaprowadzająca ordynację egzekucyjną, a także rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 maja 1897 – Instrukcja dla sądów I i II instancji.
- 4 Por. R. Łyszczek, *Wpływ regulacji prawnych państw zaborczych dotyczących organów egzekucji sądowej na zaniżone ustawodawstwo polskie w okresie II Rzeczypospolitej – wybrane zagadnienia*, [w:] W. Uruszcak, M. Malec (red.), *Krakowskie studia z historii państwa i prawa*, t. II, Kraków 2008, s. 234.
- 5 Nadmienić należy, że przepisy Ustawy z dnia 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym – Ordynacja egzekucyjna oraz ustawy z dnia 27 maja 1896 r. zaprowadzającej ordynację egzekucyjną nie przewidywały regulacji w zakresie podziału czynności dokonywanych przez organy egzekucyjne, którymi byli sąd powiatowy, urzędnicy wykonawczy, komisarze egzekucyjni, urzędnicy oddziałów egzekucyjnych, urzędnicy kancelarii sądowej oraz woźni, wyjątkowo notariusze.
- 6 Por. R. Łyszczek, *op. cit.*, s. 41.
- 7 Szerzej: R. Łyszczek, *Organy egzekucji sądowej w II Rzeczypospolitej do czasu wprowadzenia instytucji komornika sądowego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2005, nr 7–9.
- 8 Szerzej: R. Łyszczek, *Prawne aspekty ustrojowo-procesowej pozycji komornika sądowego w II Rzeczypospolitej*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2006, nr 1–3.
- 9 W ramach nadzoru administracyjno-dyscyplinarnego wyróżniono nadzór wykonywany przez sędziego powiatowego nad urzędnikami wykonawczymi (polegający na udzielaniu upomnień i nagan za opieszale wykonywanie obowiązków, nieprawidłowe wykonanie czynności czy naruszenie obowiązków służbowych) i nadzór naczelnika sądu i kierownika oddziału egzekucyjnego nad urzędnikami kancelarii sądowej (sprowadzający się do wydawania poleceń personelowi pomocniczemu i ustalaniu zakresu czynności, wydawaniu zarządzeń w celu usuwania wadliwych praktyk postępowania, przeprowadzaniu bieżącej kontroli. (R. Łyszczek, *Wpływ regulacji...*, *op. cit.*, s. 50).

- 10 T. Bordolo Abondi de Boreo, J. Windakiewicz *et al.*, *Ustawa z dnia 27 maja 1896 Nr: 79 Dz.up. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym (Ordynacja egzekucyjna) i ustawa z dnia 27 maja 1896 Nr: 78 Dz.up. zaprowadzająca ordynację egzekucyjną w nowym przekładzie ze wszystkimi późniejszymi zmianami i wszelkimi zwiększonymi przepisami, objaśnieniami i orzeczeniami Sądu Najwyższego aż po ostatnie czasy i z osobnym dodatkiem o egzekucji międzydzielnicowej*, Kraków 1926, s. 50.
- 11 M. Allerhand, *Miedzydzielnicowe prawo procesowe w Państwie Polskiem z uwzględnieniem stosunków przejściowych*, „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości” 1920, s. 65.
- 12 *Ibidem*, s. 98, 107.
- 13 R. Łyszczek, *Wpływ regulacji...*, *op. cit.*, s. 49.
- 14 Dz.R.Min. Spr. z 1897 r., nr 26.
- 15 § 68 Ordynacji egzekucyjnej z 1896 r.
- 16 Tzw. *Gerichtsvollzieher*, czyli wykonawca, egzekutor sądowy. Nazwa ta została zmieniona w 1919 r. na komornika sądowego. (R. Łyszczek, *Wpływ regulacji...*, *op. cit.*, s. 64).
- 17 § 753 u.o.p.c. z 1877 r.: „Gdy wykonanie przymusowe nie jest przekazane sądowi do skutecznienia, dokonane będzie przez komisarzy sądowych, które je skutecznią na zlecenie wierzyciela. Wierzyciel może zażądać współdziałania pisarza sądowego w celu polecenia wykonania przymusowego. Polecenie, wydane komisarzom sądowemu przez pisarza sądowego, na taką moc, jak gdyby przez wierzyciela było wydane.” (T. Bordolo Abondi de Boreo, J. Windakiewicz, *op. cit.*, s. 606).
- 18 § 764 u.o.p.c. z 1877 r.: „Zarządzenie czynności wykonawczych i współdziałanie przy nich przekazane sądom, należą do właściwości sądów wyższych jako sądów wykonawczych. Gdy ustawa niniejsza nie wskazuje innego sądu niższego, uważać należy jako sąd wykonawczy sąd niższy w okręgu którego wykonanie przymusowe ma być, lub było uskutecznione. Rozstrzygnięcia sądu wykonawczego mogą zapaść bez uprzedniej rozprawy ustnej”.
- 19 § 887 u.o.p.c. z 1877 r.: „Gdy dłużnik nie spełni obowiązku wykonania czynności, która ma być uskuteczniiona przez osobę trzecią, sąd pierwszej instancji na żądanie upoważni wierzyciela do uskutecznienia tej czynności na koszt dłużnika”.
- 20 B. Stelmachowski, *Zarys procedury cywilnej obowiązującej na ziemiach byłego zaboru pruskiego i na Górnym Śląsku. III. Przymusowe wykonanie*, Poznań 1926, s. 286.
- 21 *Ibidem*, s. 286–287.
- 22 Z. Fenichel, *Komornik jako decydujący czynnik w projekcie ordynacji egzekucyjnej*, „Głos Adwokatów”, Kraków 1931, nr 9–10, s. 215.
- 23 Uchwała połączonych senatów cywilnych z dnia 10 czerwca 1886 r.
- 24 Uchwała połączonych senatów cywilnych z dnia 2 czerwca 1913 r.
- 25 R. Łyszczek, *Wpływ regulacji...*, *op. cit.*, s. 71.
- 26 Por. B. Stelmachowski, *op. cit.*, s. 285 i nast.
- 27 Por. też R. Łyszczek, *Wpływ regulacji...*, *op. cit.*, s. 236.
- 28 *Ibidem*, s. 290–291.
- 29 *Polska procedura cywilna. Część I. Sprawozdanie komisji wybranej przez Tow. Prawnicze i Ekonomiczne w Krakowie, zredagowane przez: Xawerego Fiericha, Tadeusza Dziurzyńskiego i Stanisława Gołąba*, Kraków 1918, s. 2–4.
- 30 D. Szpoper, I. Zdanowski (współautorstwo), *Egzekucja w procesie polskim – zarys historii instytucji* [w:] D. Szpoper, A. Bielecki, I. Zdanowski (red.), *Przyczynek do historii prawa*, Sopot 2000, s. 29.
- 31 H. Chwalibóg, *Wykład Kodeksu postępowania cywilnego*, Warszawa 1874, s. 154.
- 32 *Kodeks postępowania sądowego cywilnego francuskiego na polskie przetłumaczony z zlecenia J.W. Ministra Sprawiedliwości*, Warszawa 1807, s. 170; H. Chwalibóg, *op. cit.*, s. 158–159.
- 33 H. Krzyżanowski, *Zasady postępowania sądowego cywilnego*, Warszawa 1864, s. 663–664.
- 34 *Ibidem*, s. 663.
- 35 S. Zawadzki, *op. cit.*, s. 602, 606.
- 36 *Kodeks postępowania sądowego cywilnego francuskiego...*, *op. cit.*, s. 46.
- 37 H. Krzyżanowski, *op. cit.*, s. 663.
- 38 Szerzej: A. Korobowicz, *Sądownictwo Królestwa Polskiego 1876–1915*, Lublin 1995; *idem*, *Przebieg prac legislacyjnych nad projektami reformy sądownictwa w Królestwie Polskim po 1863 r.*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1977, t. XXIX.
- 39 D. Szpoper, I. Zdanowski, *op. cit.*, s. 38.
- 40 H. Konic, *Zmiany proceduralne w ustawie postępowania sądowego wprowadzone w r. 1913 w Królestwie Polskim*, Warszawa 1914, s. 5.
- 41 Z. Fenichel, *op. cit.*, s. 215.
- 42 R. Łyszczek, *op. cit.*, s. 90.
- 43 M. Allerhand, *op. cit.*, s. 65.
- 44 *Ustawa postępowania sądowego cywilnego z dnia 20 listopada 1864 r. ze zmianami zaprowadzonymi przez najwyżej zatwierdzone Postanowienie z dnia 1875 r. i objaśnieniami ułożonymi przez: Władysława Nowakowskiego*, Warszawa 1878, s. 209.
- 45 T. Bordolo Abondi de Boreo, J. Windakiewicz, *op. cit.*, s. 590; *Ustawa postępowania sądowego cywilnego z dnia 20 listopada 1864 r. ze zmianami zaprowadzonymi przez najwyżej zatwierdzone Postanowieniem z dnia 1875 r. i objaśnieniami ułożonymi przez: Władysława Nowakowskiego*, Warszawa 1878, s. 213.
- 46 Orzeczenie Departamentu cywilnego senatu rosyjskiego Nr 558 z 1872 r.
- 47 Artykuł 160 r.u.p.s.c. z 1864 r.
- 48 Orzeczenie Departamentu cywilnego senatu rosyjskiego Nr 31 z 1877 r.
- 49 W. Miszewski, St. Goldsztein, W. Przedpelski *et al.*, *Ustawa postępowania sądowego cywilnego obowiązująca w okręgach apelacyjnych warszawskim, lubelskim i wileńskim w przekładzie z wydania 1914 r. z uzupełnieniami i zmianami do dnia 1.1.1923 r. z przytoczeniem jurysprudencki i ustaw związkowych oraz podaniem przepisów dotyczących organizacji sądownictwa tudzież składowidza*, Warszawa 1923, s. 346.
- 50 Artykuł 963 i 925 r.u.p.s.c. z 1864 r.
- 51 Orzeczenie departamentu cywilnego senatu rosyjskiego Nr 64 z 1896 r.
- 52 R. Łyszczek, *Wpływ regulacji...*, *op. cit.*, s. 111 i powołane tam orzecznictwo.
- 53 Z. Fenichel, *op. cit.*, s. 212; Szerzej: J. Trammer, *Dzisiejszy obraz ordynacji egzekucyjnej. Materiały do wykładu*, Kraków 1926.
- 54 *Ibidem*, s. 213.

NOWA CURRENTDA

CURRENTDA SP. Z O.O.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel : +48 608 587 257

e-mail: nowa.currentda@currentda.pl

www.sklep.currentda.pl, www.czytelnia.currentda.pl